

OSREDNJA
KNJIŽNICA
V CELJU

Celje - skladišče

D-Per

539/1977

1119771807,11

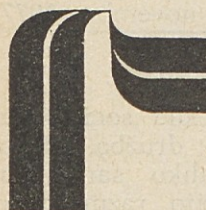
COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

NOVEMBER 1977

LETO XIII

ŠT. 11

glasilo
rudarsko
elektroenergetično
kombinata
zasavje

SREČNO

Ob rojstnem dnevu
naše republike — 29. novembru,

čestitamo vsem delavcem kombinata,
drugim krajanom in občanom
ter bralcem našega glasila,
pa tudi vsem poslovnim prijateljem!

Ob dnevu republike

V teh dneh mineva 34 let od zgodovinskega dogodka, ko je bila ustanovljena nova Jugoslavija.

Naša partija, zlasti s prihodom tovariša Tita na čelo v letu 1937, je znala uresničevati program boja delavskega razreda v pogojih lastne prakse. Ni čudno, da se je v našem delavskem gibanju vedno bolj uveljavljala vodilna vloga ko-

munistov, ki so pri svojem političnem delu izhajali iz spoznanj marksizma — leninizma, izkušenj oktobrske revolucije ter poglobljenih analiz lastnih družbenih razmer, v katerih so se borile ljudske množice proti vsem oblikam zatiranja in izkoriščanja. Doseženi uspehi našega revolucionarnega boja so najboljše potrdilo pravilnosti prehojene poti.

Ti uspehi se kažejo v enotnosti naše komunistične partije in delavskega razreda v njegovi povezanosti z ljudskimi množicami, z inteligenco, v razvijanju in nenehni rasti ljudske fronte in izvedbi narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije. Kažejo se končno v rezultatih doseženih v graditvi socialistične samoupravne in demokratične skupnosti, v de-

janskih prizadevanjih za spremenjen samoupravni položaj in vlogo delovnega človeka, enakopravnosti narodov in narodnosti, v zunanji politiki pa v temeljnih programa neuvrščeni.

Jugoslovanska revolucija je potekala v posebnih razmerah narodnoosvobodilnega boja. Ponosni smo, da je takrat naša partija pod vodstvom Tita začela vseljensko vstajo ter nismo čakali, da bi nas osvobodili drugi. Partija je takrat zbrala okrog sebe vse demokratične in poštene sile naših narodov in jih v široki antifašistični fronti povedla v boj za svobodo, za novo pravičnejšo socialistično družbo.

Ponosni smo lahko na velike uspehe, ki smo jih dosegli v graditvi socializma. Ustvarili smo materialno bazo družbe in razvili družbenoekonomski in družbenopolitični sistem na osnovah socialističnega samoupravljanja. Zveza komunistov neprestano krepi in razvija svojo akcijsko učinkovitost v

vseh družbenih sredinah, v vseh družbenopolitičnih organizacijah kot avantgarda vseh zavestnih subjektivnih sil.

Vsebina nadaljnje smeri razvoja naše družbe je jasno opredeljena v ustavi in v zakonu o združenem delu. Nenehno se krepi samoupravni in demokratični položaj delavca, delovnega človeka in občana. Ustvarjamo tako družbo, v kateri bo delavec dejansko razpolagal in odločal o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela v celotni družbeni reprodukciji. V praksi samoupravljanja in v delegatskih odnosih se pri nas ukinja stoletni monopol države. Delovni človek ureja medsebojne odnose in interese v celotnem združenem delu, od TOZD, SIS do krajevnih skupnosti. Tako se delo in samoupravljanje delavca ne konča na njegovem delovnem mestu, temveč se razširja na vsa področja družbene dejavnosti, na katera so vezani njegovi interesi.

Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj, da ustvarijo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden in da bo na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev delal in ustvarjal za svojo srečo. K temu cilju teži naše samoupravljanje, zato združimo sile in napore za nove zmage v izgradnji samoupravne socialistične skupnosti, ker bomo s tem obogatili in uresničevali tiste ideje in cilje socialistične preobrazbe, za katere so se in se borijo vsi delovni ljudje.

Ob dnevu republike čestitamo vsem članom delovne skupnosti REK Zasavje, vsem borcem NOB in vsem občanom Zasavja!

Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije delovne organizacije REK Zasavje

Naš prispevek v predkongresni dejavnosti

Pospešena predkongresna aktivnost v Sloveniji zajema skoraj vse leto 1977, nadaljevala pa se bo do VIII. kongresa ZKS v prvih mesecih leta 1978 in XI. kongresa ZKJ. Skupni orientacijski program ZKS, ki je bil sprejet na osnovi uvodnega referata predsednika ZKS tovariša Franca Popita in razprave na 1. seji odbora za pripravo VIII. kongresa ZKS, je bil vodilo komisijam pri tem odboru, da so si izdelale svoje podrobne programe in pričele s pospešeno z delom. V krog odbora za pripravo kongresa in njegove komisije je vključenih večje število komunistov in institucij, ki delajo na oblikovanju kongresnih dokumentov, kadrovskih, organizacijskih in propagandnih pripravah.

Delovanje v predkongresni aktivnosti mora zagotoviti:

— da bo povsem v ospredju bitka za spremljanje položaja delavca v združenem delu v neposredni praksi;

— da bodo kongresni dokumenti vsebovali nalogo komunistov za povečanje odgovornosti v delovanju družbenopolitičnega sistema;

— da bodo prišli v vodstva Zveze komunistov predvsem člani, ki s svojim ugledom in aktivnostjo največ prispevajo k utrjevanju družbeno-ekonomskega položaja delavca v združenem delu.

V skladu s sprejetimi stališči in izhodišči so organi CK ZKS skupaj z drugimi vodstvi in organizacijami ZK pričeli s pospešeno aktivnostjo v neposredni bazi. Posebni, predkongresni obiski, ki jih vodita tovariša Popit in Šetinc ter še nekateri člani iz republiških organov ZK v

posameznih občinah in delovnih organizacijah, imajo namen mobilizirati komuniste v teh sredinah, da se v praktičnih rešitvah spopadejo s preživelimi pogledi in odnosi in da ustrezno ukrepajo.

Ko sta naše občine obiskala tovariša Popit in Šetinc s svojimi sodelavci, smo že izpostavili nekatere najbolj aktualne družbenoekonomske in idejnopolične naloge Zveze komunistov. Na skupnem posvetovanju v Zagorju so spregovorili tudi o vključevanju ostalih družbenopolitičnih organizacij v široko fronto delovnih ljudi v skupno bitko za realizacijo sprejetih stališč. Na tej osnovi so bili v vseh treh občinah sprejeti akcijski programi predkongresne aktivnosti komunistov, organizacij in organov ZK, v katerih so opredeljene konkretne naloge, ki jih

moramo izvršiti v pripravah na XI. kongres ZKJ in VIII. kongres ZKS. V ospredju so naloge, ki temelje na zahtevah po uresničevanju zakona o združenem delu v praksi. Te naloge so v ospredju tudi v celotni predkongresni aktivnosti, kajti priprave na oba kongresa od nas ne zahtevajo opredeljevanja vizije našega razvoja; to je jasno nakazano v novi ustavi in zakonu o združenem delu; ampak konkretne naloge in poti s katerimi lahko in moramo uresničevati že opredeljene cilje.

Tudi mi v REK Zasavje posvečamo danes, ko se pripravljamo na oba kongresna ZK, posebno pozornost nalogam v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu v praksi. Uspeli smo mobilizirati mnogo delavcev, da tvorno sodelujejo v razpravah okrog samoupravne organiziranosti našega kombinata, uspeli so referendumi, na katerih so se delavci odločili za ustanovitev TOZD v obsegih in oblikah, ki zagotavljajo vsakemu delavcu, da ustrezno informiran o pomenu svoje dejavnosti odloča o tem, kakšna oblika in sredina je zanj v smislu nadaljnjega povezovanja najprimernejša. To nadaljnje povezovanje pa je naša trenutno najodgovornejša in najzahtevnejša naloga. Vsi se zavedamo te teže in kar nekam neodločni smo pri naslednjem koraku. Zavedamo se, da opravljamo dejavnost širokega družbenega pomena, da je energija eden najpomembnejših dejavnikov v nadaljnjem razvoju našega gospodarstva in da najširša družba z zaskrbljenostjo glede na nenehno porast cen primarne energije in s tem dviganja cen vsem storitvam in blagu. Takšno stanje pa je vzrok, da vse bolj kritično gledamo na oblikovanje cen in na stroške, ki ob določeni proizvodnji nastajajo. Vemo, da z ustrežnejšo obliko samoupravnega združevanja dela in sredstev, z ustrežnejšim povezovanjem dejavnosti, ki se dopolnjujejo in z urejevanjem medsebojnih dohodkovnih odnosov, lahko mnogo prispevamo h gospodarnejšemu ravnanju z družbenimi sredstvi. Zavedamo se skratka, da nam pravilno izveden naslednji korak lahko odkrije marsikatero možnost za rentabilnejše gospodarjenje in nove možnosti v razvoju posameznih dejavnosti našega kombinata. Ne smemo biti razočarani, če bomo v zasledovanju in iskanju po-

vezav ki morajo biti na osnovi resničnih dohodkovnih soodvisnosti in medsebojnega dopolnjevanja ugotovili, da so možnosti za razvoj nekaterih dejavnosti v našem krogu premajhne. Posebno pa moramo pri tem paziti, da ne pademo pod vpliv podjetniško-lastninske miselnosti, ki pozablja na bistvo družbenega dohodka in ne priznava, da je n.pr. dohodek, ki ga ustvari TOZD ali DO istočasno tudi sestavni del skupnega družbenega dohodka, ki je neposredno odvisen od rezultatov in produktivnosti celotnega družbenega dela. Delovni človek opravlja v svoji de-

lovni organizaciji z ustvarjalnim delom skupnega družbenega dohodka v imenu in interesu celotne družbe. S poznavanjem in priznavanjem takšnega bistva družbenega dohodka nam tudi naslednji korak v našem samoupravnem prilagajanju zahtevam zakona o združenem delu ne more biti pretežak, lahko pa je naš primeren prispevek boju za spreminjanje položaja delavca v združenem delu, zagotavljanju, ki mu pripada glede na zgodovinsko vlogo delavskega razreda in prispevek v aktivnosti predkongresnih priprav.

Miro Florjanc

Dejali so...

STANE DOLANC, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, v govoru ob izidu zbranih del V. I. Lenina:

Lenin je jasno spredidel in ugotovil, da bo kot zgodovinsko nujna naloga v procesu stalne preobrazbe političnih oblik oblasti delavskega razreda imelo poglavitno vlogo čedalje širše vključevanje delovnih množic in celotnega prebivalstva v upravljanje vseh gospodarskih, družbenih in državnih Leninovih besedah množice prebivalstva privzdignile do samostojne udeležbe ne le pri glasovanju in volitvah, temveč tudi pri vsakodnevnem upravljanju. V socialističnem sistemu bodo upravljali vsi po vrsti in kmalu se bodo privadili temu, da nihče ne upravlja.

V tem pogledu je zelo pomembno tole Leninovo stališče: »Proletariatu je treba pokazati, kako naj s konkretnimi ukrepi potiska revolucijo naprej. Potiskati revolucijo naprej pomeni uresničevati samoupravljanje...«

V šestih desetletjih, ki nas ločijo od Lenina in njegovega dela, se je podoba sveta močno spremenila. Socializem je postal svetovni proseg, socialistična misel pa prevladujoča družbena zavest na vsej zemeljski obli. Zgodovinski razvoj je sprožil mnogo novih vprašanj, tako terja tudi nove poti in metode osvobodilnega in revolucionarnega gibanja k napredku.

Zato bi bilo dogmatiziranje Leninovega dela in religiozen odnos do Lenina v neposrednem nasprotju z njegovo osebnostjo velikana z njegovim velikim revolucionarnim delom.

Ostati dosleden Leninu danes pomeni spoznavati vse prostore in poti sodobnih revolucionarnih spopadov in bojev,

odkrivati oblike in načine za mobilizacijo vseh sil in vseh pogojev zmage delavskega razreda in ljudskih množic vseh družbenih sil, ki se zlivajo v splošni tok naprednega gibanja sveta k družbenemu napredku, miru in socializmu.

EDVARD KARDELJ, član predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ:

V naši družbi na primer ni več klasičnega ljudskega poslanca, ki ga kandidirajo politične stranke ali politične in družbenopolitične organizacije našega tipa, pa tudi parlamenta, skupščine nimamo, ki bi bila izraz enopartijskega sistema, to je sistema v katerem je partija monopolistična nosilka vseh bistvenih, družbenih rešitev. Takšna vloga ZK, ko je zveza komunistov sestavni element sistema oblasti, je pri nas v našem ustavnem sistemu ohranjena samo deloma, in to v družbenopolitičnih zborih z zelo določenimi in omejenimi pravicami, ki se omejujejo na to, o čemer sem poprej govoril. Tak ustavni položaj omogoča ZK, da ima družbeno odgovornost za obrambo pridobitev revolucije, za utrditev in za zagotovitev pogojev za nadaljnji svobodni razvoj tega sistema hkrati pa tak ustavni položaj ne postavlja ZK v nekakšno personalno unijo, ne državno upravo, ne s poslovnimi strukturami združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnosti, torej ZK tudi ne postavlja v položaj, da bi morala postati nekakšna monopolna nosilka političnega sistema in celotnega političnega odločanja v družbi. Nasprotno, omogoča ji, izgradnjo celotnega družbenega sistema in pri določanju družbene politike.

Devet mesečni rezultati poslovanja

Delovna organizacija REK Zavasje Trbovlje je v devetih mesecih poslovanja dosegla naslednji finančni rezultat (v din):

REK ZASAVJE Trbovlje:

Celot. prihodek	963.794.312,92
Mater. stroški	519.730.349,44
Amortizacija	99.388.434,80
Dohodek	344.675.528,68
Obvez. iz doh.	66.904.420,35
Čisti dohodek	277.771.108,33
Bruto OD	320.482.458,70
Prispevek za stan. gradnjo	20.696.738,65
Ostane	— 63.408.089,02

Posamezne temeljne organizacije so v prvih devetih mesecih poslovale takole:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Celot. prihod.	148.888.231,80
Mater. stroški	64.590.450,46
Amortizacija	16.091.206,80
Dohodek	68.206.574,54
Obvez. iz doh.	10.165.670,05
Čisti dohodek	58.040.904,49
Bruto OD	60.944.802,70

Prispevek za stan. gradnjo	3.704.765,85
Ostane	— 6.608.664,06

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Celot. prihod.	128.365.346,47
Mater. stroški	67.634.575,90
Amortizacija	10.899.768,40
Dohodek	49.831.002,17
Obvez. iz doh.	8.534.607,40
Čisti dohodek	41.296.394,77
Bruto OD	53.846.923,35

Prispevek za stan. gradnjo	3.288.022,30
Ostane	— 15.838.550,88

Izpolnjevanje delovnega načrta od 1. I. do 15. XI. 1977

PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD	plan	doseženo	doseženo ±	%
RPH	466.100	481.502	+ 15.402	103,3
RPT	512.022	507.135	— 4.887	99,0
RPZ	242.600	243.730	+ 1.130	100,5
Skupaj	1.220.722	1.232.367	+ 11.645	101,0
RŠC	22.200	21.853	— 347	98,4
REKZ	1.242.922	1.254.220	+ 11.298	100,9

PROIZVODNJA EL. ENERGIJE (MWh)

TET I	93.995	90.206		96,0
TET II	482.500	427.171		88,5
Skupaj	576.495	517.377		89,7
KE	75.000	27.272		36,4

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE	
Celot. prihod.	120,161.347,86
Material. stroški	50,173.768,27
Amortizacija	8,125.234,35
Dohodek	61,862.345,24
Obvez. iz doh.	10,861.789,95
Čisti dohodek	51,000.555,29
Bruto OD	65,021.715,55
Prispevek za stan. gradnjo	3,595.512,00
Ostaneke	— 17,616.672,26

TOZD SEPARACIJA PREMOGA
TRBOVLJE

Celot. prihod.	47,272.175,43
Material. stroški	14,138.685,65
Amortizacija	8,326.985,50
Dohodek	24,806.504,28
Obvez. iz dohod.	3,578.776,25
Čisti dohodek	21,227.728,03
Bruto OD	21,768.916,40
Prispevek za stan. gradnjo	1,417.340,65
Ostaneke	— 1,958.529,02

TOZD RGD

Celotni prihod.	84,932.215,23
Material. stroški	29,319.727,61
Amortizacija	4,279.333,95
Dohodek	51,333.153,67
Obvez. iz dohod.	5,760.098,65

Čisti dohodek	45,573.055,02
Bruto OD	38,484.004,75
Stanov. prisp.	2,356.213,35
Ostaneke	+ 4,732.836,92

TOZD ESD

Celotni prihod.	33,714.685,80
Material. stroški	19,003.855,60
Amortizacija	1,227.486,35
Dohodek	13,483.343,85
Obvez. iz dohod.	1,217.211,80
Čisti dohodek	12,266.132,05
Bruto OD	10,595.861,90

Prispevek za stan. gradnjo	695.982,85
Ostaneke	+ 974.287,30

TOZD RŠC

Celot. prihod.	15,285.676,65
Material. stroški	4,486.318,50
Amortizacija	590.273,30
Dohodek	10,209.084,85
Obvez. iz dohod.	685.781,45
Čisti dohodek	9,526.303,40
Bruto OD	10,015.123,05

Prispevek za stan. gradnjo	451.504,75
Ostaneke	— 940.324,40

TOZD GRAMAT

Celot. prihod.	10,577.911,45
Material. stroški	4,914.727,48

Amortizacija	619,756,50
Dohodek	5,043.427,47
Obvez. iz dohod.	1,261.789,55
Čisti dohodek	3,781.637,92
Bruto OD	3,541.179,20

Prispevek za stan. gradnjo	231.174,40
Ostaneke	9.284,32

TOZD AVTOPREVOZ
ZASAVJE TRBOVLJE

Celotni prihodek	15,467.850,42
Material. stroški	5,587.669,87
Amortizacija	2,344.915,65
Dohodek	7,535.264,90
Obvez. iz dohod.	876.636,20
Čisti dohodek	6,658.628,70
Bruto OD	5,659.417,50

Prispevek za stan. gradnjo	378.464,85
Ostaneke	620.746,35

TOZD TET TRBOVLJE

Celot. prihod.	346,108.077,20
Mater. stroški	252,766.459,30
Amortizacija	46,275.251,75
Obvez. iz doh.	22,741.146,60
Čisti dohodek	24,325.219,55
Bruto OD	38,793.906,85

Prispevek za stan. gradnjo	3,766.541,80
Ostaneke	— 18,235.229,10

PROIZVODNJA GRADBENEGA MATERIALA

TOZD	letni plan	doseženo	%
RPH			
— betonarna (kos)	144.000	41.238	28,6
— kamnolom (m ³)	22.900	4.962	21,7
— toplarna (Gcal)	11.250	10.839	96,3
GRAMAT			
— opekarna (kos)	7,300.000	6,568.749	90,0
— kamnolom (m ³)	32.000	39.501	123,4
RPZ			
— kamnolom (m ³)	179.600	150.353	83,7

STORITVE, OSTALA PROIZVODNJA

— RGD (din)	108,000.000	95,000.000	88,0
— Avtoprevoz (t/km)	7,500.000	7,196.721	96,0
— ESD (ture)	300.820	303.980	101,1
— toplarna (Gcal)	16.500	15.823	95,9

DELOVNA SKUPNOST
SKUPNIH SLUŽB

Celot. prihod.	13,020.794,61
Material. stroški	7,114.110,80
Amortizacija	608.222,25
Dohodek	5,298.461,56
Obvez. iz doh.	1,223.912,45
Čisti dohodek	4,074.549,11
Bruto OD	11,810.607,45

Prispevek za stan. gradnjo	811.215,85
Ostaneke	— 8,547.274,19

Figuroa Emilija

TOZD RGD je zgradil predor „Šalek“

Cestni predor »Šalek« so gradili v sklopu novega cestnega odsegana na relaciji Velenje—Huda luknja.

Med ta dela se uvršča tudi regulacija reke Pake in izgradnja novega mostu čeznjo.

Z izgradnjo navedenih objektov je bilo odpravljeno ozko grlo na regionalni cesti, ki vodi iz Velenja proti Slovenj Gradcu, poleg tega pa so Velenjčani tako pridobili precejšnje zemljišče na katerem nameravajo v prihodnje zgraditi novo stanovanjsko sosesko.

Investitor cestnega predora Šalek je bil Komunalno obrtni center iz Velenja, izvajalec del pa TOZD RUDIS engineering iz Trbovelj s svojim članom v OPZ: OZD REK Zasavje, TOZD RGD. Razsvetljavo v predoru bo izvedel DES TOZD Elektro Slovenj Gradec.

Glavni projekt za cestni predor Šalek je izdelal projektni oddelek sektorja TP REK Zasavje, na podlagi projektne naloge investitorja. Pri projektiranju je projektant uporabil načela nove avstrijske metode za gradnjo predorov, ki je bila v naši republici prvič uporabljena pri gradnji cestnih predorov »Golo rebro« in »Pletovarje« na avto cesti »Hoče—Levec«. Glavna značilnost te metode je poltogo podporje sestavljeno od brizganega betona, sider jeklene mreže, ki se jim v težjih hribinskih pogojih dodaja ojačitev sestavljena iz enojnih oz. dvojnih jeklenih obročev.

Takšno elastično podporje, predstavlja primarno oblogo, ki pravočasno vgrajena krepí hribino, preprečuje škodljivo rahlanje ter nevarne premike v okolici odkopanega prostora. Z namestitvijo primarne elastične obloge se stremi za tem, da se doseže ravnotežje s faktorjem varnosti nad 1., dočim sekundarna betonska obloga po-

veča faktor varnosti za dva do trikrat. Tako se doseže varnostni faktor, ki se zahteva za končno konstrukcijo obloge.

Način izdelave primarne in sekundarne betonske obloge je bil prilagojen geološki zgradbi hribin skozi katere poteka predor in se glede na rezultate statičnega računa deli na pet tipov obloge.

Ti se med seboj ločijo glede na količino vgrajenega betona, število in vrsto vgrajenih betonskih sider in jeklenih obročev ter število vgrajenih jeklenih mrež.

Predno so začeli z izgradnjo predora, so z globinskimi vrtnami, posebno pa raziskovalnim rovom, ugotavljali sestavo hribin ter določili njihove geofizikalno-mehanske lastnosti. Poleg navedenih meritev so bile opravljene tudi meritve nosilnosti betonskih sider ter meritve potresnih učinkov pri miniranju. Slednje so bile potrebne predvsem zaradi zahtev po ohranitvi ruševin starega gradu »Šalek«.

Sama geološka zgradba hribin skozi katere je speljan predor je naslednja. To so oligocenski in miocenski sedimenti, sestavljeni v glavnem od drobnoraznatih peščenjakov s primišanim tufskim materialom, tektonsko bolj ali manj porušeni litoaminskih apnencev z večjimi ali manjšimi vložki glinice ter pojavi vode.

V nadaljnjem navajam nekaj podatkov značilnih za izgradnjo predora:

- svetli profil predora — ca. 57,0 m²;
- izkopni profil predora — ca. 75,0 m²;
- debeline obloge brizganega betona — ca. 15,0 cm;
- debelina notranje bet. obloge MB 300 — ca. 25—30 cm;
- skupna količina vgrajenega betona v predoru — ca. 1600 m³;

- dolžina predora — 93 m;
- širina vozišča v predoru — 7,6 m;
- višina za prehod vozil — 4,7 m;
- širina steze ob bokih — 1,0 m;
- krivinski radij — 300 m;
- prečni naklon cestišča — 5,3 ‰;
- vzdolžni naklon cestišča — 1,0 ‰.

Izgradnja predora je potekala takole:

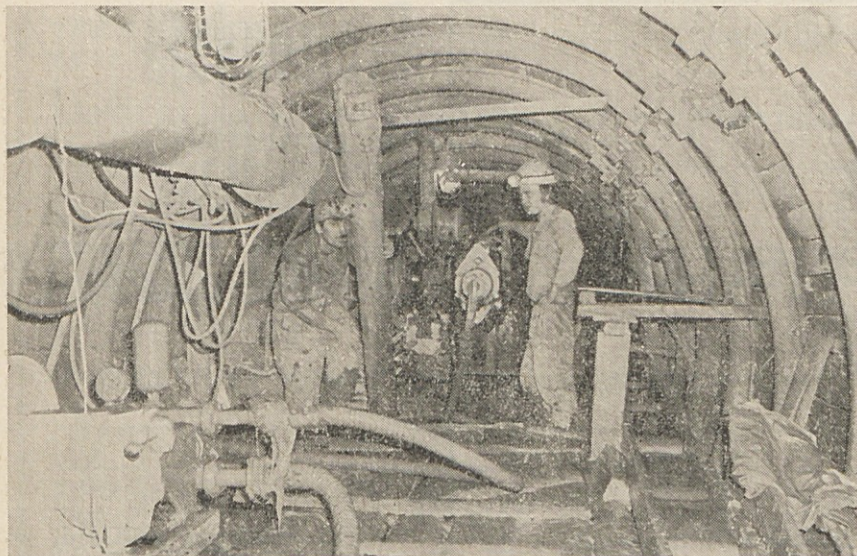
26. 2. 1977 so pričeli z deli na utrjevanju dostopnih poti na gradbišču predora ter urejevanju platoja namenjenega postavitvi gradbiščnih objektov in opreme. Dela na izkopu predora, ki so se delila na izkop celotnega dela profila predora ter nato še na izkop podprsnega dela, so se začela 29. 3. 1977 končala pa 25. 5. 1977. Pri izkopu so bili doseženi naslednji napredki:

- v kaloti — 6,2 m/dan;
- v podprsu — 5,5 m/dan.

Izkopu je sledilo primarno podgrajevanje, z oblogo sestavljeno iz mrež, remenatov, betonskih sider in brizganega betona. Primarno oblogo so vgrajevali ločeno na kalotnem oz. podprsnem delu profila predora.

Po opravljeni prvi fazi podgrajevanja ter po zavrtanju drenažnih vrtnin na področjih z večjimi dotoki vode, je sledila hidro izolacija celotnega oboka predora s plastično folijo vrste »Rhenofol«. Vodo, ki se zbira izza plastične folije oddvajamo nato po PVC ceveh, ki povezujejo presledke med posameznimi odstavki s sistemom stranske in sredinske drenaže ter kanalom za odvod talne in površinske vode.

Zaradi varčevanja je bilo v projektu predvideno nameščanje hidroizolacijske folije le na

Peter Gole in Bečir Jakupovič, vrtalca pri delu z vrtalno garnituro Longyear L-34 pri vrtanju vrtine z oznako Hj-6/77 v jami Hrastnik na VII. ozboru. (Foto A. Bregant)

mestih z ugotovljenimi večjimi dotoki vode.

Naknadno je glede na izkušnje pri hidroizolacije predorov na avto cesti »Hoče—Levec« investitor privolil v hidroizolacijo celotnega predora z »Rhenofol« folijo, kateri je sledilo vgrajevanje notranje betonske obloge po celotni dolžini predora.

Sekundarno podgrajevanje predstavlja vgrajevanje notranje betonske obloge iz črnega betona MB 300 in debeline 25—30 cm. Le-tega se vgrajuje ob uporabi močnega jeklenega opaža, sestavljenega iz segmentov dolžine à 2 m. Pri vgrajevanju betonske mase izza opaža, je treba le-to vseskozi vibrirati tako, da se doseže primerna kvaliteta, ki se pokaže med drugim tudi z enakomerno gladkostjo notranjih površin v predoru. Opažna hidravlika, ki je bila izdelana in postavljena na avtomobilsko prikolico v delavnicah TOZD — RGD REK Zasavje, je svojo nalogo v predstavljanju segmentov dobro opravila. Seveda bo potrebno t.zv. opažni voz še dodelati tako, da bo v celoti služil svojemu namenu tudi pri gradnji večjih objektov. Da bi bili stroški pri vgrajevanju notranje betonske obloge čim manjši,

napredki pa večji, smo hkrati betonirali dva odstavka dolžine po 4 m. Na ta način smo poizkušali kar najbolje izkoristiti drago izposojeno mehanizacijo. Kljub temu, da nimamo večjih tovrstnih izkušenj, smo s kvaliteto betona, ter zunanjim videzom notranje betonske obloge zadovoljili tudi priznane gradbene strokovnjake, kar je potrdil tehnični prevzem predora.

Vzporedno z napredovanjem notranje betonske obloge so potekala dela na izdelavi vodnega in kableskega kanala, revizijskih jaškov, cestnih hodnikov in pločnikov ter ostala dela. Dela na gradnji južne oz. severne armirano betonske izvlečne cevi predora in portalnih zidov so bila opravljena pred oziroma po vgrajevanju notranje betonske obloge. Kljub težavam, ki smo jih imeli zaradi pomanjkanja strojne mehanizacije in nekatere opreme, so dela potekala brez застоjev. Vsa gradbena dela smo končali že 15. 9. 1977, kar je mesec dni pred napovedanim rokom. Preostala dela tj. barvanje predora, zasipavanje severne izvlečne cevi ter dela na likvidaciji gradbišča pa smo končali v oktobru.

Lahko se zahvalimo celotni ekipi, od projektanta do izva-

jalca, ki je kljub določenim izkušnjam tokrat prvič povsem samostojno delala na tovrstnem objektu in ne nazadnje tudi dobremu sodelovanju na relaciji investitor — izvajalec.

Cestni predor Šalek je bil skupaj z odsekom nove ceste in novim mostom čez Pako predan prometu 5. 10. 1977 v sklopu prireditve ob občinskem prazniku mesta Velenje.

Na koncu bi veljalo pripomniti še naslednje:

Kolektiv TOZD RGD si je s svojo ekipo, ki je delala na cestnih predorih doma in v inozemstvu že pridobil določene izkušnje. Te izkušnje bo potrebno izkoristiti ter sestaviti ekipo, ki bo v naslednjem obdobju lahko prav gotovo uspešno konkurirala pri gradnji predorov na področju Slovenije in tudi drugod.

Vsekakor pa bo potrebno nabaviti določeno opremo, ki bi pomagala k večjemu učinku dela in seveda tudi pocenila gradnjo.

Matjaž Cerovac

Proizvodnja električne energije v letu 1978

Iz energetske bilance Slovenije za leto 1978 povzemamo, da bo znašala proizvodnja električne energije v TOZD Termoelektrarna Trbovlje naslednje količine po posameznih mesecih in skupaj: (v GWh)

	TET 1—3	TET 4	TET skup. plin. Trb.	
januar	14	60	74	3
februar	12	50	62	3
marec	3	55	58	3
april	3	50	53	3
maj	1	55	56	3
junij	3	50	53	3
julij	7	25	32	3
avgust	14	0	14	3
september	14	0	14	3
oktober	7	25	32	3
november	14	55	69	3
december	3	55	58	3
skupaj 1978	95	480	575	36

Zmogljivost agregatov od 1 do 3 je 22 MW, agregata Trbovlje 4 pa 95 skupaj 117, Trbovlje kombinirana plinsko parna 87 MW. Skupaj 204 MW.

Poraba toplote po elektroenergetski bilanci za leto 1978 je predvidena za agregate Trbovlje 1 do 3 1.900, za agregat Trbovlje 4 pa 5.600 TJ, skupaj 7.500 TJ, za kombinirano plinskoparno pa je predvidena poraba toplote 576 TJ. Tudi poraba toplote je predvidena na temelju predloga elektroenergetske bilance za leto 1978, ki je bil izdelan v oktobru 1977. V letu 1978 so predvidena večja remontna dela, in sicer v P-1 od 22. aprila do 21. maja 1978, v P-2 pa od 15. julija do 15. oktobra 1978.

Možne pa so določene spremembe, ko bo energetska bilanca za prihodnje leto dokončno sprejeta.

Peter Jamnik

Proizvodnja in storitve strojne delavnice

Strojna delavnica na Gvidi sedanje TOZD ESD je bila v preteklosti namenjena predvsem za popravilo parnih lokomotiv, bagrov in žičnic. Torej predvsem za potrebe dnevnega kopa na Dobrni.

Z osamosvojitvijo tedanjih Centralnih rudniških delavnic CRD, ki so se razvile v Strojno tovarno Trbovlje, je strojna delavnica na Gvidi dobila nekaj zastarelih strojev iz CRD, od katerih so še vedno v uporabi velika čelna stružnica, skobelni stroj in konzolni rezalni stroj, ki so skupaj s krožilnim zavijalnim strojem najbrž najstarejši v Trbovljah.

Zaradi potreb rudnikov in opustitev proizvodnje nekaterih izdelkov v STT, je pričela strojna delavnica izdelovati nekatere nove izdelke. To so bili predvsem rezervni deli za drobilce, donosne členkaste transporterje na separaciji, rezervni deli za transporterje, dovlačilna motala, reduktorji itd. Vse te dele je strojna delavnica izdelovala brez predhodnega naročila posameznih obratov. Izdelovala jih je v manjših serijah, glede na porabo v preteklih letih.

S spremembo poslovanja med posameznimi obrati se je tudi spremenil način proizvodnje v strojni delavnici. Izdelava rezervnih delov se je občutno zmanjšala, ravno tako tudi izdelki na »zalogo«, ki smo jih izdelovali vse leto. Pričeli smo z izdelavo zahtevnejših konstrukcij in tudi pogonskih stro-

TERMOELEKTRARNA TRBOVLJE
AP in AOP

Trbovlje, dne 14. 11. 1977

ENERGETSKA BILANCA ZA LETO 1978 — PROIZVODNJA TE TRBOVLJE

(GWh)

	MW	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1978
Trbovlje 1-3	22	14	12	3	3	1	3	7	14	14	7	14	3	95
Trbovlje 4	95	60	50	55	50	55	50	25	—	—	25	55	55	480
TE Trbovlje skupaj:	117	74	62	58	53	56	53	32	14	14	32	69	58	575
Trbovlje — plinska	87	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	36

PORABA TOPLOTE PO ELEKTROENERGETSKI BILANCI ZA LETO 1978

(TJ)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1978
Trbovlje 1-3	280	240	60	60	20	60	140	280	280	140	280	60	1.900
Trbovlje 4	699	583	642	583	642	583	292	—	—	292	642	642	5.600
TE Trbovlje skupaj:	979	823	702	643	662	643	432	280	280	432	922	702	7.500
Trbovlje — plinska	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48	48	576

Tabela porabe toplote je izdelana na osnovi predloga elektroenergetske bilance za leto 1978 (oktober), in sicer na podlagi predvidene proizvodnje.

Tudi v naslednjem letu planiramo redno remontno delo, in sicer:

v P1 od 22.04. do 21.05. 1978

v P2 od 15. 07. do 15. 10. 1978

Vodja AOP: Peter Jamnik

jev za gumijaste transporterje in razna montažna dela. Izdelovali smo izvažalne kletke jaškov, izvozne stolpe jaškov, železne jamske vozičke, večja motala, dvigalo v kompresorskih postajah, zapihovalne kotličke, razne strešne in mostne konstrukcije ter večje količine žlot (prezračevalnih cevi). Vse več je bilo naročil tujih naročnikov, ki so iskali storitve v strojni delavnici. Precej opreme smo izdelali za STT, Rudis in IBT. To so bile predvsem lažje konstrukcije, lijaki, hodniki, stopnice, podesti itd. S strani tujih naročnikov so nam bila zaupane tudi težje naloge, kot je izdelava silosov za cement s strani Gradisa, velikih dimnih kanalov za plinsko elektrarno v Trbovljah, montaže gumijastih trakov v koridorjih na deponijo premoga na separaciji, trakov v deponiji pepela v Praprotnem itd.

Pri vseh teh delih se je pokazala sposobnost delavcev strojne delavnice, ki se niso ustrašili nobenega dela in ga vedno uspešno končali. Več problemov je bilo z domačimi naročniki, predvsem zaradi neizdelane ali površno izdelane tehnične dokumentacije ali slabo pripravljenega delovišča za montažo.

Vsa proizvodnja in storitve v strojni delavnici so neplanske. Ne pomnim, da bi v zadnjem obdobju proizvajali načrtno. Vsa naročila prihajajo med letom, ponavadi vedno prepozno z zelo kratkimi roki izdelave. Kakršnokoli načrtovanje proizvodnje je nemogoče, ker nimamo dejanskih potreb vseh TOZD v okviru REK Zasavje.

Bilo je nekaj poskusov načrtovanja za potrebe posameznih TOZD, glede na te potrebe je TOZD ESD naročila potreb-

ni material, ki pa ni bil nikoli uporaben, ker dejanskih naročil s strani TOZD ni bilo. Tudi na ta način so se nam povečale zaloge materiala, ki sedaj bremenijo našo delavnico.

Za kakršnokoli načrtovano proizvodnjo za TOZD v okviru REK Zasavje bo potrebno več sodelovanja vseh zainteresiranih z obeh strani.

Adi Polak

Proizvodni plan TOZD GRAMAT za leto 1978

TOZD GRAMAT bo v letu 1978 poslovala in ustvarjala dohodek v treh obračunskih enotah, in sicer:

- Opekarna;
- Kamnolom;
- Gradbena skupina.

Na opekarni načrtujemo proizvodnjo 9.000.000 enot opečnih izdelkov. Proizvodni program obsega 6 vrst opeke, in sicer:

- fasadna opeka;
- dimniška opeka;
- navadna opeka;
- modularni blok;
- votlak BH 4;
- porolit 8 cm.

Proizvodni načrt je nižji od srednjeročnega načrta zaradi tega, ker rekonstrukcija opekarnice še ni v celoti končana. Poleg tega načrtujemo, da bomo v januarju ustavili proizvodnjo in opravili nujna remontna dela v peči in v strojni. V začetku leta bo potrebno navoziti glino, ker so obstoječe zaloge zelo majhne.

V kamnolomu načrtujemo proizvodnjo 34.000 m³ dolomitnega drobljenca in to v petih frakcijah:

- od 0 do 7 mm;
- od 7 do 15 mm;
- od 15 do 30 mm;
- od 0 do 30 mm;
- od 0 naprej.

Proizvodni načrt je usklajen s srednjeročnim načrtom. Planirana proizvodnja je v glavnem odvisna od potreb po gramozu in od nemotenega obratovanja nakladalca in drobilca, ki sta v zelo slabem stanju.

Gradbena skupina bo opravljala storitve v glavnem za potrebe naše TOZD in ostalih TOZD REK Zasavje. Če kapacitete ne bodo izkoriščene v okviru delovne organizacije, bomo nudili storitve tudi drugim organizacijam združenega dela.

Ivan Slanšek

Storitve avtoprevoza Zasavje

Kakor v letu 1977, nameravamo tudi v naslednjem letu opravljati storitve dosedanjim strankam, nekaterim tudi v nekoliko povečanem obsegu.

Preusmerjamo se v težji tovorni promet in opuščamo prevoze s pet ali še manj tonskimi vozili. Ta manjša vozila so nerentabilna že pri obratovanju 8 ur dnevno, v nadurah pa se izguba še veča zaradi 50-0/0 dodatka na OD, dočim je pri težjih kamionih, kjer je osebni dohodek skoraj enak šoferju, ki vozi lažji kamion to obratno, zavoljo višje cene prevozov na uro ali km. Obdržali bomo le najnujnejše število teh kamionov za potrebe TOZD REKZ in to za prevoz deputata in repromateriala. V letu 1978 nameravamo opravljati za REKZ naslednje storitve: odvoz jalovine v Trbovljah in Zagorju, dovoz gramozov v Zagorju, prevoz premoga na relaciji Kisovec—Separacija, dovoz lesa, dovoz glin in odvoz opeke za GRAMAT, prevoz vsega repromateriala, razvažanje deputata v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju, prevoze za RGD doma, kakor na gradbiščih ter dela s samohodnimi delovnimi stroji. Samohodni stroji bodo angažirani kot doslej: buldožerji na jalovišču v Trbovljah in Zagorju ter glinokopu, nakladalci (Volvo in viličarji) na lesnem skladišču in drugih občasnih delih na TOZD; nakladalec je stacioniran v Zagorju in ga po potrebi prevažamo kamor je to potrebno. Poleg naštetih del bomo prevažali za Industrijo gradbenega materiala v Zagorju apnenec, na relaciji Briše—Apnenice, za Cementarno bomo prevažali gramoz iz Zagorja, za Siporeks bomo odvažali gotove izdelke naročnikom po Sloveniji in Hrvaški, torej do tam, kjer smo konkurenčni enaki tovarni iz Pulja, prevoz polfinal-

nih in finalnih izdelkov za Gradnjo Žalec na relaciji Žalec—Novo mesto in obratno, odvažali bomo zemljo pri večjih izkopih in dovažali gradbeni material za GIP Beton Zasavje. Pripravljamo pa se tudi za prevoz premoga iz Zagorja na separacijo Trbovlje, če bi bilo to potrebno.

Če bi vse te storitve izrazili v km in delovnih urah, bi bil plan za leto 1978 naslednji:

Skup. prevož. km	1.200.000
od tega polnih	700.000
praznih	500.000
ton/km	6.600.000
del. ure buldožerjev	10.000
del. ure nakladalcev	6.000

Prepričani smo, da bomo naša predvidevanja dejansko tudi izpeljali oziroma izpolnili.

Lojze Kišek

Proizvodnja in storitve TOZD RŠC

TOZD RŠC načrtuje proizvodnjo v letu 1978 na 40.000 ton. Odkopavali bomo v Polaj polju, jama Trbovlje na višini 260 in 249. Etaža na višini 260 bo pripravljena do konca letošnjega leta; na tej etaži predvidevamo proizvodnjo v višini 20.400 t. Etaža na višini 249 pa bo pripravljena za nemoteno proizvodnjo do sredine maja. Če bomo hoteli doseči letni načrt bomo morali povečati število inštruktorjev, saj jih trenutno primanjkuje deset. Trenutno imamo na šolskem delovišču 32 inštruktorjev. V času odkopavanja v Polaj polju bi morali odpreti Zg. VII. polje, kar pa sam TOZD ni sposoben predvsem zaradi pomanjkanja sredstev in inštruktorjev.

V letu 1978 bomo še naprej opravljali z učenci prvega letnika določena dela v TOZD

rudnik premoga Zagorje in v TOZD Separacija Trbovlje.

Prav tako bomo z manjšo skupino inštruktorjev in učencev opravljali razna dela v jami Kotredež. Solska delavnica elektro-kovinarske stroke bo še naprej delala po začrtanem programu. Njeno delo bo še naprej usmerjeno na izdelovanje razdelilnih omaric, na izdelavo lažjih kovinskih konstrukcij ter na izvajanje elektroinštalacijskih del. V letu 1978 bomo morali razširiti tudi obseg dela na oddelku za izobraževanje, predvsem v smeri vključevanja in izobraževanja delavcev ob delu in za delo.

Jože Omahne

Proizvodnja in storitve lesnega skladišča

Proizvodnja in storitve lesnega skladišča od 1. 1. 1977 do 31. 10. 1977.

Lesno skladišče prejema les raznih vrst in dimenzij in ga pripravlja za jamske in druge potrebe. V letošnji sezoni ni bilo težav z nabavo lesa. Na vse to je vplivala mila zima in tudi manjše potrebe jamskega lesa za rudnike, ki se modernizirajo in tako zmanjšujejo porabo lesa na tono izkopanega premoga. Na trgu je dovolj lesa listavcev, primanjkuje pa iglavcev, katere enake kakovosti prevzema celulozna, žagarska in gradbena industrija. S tem, da je več interesentov pa nastaja problem konkurenčnosti. Ostale veje gospodarstva lažje prenašajo višje cene lesa iglavcev, težje pa je vprašanje višjih cen pri rudnikih, če ne sledimo tržnim razmeram. Posebno se to pojavlja pri hlodovini, ki zaradi predimenzioniranosti lesne industrije v Sloveniji deficitarna konjunktura na zunanjem in domačem trgu pa velika. Zato gozdna gospodarstva prodajajo les tistim, ki več plačajo.

Toliko o oskrbi, ki pa je lahko tudi slabša, če ne upoštevamo trga in tudi naših možnosti, da zaradi tradicije ne spremenimo odnosov od surovine, katera postaja vsak dan dragocenejša.

Priprava lesa ali krojenje lesa na lesnem skladišču poteka za potrebe jam. Pri tem si pomagamo z motornimi žagami. Način je primeren za delo na večjih površinah. Na tako tesnem prostoru pa je težko opravljati delo kvalitetno in racionalno. Zato prihaja do raznih odstopanj od normativov: premalo sortiran les, prevelika razlika v dolžinah itd. Delavci, ki opravljajo z motor-

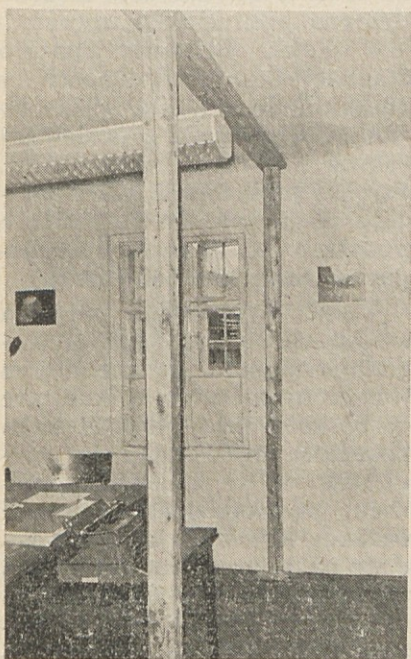
nimi žagami ne smejo delati s tem strojem več kot 5 ur. Pri gozdnih gospodarstvih imajo za ta delovna mesta beneficirano delovno dobo.

Čimprej bi bilo potrebno pristopiti k izdelavi druge faze mehanizirane linije za krojenje lesa. Cepilka, ki obratuje od leta 1976, je kljub nekaterim pomanjkljivostim pokazala, da z modernizacijo opreme dosežemo uspehe. Delovnega človeka pa osvobodi težkega ročnega dela. Tako imamo danes vedno na zalogi dovolj standardnih dimenzij lesa za jamo.

Žaga Trbovlje predeluje debelejšje sortimente in hlodovino v deske, prage, trame in ostalo. Žaga ima tračno žago, ki služi za vse faze dela in je dotrajana. Ostale stroje pa smo morali izločiti po nalogu rudarske inšpekcije. Tako je danes storilnost stroja na m³ okroglega lesa majhna in jo je nemogoče dvigniti na potrebno raven, dokler ne dobimo potrebnih pomožnih strojev. Tudi sama zgradba je premajhna za namestitev dodatnih strojev. Brusilnica je v neprimernih prostorih. Že večkrat smo bili opozorjeni s strani inšpekcije, da jo moramo prestaviti v drug prostor. Stroji so dotrajani.

Takemu stanju primeren tudi finančni uspeh žage, ki posluje na meji rentabilnosti ali večinoma z izgubo, katero pa odpravljamo tako, da prodajamo les ostalim kupcem. Zato je nujno, da pristopimo k izgradnji žagarskega obrata, ki bi ustrezal predpisom in potrebam za predelavo debelejših vrst lesa v vrednejše sortimente.

Stranišča, umivalnica, garderoba in jedilnica so popolnoma dotrajani. Prostori za pisarne

Republiški rudarski inšpektorat je že pred meseci naročil, da je treba iz varnostnih razlogov opustiti pisarno lesnega skladišča pri rudniku Trbovlje, ker obstaja nevarnost porušitve zgradbe. Ker ni bilo denarja za postavitev drugih prostorov, so strop zaenkrat le podprli.

Foto A. Bregant

so v stanju, da se sami podrejo, tako da so stropi podprti, podi pa visijo za 20 cm (glej sliko). Zaradi takega stanja smo pričeli pripravljati projekte za modernizacijo skladišča in žage skupno z vso pripadajočo infrastrukturo. Gradili bomo etapno, tako da bo proizvodnja potekala s čim manjšimi zastoji. Potrebno bo najti sredstva z združevanjem, ker se v letih po osvoboditvi ni posvečalo dovolj pozornosti potrebam lesne-

ga skladišča. Tudi kolektiv lesnega skladišča s svojim delom prispeva za dobrobit delovne organizacije in družbe. Zato menimo, da bodo ostali delavci z razumevanjem podprli predlog delavcev lesnega skladišča, da pridejo do boljših pogojev za delo in tako še več in lažje prispevajo zase in za družbo — za boljše in lepšo prihodnost.

Vekoslav Fink

Veliki koraki rudarskih strojev in naprav

Na pobudo in v organizaciji ZGRMIT Slovenije, je bil v času od 10. do 14. oktobra organiziran obisk mednarodne razstave rudarskih strojev in opreme v Birminghamu (Vel. Britanija). V skupini udeležencev — skupno 33, je bilo tudi 6 udeležencev iz REK Zasavja (poleg podpisanega še I. Berger, I. Zupan, A. Pavčnik, R. Ozbič in B. Dolanc).

Razstava rudarskih strojev in opreme Birmingham 77 je bila po vrsti peta, ki jo je organiziral CUMM (Council of Under Ground Machinery Manufacturers — Združenje (svet) izdelovalcev podzemeljskih (rudarskih strojev). Zadnja je bila v letu 1952 v Londonu. Letošnje, ki je bila v novejšem razstavnem centru v Birminghamu, se je na ca. 25.000 kv. metrov razstavne površine udeležilo 270 razstavljalcev in 12 dežel, med njimi tudi iz Jugoslavije (Rade Končar — Zagreb). Istočasno je bilo, praktično na istem mestu — v kongresnem centru razstavišča, posvetovanje z okvirno tematiko

»Daljinska kontrola in upravljanje rudarskih sistemov«.

Uvodoma naj omenim, da spada britansko premogovništvo po količini proizvodnje v sam vrh med državami zapadne Evrope. S proizvodnjo preko 120 milj. ton v letu 1976 je krepko pred proizvodnjo črnega premoga v ZR Nemčiji. Glavna proizvodna območja sta Midland (okolica Birminghama in Conventryja) ter Yorkshire, ki dajeta skupno blizu 60% celotne proizvodnje. Interesantno je omeniti, da je v teku izvajanje desetletnega programa investiranja, ki ga je za desetletno obdobje 1976—1985 odobrila vlada v letu 1974 in revidirala v letu 1976 in po katerem naj bi v letu 1985 dosegli proizvodnjo 147 milj. ton. Za investicije, s katerim naj bi dosegli povečanje proizvodnje za več kot 20 milj. ton, obsegajo 90 večjih projektov (odpiranje novih nahajališč in povečanje proizvodnje v obstoječih) je namenjeno okrog 800 milj. funtov šterlingov (ca. 2.6 milijarde din). Nekaj teh objektov že ob-

ratuje (Royston), dočim se vršijo intenzivna dela v revirju Selby (Yorkshire), ki daje že sedaj 10 milj. ton proizvodnje. Med rudniki, ki predvidevajo povečanje kapacitet, spada tudi premogovnik Daw Mill, ki so ga nekateri udeleženci ekskurzije obiskali. Premog pokriva v Vel. Britaniji okoli 37% energetskih potreb. Interesantno je omeniti, da narašča proizvodnja termoenenergije na bazi premoga in pada delež tekočih goriv v proizvodnji el. energije. Od leta 72 do 77 je poraba premoga za el. energijo narastla od 67 do 78 milj. ton, v istem obdobju pa se je znižala poraba tekočih goriv od 19 na 10 milj. ton in to kljub temu, da je Velika Britanija praktično krije vso lastno potrebo po tekočih gorivih iz lastnih virov (Sev. morje).

Omenim naj še, da so vsi premogovniki Vel. Britanije podržavljeni že od konca vojne sem in združeni ter vodeni preko NCB (National Coal Board - državna premogovna uprava).

V Veliki Britaniji opažajo stagnacijo produktivnosti v rudnikih že od leta 1973, ob rahlem manjšanju zaposlenosti (okrog 240.000 zaposlenih). Stroški proizvodnje tako naraščajo in znašajo po statističnih podatkih ca. 19 funtov šterlingov za tono (ca. 660 din/t).

V luči navedenega pregleda in tendenc britanskega premogovništva nam je razumljiva težnja organizatorjev razstave in posvetovanja, namreč, kako povečati proizvodnjo in produktivnost v rudarstvu predvsem premogovništvu in to v deželah, ki računajo tudi v bodoče na premog kot energetski vir in ki so v tehnologiji pridobivanja že dosegli določen razvoj. V teh deželah opažajo pomajajočo tendenco naraščanja produktivnosti. Uvajanje novih strojev in naprav ne daje več tistih rezultatov, kot v preteklosti. Poleg tega zahtevajo visoki nabavni stroški opreme odkopnih čel in transportne opreme intenzivnejšo stopnjo izkoristka kot prej, ko so uporabljali enostavne in cenejše si-

steme. Zastoji v visoko mehansirani proizvodnji, bodisi iz dobivalno-tehničnih ali montan-geoloških razmer, so bistvena postavka v pogledu gospodarnosti modernih obratovalnih sistemov in zato morajo delovanje takih sistemov pazljivo spremljati, registrirati in vrednotiti. To pomeni, da morajo biti sodobnemu rudarjenju smotrno prilagojeni in medsebojno odvisni sistemu (transport materiala, ciklus pridobivanja, transportni sistem in drugo) permanentno kontrolirani, vodeni in registrirani. Oprema, ki je bila razstavljena v Birminghamu, je dokazala, da je v tem pogledu napravljen velik korak naprej. Ne samo razvoj novih strojev in opreme, temveč razvoj in krmiljenje kompletnih integriranih sistemov (npr. transporter, odkopni stroj, premik podporja), je bil na razstavi močno poudarjen. Opremljanje takih sistemov s procesnimi računalniki se ni ustavilo samo pri krmiljenju strojev, opreme in procesov pridobivanja, temveč obsega tudi zajemanja in smiselne obdelave tistih informacij, ki so pomembne tudi za ekonomsko-tehnične odločitve. Taki sistemi omogočajo povečanje proizvodnje, storilnosti in varnosti zaposlenih.

Ne da bi posebej omenjal posamezne tehnične ali tehnološke novitete in rešitve, kar bo predmet ožje strokovne razprave, pa je obisk razstave jasno pokazal prav te tendence. Omeniti velja še izreden poudarek na napravah za varstvo pri delu tako individualne kot tudi kompleksne. Nevarnost eksplozije metana ali premogovega prahu, strupeni ali zadušljivi plini, voda in hrup so faktorji, ki najbolj ogrožajo zaposlene v rudnikih. Za zaščito proti temu je bila razvita, preizkušena in razstavljena vrsta naprav in osebnih zaščitnih sredstev, ki registrirajo stanje in preprečujejo škodljivo delovanje. Velik poudarek je bil dan tudi razsvetljava delovnega mesta, načinom komuniciranja in napravam za transport materiala in

ljudi, in sicer z močnim poudarkom na daljinsko upravljanje in avtomatizacijo. Dolgoletne želje rudarjev, doseči obvladovanje in zanesljivost dnevno procesov, ustvarjati boljše delovne pogoje ob manjšem fizičnem naporu rudarjev, ob povečani varnosti zaposlenih, se sicer počasi vendar zanesljivo realizirajo. Obisk razstave je vsakemu obiskovalcu v obilni meri to potrdil. V tem pogledu je bil obisk razstave vsekakor vreden časa in sredstev namenjenih temu. Čeprav takojšnjih in konkretnih koristi za naše razmere ni neposredno pričakovati, pa bomo lahko s pridom uporabili nekatere tehnične rešitve ali konstrukcije tudi za naše probleme. Tu mislim na razne transportne sisteme, ki v naših pogojih predstavljajo zaenkrat še pereč problem in ki bi ga lahko in morali čimprej posodobiti. Del udeležencev je obiskal tudi premogovnik Daw Mill in si ogledal odkopavanje in transport premoga v tem rudniku. Ker je gostitelj omejil število obiskovalcev na 20 oseb, si del udeležencev, med njimi tudi podpisani, rudnika, ki proizvaja ca. 1 milj. ton premoga, ni ogledal.

Iz podatkov, ki nam jih je gostitelj posredoval pred ogledom jame, naj izločim nekatere posebej zanimive. Od proizvodnje ca. 1 milj. ton letno, gre dobra polovica nesepariranega premoga (frakcija od 0—1/2" — 0-12,7 mm) za termoenergijo. Od preostanka premoga, ki ga separirajo na TT separaciji, pa se porabi polovica za široko potrebo — gospodinjstva, in sicer frakcije od 1.3/4" — 4" (pribl. 44-120 mm) polovica pa za industrijsko porabo v dveh frakcijah (1"—1.3/8"—25—44 mm in 1" — 1/2" — 25 — 12 mm). Nesepariran premog ima okrog 14% pepela in okrog 12% vlage. Povprečna dolžina odkopne fronte je ca. 220 m, dnevni napredek pa okrog 2.2 m. Kot smo lahko videli na jamskih kartah, so smerne dolžine med 2.000 in 2.500 m. Pri povprečni višini odkopov (9 ft = 2.7 m) imajo povprečno 3 produktivna čela, ki daje vsako povprečno 1.500 ton na dan. Skupno je zaposleno (1976) 1.050 ljudi od tega okrog 800 v jami. Odkopna storitev znaša okrog 15 ton in rudniška okrog 4.5 ton. Pri zadnjem podatku je nejasno, kaj se vse upošteva za rudniško storitev.

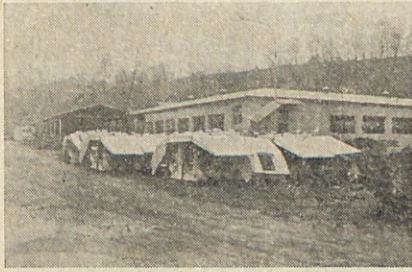
Rudi Šikovec

Priprave na uvajanje hidravličnega podporja Becorit v jami Trbovlje

Minila so štiri leta od začetka uvajanja prvega samohodnega hidravličnega podporja Marrel—Hydro v jami Trbovlje. V teh letih smo lahko ugotovili dobre in slabe lastnosti te vrste podporja posebej še zato, ker smo odkopavali z različnimi širinami širokih čel, v suhih in mokrih področjih, v slabših in boljših partijah premoga. Za-

nesljivo je, da storitve s SHP višje, da je varnost zaposlenih večja, oziroma drugače povedano — perspektiva napredka REKZ je v še večji meri odvisna od nadaljnega uvajanja SHP.

S tem namenom smo tudi začeli razmišljati o uvajanju še modernejšega podporja. Ker se pogoji odkopavanja slabša-

Samohodno hidravlično podporje Becorit je bilo dobavljeno koncem oktobra za preizkus na odkopnih deloviščih jame TOZD Rudnik Trbovlje. Za preizkušanje ga je dala na voljo zahodnonemška firma Becorit. Dokler niso bile rešene vse potrebne formalnosti, so bile sekcije deponirane na skladiščnem prostoru rudnika Trbovlje.

(Foto A. Bregant)

jo, večajo se globine, večji so pritiski, dotoki vode itd., smo iskali podporje zaprte izvedbe oziroma podporja, s katerim bo možno še varneje in gospodarnije delati.

Takšno podporje, dopolnjeno z nekaterimi izkustvenimi predlogi, predstavlja prav podporje firme Becorit. V razgovorih, v katerih so sodelovali predstavniki obeh strani, so izdelane po naših predlogih prve prototipne sekcije, katere bodo vgrajene na poizkusnem čelu v Zg. VII. polju. Glavni tehnični podatki SHP Becorit so: širina sekcije znaša 1400 mm, dolžina 4850, višina 1500... 3000 mm, teža sekcije pa 8 ton. Strop je popolnoma zaščiten, razmak med sekcijami pa naj bi znašal ca. 100... 150 mm. Zada je banana s posebej urejeno odprtino za pridobivanje premoga, katera se prav tako hidravlično regulira. Z vsako sekcijo se upravlja iz sosednje sekcije — s tem je povečana varnost zaposlenih, celoten hidravlični sistem pa predstavlja zadnji dosežek v svetu. Drugačnji so tudi premiki sekcij, prednjega in zadnjega transporterja itd. O dosežkih in večjih podrobnostih pa bo tekla beseda še v naslednjih številkah glasila »Srečno«.

Da bi čim lažje pristopili k uvajanju novega podporja, je sedemčlanska skupina naših delavcev, skupaj z vodjo razvojnega oddelka, bila teden dni v Z. R. Nemčiji pri firmi Becorit, kjer se je podrobno seznanila s podporjem in njegovimi tehničnimi lastnostmi.

Pridobljeno znanje bo uporabila pri uvajanju v jami Trbovlje.

Za poizkus smo izbrali Zg. VII. polje na viš. 312 m, kjer smo izdelali s strojem F 6-A glavno transportno progo v $\varnothing$ 3300 oz. $\varnothing$ 3500 mm in visoko progo presega 3 x 4 m. Širina slepega čela je 25 m, smerna dolžina odkopavanja pa okoli 70 m. Odkopavali bomo z razstreljevanjem. Poskusno čelo je locirano v bližini jaška I zaradi čim bližje in lažje dostave materiala. Izbrano čelo bo po pričakovanjih v takih pogojih (težjih), omogočilo, da bo ocenitev SHP čim bolj realna. V priprave na uvajanje Becorita se je vključila tudi STT na ta način, da je izdelala dva prototipa ojačanih transporterjev in ki ima v svojih načrtih program kooperativnega izdelovanja SHP. Istočasno pa so v TOZD ESD izdelali posebne vozčke za prevoz sekcij z ozirom na njihove dimenzije in težo. Celoten transport bo potekal od separacije do jaška 1 ter naprej po 8° krajšem nadkopu do čela. V ta namen smo že položili od jaška I do čela tir, posebej za dostavo sekcij in verificirali visečo žičnico za obremenitev do 3000 kg. Potrebno je izdelati še posebne izravnalne uteži za transport vsakega dela sekcije po jašku I. Tako so priprave v glavnem končane, pričakovati je pa še razne sprotne težave, katere upamo, bomo uspešno prebrodili. V času pisanja tega članka je bilo že vseh 15 prototipnih sekcij na dvorišču Rudnika Trbovlje pripravljenih za transport v jamo, čakali smo samo na rešitev problema, ki je nastal na carinarnici Celje. To nam je povzročalo težave posebej še zato, ker je visoka proga bila že dolgo časa pripravljena, ozi-

roma pritisk je začel že vplivati na podgradnjo in pa predvsem zato, ker smo že morali sanirati ogrevanje na novem čelu.

Zanimivo je še to, da bo poizkus 6 mesecev popolnoma brezplačen, če pa se bo pokazal kot uspešen, pa bomo pristopili k izdelavi pogodbe za odkup Becorita.

Na koncu naj velja, da se vsi zaposleni popolnoma angažiramo za čim uspešnejšo realizacijo poizkusa, da težave, ki se bodo pojavile, čimprej in sproti na najboljši način odpravimo, ter s tem, da poizkus uspe še bolj moderniziramo naše odkope in istočasno še bolj humaniziramo rudarsko delo.

Aljoša Kink

HUMOR IN ANEKDOTE

Pa so jo pogruntal...

U star Jugoslaviji, k so zagursk knapi hodil iz hribu dol peš na šiht, je po izlaških in loških dolin po vsak drug hiš buh roko vn moliv. Zato knapi niso trpel žeje, če ni bilo gnarja, so ga pa na kredo cukal.

Pa je svoj čas znana birtna R. tudi na kredo dajala vino le do ene prave mere, pol pa štop!

Knapi so sedel pr skori praznm štefan, pa gruntal, kako b ga dobil še en štefan. En knap se spomn, pa gre na dvoriše in enga deževnka poiše. Tistga deževnka pol not u štefan naskravaj vrže. Pol pa pokliče gostlnčarko R.: »Gospa, pejte sm, bote vidl kva ste nam u štefan ponesl«.

»Jamnasta, jamnasta«, je bila birtna vsa iz sebe, »lepo vas prosm, sam tih bodte, vm ga bom prnesla dva štefana za stonj iz družga soda«.

Letošnji vpis učencev v RŠC

Letošnji vpis v rudarsko šolo je potekal drugače kot prejšnja leta. Do letošnjega leta je potekala široka akcija za vpis v šolo, in sicer s propagandnim materialom, objavami v časopisu, tako v naši ožji republici kot v BiH ter z obiski in vodenjem razgovorov predstavnikov šole na zavodih za zaposlovanje v BiH. Do letošnjega šolskega leta smo vpisovali v rudarsko šolo učence z končanimi osmimi in šestimi razredi osnovne šole, tako da so se izobraževali po zakonu o srednjem šolstvu, drugi pa po zakonu o poklicnem izobraževanju. Ker se je za vpis učencev v prvi letnik rudarske šole postavljalo vprašanje ali vpisati ali ne, je odbor za kadrovsko politiko in socialno varstvo REKZ sprejel sklep, da se za šolsko leto 1977/78 razpiše 70 učnih mest za poklic rudarja s tem, da se spremenijo vpisni pogoji, in sicer:

— v šolo se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno končali osem razredov osnovne šole in da niso starejši od 16 let.

Ta razpis je bil objavljen v dnevnem časopisu Delo, vodstvo TOZD RŠC pa je o razpisu in pogojih vpisa učencev obvestilo posamezne zavode za zaposlovanje v BiH, tako da je akcija za vpis potekala preko zavodov.

Na razpisana učna mesta se je prijavilo 72 učencev, vendar od teh niso vsi izpolnjevali razpisnih pogojev, nekaj pa je bilo izločenih na zdravniških pregledih, tako da je končno število vpisanih učencev v prvi letnik 61, od tega je 57 učencev iz BiH, 4 učenci pa so iz revirjev, tako da imamo glede na spremembo finansiranja Republiške izobraževalne skupnosti v prvem letniku dva oddelka.

Ravno tako smo imeli razpisanih 20 učnih mest za električarje in 20 učnih mest za kovinarje, vendar se jih je na razpis električarja prijavilo 13, za kovinarja pa 4 učenci. Vsi ti učenci so iz naših treh občin.

V zadnjih letih opažamo, da upada interes za izučevanje poklica električarja in kovinarja. Lahko trdim, da je letošnji vpis v rudarsko šolo uspel, ta trditev pa ne velja za vpis električarjev in kovinarjev. Kako pa bo z bodočim razvojem RŠC je težko govoriti glede na to, da smo v preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje.

Usmerjeno izobraževanje zahteva nove organizacijske oblike.

Na to vprašanje pa bo morala dati odgovor delovna organizacija ob upoštevanju potreb po kadrih.

Jože Omahne

Poenoten način evidentiranja podatkov o rezervah rudnin

Delovne organizacije, ki se ukvarjajo z izkoriščanjem rudnega bogastva, so bile že doslej dolžne ugotavljati in evidentirati podatke o rezervah rudnega bogastva. Običajno smo ugotovljene rezerve vodili v raznih kategorijah A, B, C, itd. Takšen način ugotavljanja in vodenja evidence smo imeli tudi pri REK Zasavje.

Dne 4. novembra t.l. pa je bil objavljen v zveznem uradnem

listu številka 52, zakon o enotnem načinu ugotavljanja, evidentiranja in zbiranja podatkov o rezervah rudnin in talnih voda ter o bilanci teh rezerv. Zakon na enoten način odslej ureja to področje, ki ima pomen za vsó državo. Rudnine in talne vode, za katere se po tem zakonu ugotavljajo, evidentirajo in zbirajo podatki o rezervah in izdeluje bilanca so: vse vrste premoga, plinasti, tekoči

in trdni ogljikovi vodiki in drugi plini, radioaktivne rudnine, kovinske rudnine, nekovinske rudnine, rudnine za pridobivanje gradbenega materiala. Talne vode, o katerih se ugotavljajo, evidentirajo in zbirajo podatki in za katere se izdeluje bilanca so pitne, mineralne in termalne vode. Organizacija združenega dela, ki se v okviru svoje dejavnosti ukvarjajo z raziskovanjem ali izkoriščanjem

rudnin in talnih voda, morajo podatke o rezervah rudnin oziroma talnih voda ugotovljati na temelju določil tega zakona in jih pošiljati pristojnemu organu v republiki.

Rezerve rudnin se razvrščajo v bilančne in izvenbilančne rezerve. V bilančne rezerve rudnin se uvrščajo gmote rudnin ugotovljene v ležišču, ki jih je mogoče s sedanjo tehniko in tehnologijo izkoriščanja in predelave rentabilno uporabljati.

V izvenbilančne rezerve rudnin se uvračajo gmote mineralnih surovin v ležišču, ki jih s sedanjo tehniko in tehnologijo izkoriščanja in predelave ni mogoče rentabilno uporabljati. Rezerve talnih voda se razvr-

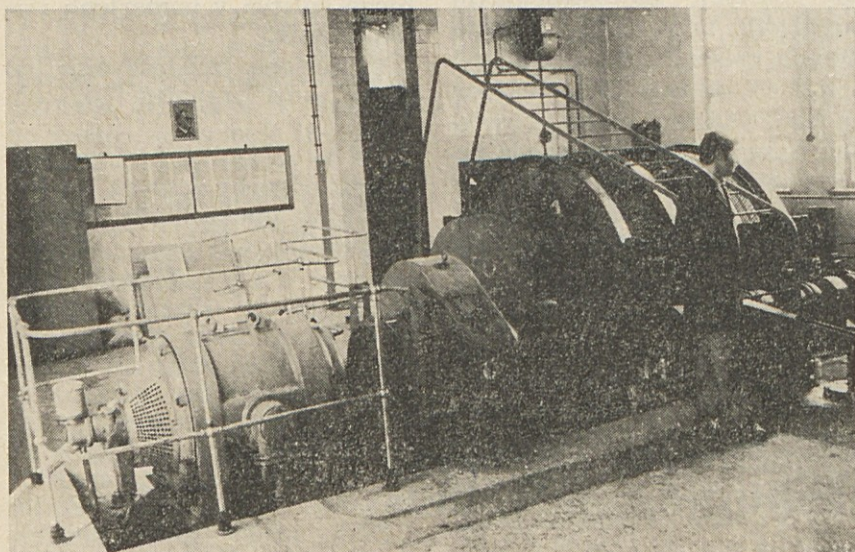
ščajo samo kot bilančne rezerve.

V rezerve kategorije A se uvrščajo gmote rudnin in talnih voda, ki so popolnoma ugotovljene na podlagi neposrednih opažanj, rudarskih del ali globinskega vrtnanja in katerih ležiščne razmere in kakovost za nadaljnjo predelavo oziroma izkoriščanje so popolnoma določene.

V B kategorijo se uvrščajo rezerve gmote rudnin in talnih voda, ki so ugotovljene na podlagi neposrednih opažanj, rudarskih del, ali globinskega vrtnanja in katerih ležiščne razmere in kakovost za nadaljnjo izkoriščanje oziroma predelavo so znane.

V rezerve kategorije C1 se uvrščajo gmote rudnin in talnih voda, ki so ugotovljene na podlagi neposrednih opažanj, rudarskih del ali globinskega vrtnanja, ki omogočajo, da se deloma določijo obrisi gmot, ležiščnih razmer in kakovosti.

Rezerve rudnin in talnih voda kategorije C2, D1 in D2 se štejejo za potencialne in se ne razvrščajo v razrede, to je v bilančne in izvenbilančne. Naknadno bodo izšli še predpisi za vsako vrsto rudnin za uporabo posameznih vrst kategorij. Delovne organizacije oziroma OZD, ki se ukvarjajo z raziskovanjem ali izkoriščanjem rudnin, so dolžne vzpostaviti evidenco o rezervah rudnin in jo voditi po predpisih o klasifikaciji in kategorizaciji rezerv. Vsako leto do 15. marca pa je treba evidentirane rezerve predložiti pristojnemu organu v republiki. Ta organ pa jih bo zbral in najkasneje do 30. junija v letu predložil zveznemu geološkemu zavodu. Bilanco skupnih rezerv rudnin v SFRJ pa bodo izdelovali v petletnih obdobjih. V zvezi z evidenco in zbiranjem podatkov o rezervah rudnin, pa bo treba za vsako posamično vrsto rudnin izkazati potrebne podatke, ki jih terja zakon. Za kršitev določb so določene zelo visoke denarne kazni, za primere storjenih prekrškov. Prvo bilanco rezerv rudnin in talnih voda v SFRJ bodo izdelali v skladu z ugotovljenimi rezervami na dan 31. decembra 1978. Predpisi o klasifikaciji in kategorizaciji rezerv pa bodo izšli do 31. oktobra 1978.

Strojnica starega jaška v Hrastniku je že pred časom prenehala z delom, postopoma jo demontirajo. Opravila je svoje veliko delo. (Foto J. Kirič)

Aktivnost samoupravnih organov

Odbor za kadrovske politiko in socialno varstvo REK Zasavje

Na svoji 7. seji, ki je bila 19. oktobra, je odbor za kadrovske

politiko in socialno varstvo REK Zasavje, razpravljal in sklepal o naslednjih zadevah:

— obravnaval je osnutek

predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v SRS. Odbor je

sprejel vrsto pripomb in dopolnitev k posameznim členom predlaganih sprememb in jih posredoval pristojnemu organu;

— Andreja Kavčiča iz TOZD RP Trbovlje je delegiral v delavski svet splošne bolnišnice v Trbovljah za to mandatno dobo;

— Dragu Klanjšku in Slavici Mesojedec, sinu oziroma hčerki smrtno ponesrečenih rudarjev, je odbor podelil kadrovske štipendiji za šolanje na srednjih šolah;

— sprejel je stališče, v zvezi s predlogom delavskega sveta REKZ, da naj ostane člen 11. pravilnika o oblikovanju, razpolaganju in dodeljevanju sredstev iz sklada solidarnosti, nespremenjen. Gre namreč za določilo, ki ureja pravico do materialne oz. denarne pomoči vdovam, ki se ponovno poročijo ali redno zaposlijo;

— Bogomirju Černetu iz TOZD RP Trbovlje je priznal plačevanje šolnine za študij na višji tehnični varnostni šoli v Ljubljani. Prav tako je odobril Milanu Lavriču, absolventu rudarskega oddelka FNT, nerazporejeno kadrovske štipendije za dokončanje študija. Odobril je Rajku Klemencu kadrovske štipendije za študij gradbeništva na Visoki tehnični šoli v Mariboru;

— slušateljem rudarske nadzorniške šole v Velenju je z veljavnostjo od 1. 9. 1977 odobril 19,83-% porast OD tako, da znaša za leto 1977 osebni dohodek mesečno 4.007,40 din neto;

— nekaj vlog za priznanje štipendij in šolnin je zavrnil, prav tako je zavrnil eno vlogo za plačevanje štipendije;

— obravnaval je še vprašanje medsebojnih odnosov v delovnih skupinah, dosledno izvajanje disciplinskih ukrepov, občasno obiskovanje bolnikov na domu, pri čemer je vnovič razpravljala odbor o možnosti ustanovitve obratne ambulante. Tudi zmogljivosti v samskih domovih so postale tesne in bo treba pričeti z akcijo za pove-

čanje števila ležišč v samskih domovih.

Odbor za družbeni standard REK Zasavje

Na svoji 15. seji, dne 27. oktobra t.l. je odbor obravnaval:

— vprašanje razdelitve stanovanj v novozgrajenem stanovanjskem bloku S-51 v Šuštarjevi koloniji v Trbovljah. V tem bloku so dobile TOZD in DS SS s področja Trbovelj 8 stanovanj, medtem ko bo v prihodnjem letu s strani Stanovanjske skupnosti možno dobiti še 34 stanovanj v nadaljnjih treh blokkih, ki bodo zgrajeni v prihodnjem letu. Razpoložljivih osem stanovanj so razdelili takole: TOZD Rudnik premoga Trbovlje 3 stanovanja, (Tip D, D2 in B), TOZD Separacija premoga Trbovlje 2 stanovanji (tip B), TOZD Rudarsko gradbena dejavnost 2 stanovanji (tipa B) in DS SS 1 stanovanje (tip A1). Odbor je ponovno ugotovil, da so potrebe po stanovanjih izredno pereče in zelo velike, tudi v ostalih TOZD. Poleg tega se preselijo člani našega kolektiva iz starih stanovanjskih hiš na Polaju v novozgrajeni blok S-51 teh pa je 7 (dva iz TOZD RPT, eden iz TOZD RGD, trije iz TOZD GRAMAT). Stanovanja se financirajo iz odškodnine za stare stanovanjske hiše, ki so bile podrte na območju Polaja;

— nadalje je odbor obravnaval vprašanje stanovanjskega problema tovariša Dragarja. Ugotovil je, da se je prepozno prijavil na razpis za dodelitev stanovanja iz solidarnostnega sklada;

— obravnaval je osnutek samoupravnega sporazuma o merilih za oblikovanje splošnega akta stanodajalcev v oddajanju stanovanj na področju občine Trbovlje;

— odbor je sklenil opozoriti vse delegate za samoupravno stanovanjsko skupnost, da se naj sej skupščine te skupnosti redno udeležujejo, ker je treba seje večkrat sklicevati zaradi nesklepčnosti;

— sklenil je, da imajo člani kolektiva, ki so letovali preko turističnih agencij v inozemstvu, pravico do izplačila regresa za oskrbni dan;

— obravnaval je problematiko kadrovskega stanovanja pri DS SS.

Na 16. seji odbora za družbeni standard REKZ, dne 5. novembra pa so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— odbor je podrobno obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o merilih za oblikovanje splošnega akta stanodajalcev o oddajanju stanovanj na področju občine Trbovlje. Delegati se z osnutkom niso strinjali, zato so predlagali vrsto spreminjivalnih oziroma dopolnilnih predlogov. V tem smislu je bil sprejet tudi sklep;

— v nadaljevanju so razpravljali o razdelitvi 34 stanovanj v stanovanjskih blokkih, ki jih gradi samoupravna stanovanjska skupnost in bodo vseljiva v letu 1978. REKZ na področju Trbovelj ima na razpolago (brez TOZD TET) 34 stanovanj. Stanovanja bodo na razpolago v blokkih S-53, S-54 in pri Komunali. Odločil se je za naslednjo razdelitev: TOZD RP Trbovlje 12, TOZD Separacija 5, TOZD RGD 8, TOZD ESD 4, TOZD GRAMAT 1, TOZD RŠC 1 in DS skupnih služb 3, skupaj 34. Razdelitev navedenih stanovanj pa bodo opravili za posamezne prosilce odbori za družbeni standard v TOZD in DS SS.

Delavski svet SOZD Elektrogospodarstva Slovenije

11. seja delavskega sveta SOZD EGS, je bila 12. oktobra 1977 v Mariboru. Na seji so bili tudi naši delegati, skupno sedem. Na njih so razpravljali in sklepali o naslednjih zadevah:

— na znanje je sprejel poročilo o izvrševanju sklepov, pri čemer je sklenil, da je treba pri vseh podpisnicah samoupravnih sporazumov o urejanju dohodkovnih odnosov v SOZD EGS takoj urgirati;

— ugotovil je, da so samoupravni sporazum o združevanju sredstev amortizacije in dela čistega dohodka sprejela vse TOZD proizvodnje, prenosa in distribucije električne energije ter proizvodnje primarne energije za potrebe elektrogošpodarstva;

— sprejel je navodila za uresničevanje določb samoupravnega sporazuma o skupnem prihodku v prometu z električno energijo s sprejetimi korekturami;

— sprejel je normativ stroškov in dohodka proizvodnje premoga s korekturami, ki jih je predlagala delovna skupina za družbenoekonomske odnose z dne 5.10. 1977 ter korekturami, ki so bile sprejete na seji. Rok za sprejetje normativov je 30 dni po dostavi v TOZD;

— sprejel je normativ delovne sile proizvodne, prenosne, distribucijske ter skupne dejavnosti EGS ter ga je sklenil poslati v sprejem delavcem TOZD in enovitih delovnih organizacij v roku 30 dni. Sklep vsebuje tudi sprejete spremembe;

— odobril je nadzidavo poslovnih stavbe v Mariboru, Vetrinjska ulica 2, za potrebe elektrogospodarstva s predračunsko vrednostjo 17,957.000,00 dinarjev;

— sklenil je predlagati ISE, da odobri potrebna finančna sredstva iz energetskega sredstva;

— sprejel je tolmačenje samoupravnega sporazuma o ugotavljanju udeležbe v skupnem prihodu v prometu z električno energijo SOZD EGS;

— sprejel je investicijske programe Soških elektrarn — DV, RTP, itd.;

— sprejel je investicijski program za rekonstrukcijo hidroelektrarne Doblar v skupnem znesku 8,469.660,00 din;

— potrdil je predloženo dopolnilno pogodbo o vzdrževanju daljnovodov na področju Slovenije;

— na znanje je sprejel poročilo komisije za spremljanje izvajanja programa za izvajanje

določil zakona o združenem delu v SOZD EGS;

— sprejel je roke za razširitev in modernizacijo rudnika lignita Velenje na zmogljivost 4,7 milijonov ton premoga letno;

— sprejel je rok pričetka obratovanja hidroelektrarne Moste IV — poskusno obratovanje 2. 11., redno obratovanje 31. 12. 1977;

— soglašal je z zagotovitvijo sredstev za pripravljala dela za TO Ljubljana II v okviru investicijskega programa;

— na naslednjo sejo so predložili rešitev vloge REK Zasavje za financiranje izpada po dohodku proizvodnje premoga za leto 1976.

Izvršilni odbor REK Zasavje

Deseta seja izvršilnega odbora REK Zasavje, je bila 11. novembra t.l. Na seji pa so razpravljali in sklepali o naslednjem:

— pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da TOZD TET doslej še ni podpisala samoupravnega sporazuma TOZD in DS skupnih služb, s posebnim oziroma na sofinanciranje skupnih služb v letu 1977. Odbor je sklenil, da je treba najti v najkrajšem možnem času ustrezno rešitev;

— sprejel je opozorilo komisije za izvajanje samoupravnega sporazuma proizvajalcev primarne energije v REKZ, glede internih obračunskih cen za premog;

— sprejel je poročilo o devetmesečnem finančnem obračunu vseh TOZD in DS skupnih služb ter REK Zasavje;

— o rezultatih morajo razpravljati zbori delavcev vseh TOZD in DS SS;

— sprejel je ustrezno stališče do predloga o stimulativnem nagrajevanju na proizvodnji premoga;

— obravnaval je poročilo o izvajanju akcijskega programa v letošnjem letu, s tem da TOZD TET naknadno predloži

svoje poročilo za razdobje januar—september t.l.;

— sklenil je predlagati delavskemu svetu REKZ, da da v javno razpravo vsem TOZD in DS SS REKZ samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri skupno ustvarjenem dohodku pri proizvodnji električne energije;

— sklenil je predlagati DS REKZ, da sprejme stališče o postopku za razpravo o osnutku predloga za uvedbo stimulativnega nagrajevanja v elektrostrojni dejavnosti;

— sprejel ni predloga pisatelja Vinka Trinkausa, da bi REK Zasavje založil nov roman o rudarjih oziroma rudarskem življenju v Zasavju, v povojnem obdobju;

— nekaj vlog za pomoč je zavrnil, ker reševanje ni bilo v njegovi pristojnosti.

Delavski svet REK Zasavje

13. zasedanje delavskega sveta REK Zasavje, je bilo 16. novembra 1977, na zasedanju pa so obravnavali in sklepali o naslednjih zadevah:

— v zvezi s svoječasnim predlogom TOZD GRAMAT, za osvojitve sprememb obstoječega samoupravnega sporazuma o delitvi OD je sklenil, da naj TOZD GRAMAT in TOZD RP Hrastnik, medsebojno uredita in uskladita stališča;

— sprejel je devetmesečni finančni obračun in analizo poslovanja za obdobje januar—september 1977, s tem, da tako samoupravni organi, kakor tudi zbori delavcev v TOZD podrobno obravnavajo stroške, proizvodnjo, izvajanje ukrepov po programu in sprejmejo nove zadolžitve oziroma ukrepe, ki bodo omogočili doseganje oziroma presegevanje proizvodnega načrta;

— v zvezi z doseženim rezultatom v zadnjih devetih mesecih je sprejel vrsto predlogov in priporočil za izboljšanje situacije v posameznih TOZD, tako da bi letošnje leto lahko končali brez izgube;

— sprejel je poročilo o izva-
janju akcijskega programa za
devetmesečno obdobje in skle-
nil, da morajo TOZD in DS SS
obvezno izpolniti vse točke pro-
grama za letošnje leto, tako da
bi lahko izpolnili tudi proizvodni
in finančni načrt za letošnje
leto;

— sklenil je predložiti vsem
TOZD in DS SS v razpravo sa-
moupravni sporazum o medse-
bojnih razmerjih pri skupno
ustvarjenem dohodku pri pro-
izvodnji električne energije. V
razpravi, ki bo potekala v
TOZD in DS SS, bo poleg pred-
loga sporazuma predloženo tu-
di gradivo, to je pripombe po-
sameznih TOZD in DS SS na
dosedaj predlagani osnutek, ki
je bil v razpravi;

— sprejel je rebalans proiz-
vodnega načrta TOZD GRA-
MAT;

— ugotovil je, da predlog za
stimulativno nagrajevanje v
elektrostrojni dejavnosti ni po-
poln in je sklenil, da ga je tre-
ba dopolniti;

— vlogo Štefana Jesenška, ki
se nanaša na naknadno uredi-
tev osnove za določitev pokoj-
nine, ni mogel sprejeti iz razlo-
gov, ki so bili obrazloženi. Nje-
govega delovnega mesta nam-
reč družbeni dogovor o upošte-
vanju OD, doseženega v delu
preko polnega delovnega časa
v premogovnikih, ni zajemal;

— sprejel je mnenje odbora
za kadrovske politiko in social-
no varstvo REKZ, po katerem
naj ne bi spreminjali vsebine
11. člena pravilnika o obliko-
vanju, razpolaganju in dodelje-
vanju sredstev sklada solidar-
nosti, s posebnim ozirom na
vdove po smrtno ponesrečenih
članov kolektiva, če se le-te po-
novno poroče ali redno zapo-
sle;

— potrdil je nove cene za do-
lomitni drobljenec za pesek in
gramoz, ki ga proizvajajo
TOZD Rudnik Hrastnik, TOZD
Rudnik Zagorje in TOZD GRA-
MAT. Nove cene stopijo v ve-
ljavno 1. oktobra 1977, o čemer
je dal svoje soglasje republiški
zavod za cene;

— sprejel je na znanje sklep
odbora za kadrovske politiko
in socialno varstvo, po katerem
Marjanu Vidmarju iz TOZD
ESD ni ugodil plačevanja šol-
nine za šolanje ob delu;

— sprejel je predlog, da se
namesto 28. novembra, ki je po
načrtu delovni dan, obratuje v
vseh TOZD in DS skupnih

služb v vseh izmenah in na
vseh delovnih mestih, v soboto,
26. novembra;

— sklenil je, da mora podati
vodstvo TOZD Separacija Tr-
bovlje, pojasnilo na posredova-
nje delegatov iz TOZD RP Hra-
stnik, zaradi drobljenja depu-
tatnega premoga v času nakla-
danja in transporta v Hrastnik.

Članstvo sindikata v osnovnih organizacijah mora biti bolj aktivno

S sprejetjem ustave, posebno
pa še zakona o združenem de-
lu, so dani ugodni družbeno-
politični pogoji za aktivnost
osnovnih organizacij sindikata
v vseh TOZD in DS skupnih
služb. Članstvo sindikata postaja
vse bolj angažirano, ker je
treba le razreševati številne
probleme, ki so življenjskega
pomena za sodelavce.

Pri delu sindikalnih organiza-
cij pa so v razmeroma krat-
kem času pokazale upraviče-
nost svojega obstoja sindikalne
skupine, ki so z razvijanjem
metod dela obogatile dosedanje
delo osnovnih organizacij sindi-
kata in spodbudile člane, da se
vključijo v akcije, ki jih spro-
žijo organi sindikata.

Organi sindikalne organizaci-
je se morajo predvsem angaži-
rati:

— pri pripravah na spreje-
manje samoupravnih aktov pri
čemer je treba delo sindikata
zajeti na ustrezn način;

— da se pravila sindikalnih
organizacij dopolnijo z vsebino
dela iz določb zakona o zdru-

ženem delu, v katerih je sindi-
kat posebej omenjen;

— da se osnovne organizaci-
je sindikata usposabljaajo za
učinkovitejše delo in mobiliza-
cijo celokupnega članstva v ak-
cijah, ki jih sprožijo in vodijo;

— da se opravi kritična ana-
liza vloge sindikata v politič-
nem sistemu socialističnega sa-
moupravljanja in sprejmejo na-
loge, ki izvirajo iz sklepov 30.
seje predsedstva CK ZKJ.

40 let SKOJ — proslava v Lontovžu

V nedeljo, 30. oktobra t.l. je potekala pred smučarsko kočo v Lontovžu — Dol pod Kumom proslava 40-letnice pokrajinske konference SKOJ za Slovenijo. Proslava je bila združena z letošnjimi praznovanji Titovih jubilejev in 40-letnice ustanovnega kongresa KPS na Čebinah. Slavnostni so se udeležili udeleženci pokrajinske konference SKOJ, aktivisti SKOJ, predvojni komunisti in revolucionarji, predsednik predsedstva SRS Sergej Kraigher, članica sveta federacije Lidija Šentjurg, predsednik republiške konference ZSMS Ljubo Jasnič in drugi. Med ostalimi so se te proslave udeležili tudi prvoborci Lojze Ribič, Franc Kralj, Ivan Gorjup in drugi.

Na proslavi v Lontovžu pod Kumom je govoril član IK predsedstva CK ZKS Ludvik Golob. Dejal je, da ni naključje, da so se pomembni dogodki v razvoju SKOJ in sploh naše revolucije vezali na revirje. Revirji so bili namreč že od nekdaj revolucionarna delavska baza vseh naprednih idej v slovenskem socialističnem gibanju. KPJ in KPS sta imela v Zasavju najmočnejše zaledje, v katerem so se razvijale borbe delavcev za njihove politične in socialne pravice. Na revirje je vezan tudi pomemben mejnik v razvoju ZKJ. Ustanovni kongres KPS, 18. 4. 1937 na Čebinah, je dal slovenskim delavcem in vsem naprednim ljudem v pogojih takratne borbe, zlasti pa v obrambi pred nevarnostjo, ki nam je grozila od fašizma, jasne programske usmeritve. Govornik je poudaril, da je pokrajinska konferenca SKOJ, ki je bila v letu 1937 v Lontovžu (v bivši oziroma pogoreli smučarski koči), na pod-

Dne 30. 10. 1977 je bila pred smučarsko kočo v Lontovžu — Dol pod Kumom, proslava 40-letnice pokrajinske konference SKOJ za Slovenijo. Proslave se je udeležilo mnogo mladih občanov, med njimi pa so bili tudi predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher, članica sveta federacije Lidija Šentjurg, prvoborci iz revirjev, družbenopolitični in javni delavci ter drugi. (Foto A. Bola).

lagi manifesta KPS odločno izpostavljena združevanju mladih sil. Pokrajinska konferenca pa je spodbudila tudi široko mladinsko ljudskofrontno gibanje. Mladi so odslej nosili glavno breme boja za napredek proti fašizmu, za svobodo in socializem. Revolucionarna pot naše družbe in mladinske organizacije pa je tesno povezana z vlogo in dejanjem tovariša Tita. Govornik je nato govoril še o nekaterih nalogah v sedanjem času. Pred ZSM, kakor tudi pred ZKS je v predkongresnem obdobju več nalog, ko moramo

razmišljati o novih oblikah, novih načinih delovanja, organiziranosti in akcije. Rešitve je treba iskati skupaj, z drugimi delovnimi ljudmi, znotraj enotne akcije delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Po govoru je stekel kulturni program, v katerem so sodelovali člani srednješolskega kulturnega društva iz Trbovelj, mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja ter godba iz Zagorja. Proslave se je udeležilo mnogo mladih ljudi iz revirjev, predvsem srednješolcev in gojencev izobraževalnih šol.

Posvetovanje sindikatov v Lazarevcu

Dne 27. oktobra 1977 je bilo v Lazarevcu zvezno posvetovanje sindikatov o aktivnosti in problemih v družbenoekonomskih odnosih med premogovniki in termoelektrarnami.

Namen posvetovanja je bil, da se na osnovi obstoječih odnosov med premogovniki in termoelektrarnami določijo nadaljnje smernice in aktivnost organizacije sindikata, za izenačevanje pogojev gospodarjenja v teh dveh grupacijah, tako na njihovem ožjem povezovanju v dohodkovnih odnosih v skladu z določili zakona o združenem delu.

Navajam nekatere ugotovitve iz uvodne besede predstavnika zveznega odbora sindikata:

Ustava SFRJ tretira področje energetike kot dejavnost posebnega družbenega pomena, kar izhaja iz dejstva, da je energija baza, brez katere ni mogoč razvoj gospodarstva in družbe kot celote. Izhajajoč iz teh razvojnih proporcij družbe, se mora politika razvoja energetike osnovati na skupnih interesih odnosno na zanesljivem oskrbovanju potrebnih količin vseh vrst energije; na maksimalno izkoriščanje domačih energetskih virov, na osnovi ekonomske upravičenosti in racionalnosti; uvajanju sodobne tehnike in tehnologije, kakor tudi v skladnem razvoju proizvodnje in potrošnje posameznih virov energije.

Proces povezovanja na dohodkovnih odnosih se je že pričel. Vendar lahko ugotovimo, da povezovanje organizacij združenega dela teh grupacij še ni dosegel tiste ravni, s katero bi bili lahko zadovoljni. Dejstvo je tudi v tem, da je nivo povezovanja različen v posameznih socialističnih republikah in pokrajinah. V nekaterih republikah so formirane skupnosti elektrogospodarstva, v katere se poleg proizvajalcev elek-

trične energije vključeni tudi premogovniki, s katerimi se samoupravno in z dogovori regulirajo medsebojni odnosi. Takšna oblika kaže na pozitivno tendenco v razreševanju problemov teh dveh grupacij.

Tu so v prvi vrsti mislili na republiko Srbijo in Slovenijo. V teh republikah so premogovniki in elektrarne sestavni del elektrogospodarskega sistema, a njihovi medsebojni odnosi se regulirajo po metodologiji, ki je sprejeta s strani vseh sodelujočih. V združenem elektrogospodarstvu Srbije so vzpostavljeni tako, da je dan poudarek na proizvodnji objektivno najnižje cene električne energije. Večja proizvodnja cenejše hidroenergije pospešuje ugodnejši finančni rezultat na ravni sistema; v delitvi skupnega dohodka sodelujejo tudi premogovniki neglede na oddane količine premoga za termoelektrarne.

V Rudarsko-energetskem metalurškem kemijskem kombinatu Kosovo problemi družbenoekonomskih odnosov med delavci premogovnika in termoelektrarne, odnose razširjajo na relaciji z združenim elektrogospodarskim podjetjem Srbije in širše ter se prizadevajo, da se z medsebojnimi dogovori dosežejo ugodnejše cene električne energije. Te se kasneje odražajo na ekonomskih odnosih v kombinatu. To pomeni, da se rešitve ne morejo iskati na ravni kombinata odnosno sestavljenih organizacij združenega dela, temveč širše v grupacijskem povezovanju dohodkovnih odnosov, kar bo zagotovilo približno enake pogoje gospodarjenja in delitve dohodka. Enakopravni odnosi med tema dvema grupacijama so osnovni predpogoj, ki mora zagotoviti njihove načrte razvoja in razširjanje materialne osnove na splošno.

Problemi so prisotni tudi v premogovnikih socialistične republike Bosne in Hercegovine. V okviru elektrogospodarstva sta integrirana samo dva rudnika. Vsi ostali premogovniki se spopadajo z dvema osnovnima problemoma, in to: problemom cen in problemom operativne prodaje. Problem cen ima dva aspekta. Cene premoga, ki so v domeni federacije se določajo mnogo pozneje kot pa cene električne energije, ki so v pristojnosti republik in pokrajin. Tako prihaja v določenih periodah do dvojnih cen. Ene se nanašajo na cene za termoelektrarne in druge za količine premoga za ostalo industrijo in široko potrošnjo. Na drugi strani pa je elektrogospodarstvo mnogokrat v položaju, ko želi diktirati nižje cene za premog za termoelektrarne. To je predvsem primer takrat, kadar so hidrološke prilike ugodne in ko so potrebe po premogu za termoelektrarne relativno majhne.

Vse to vodi premogovnike v neugoden ekonomski položaj, zmanjšuje njihovo reprodukcijsko sposobnost in znatno zmanjšuje možnost razširjanja proizvodnje in razvoja rudnikov.

Pri obravnavanju ekonomskega položaja teh dveh grupacij se postavlja vprašanje o razpolaganju ustvarjenega dohodka. Pri tem je potrebno ugotoviti, da se v termoelektrarnah za osebno in skupno potrošnjo porabi polovica skupno ustvarjenega dohodka, a v rudnikih le tri četrtine ustvarjenega dohodka. Čeprav se v termoelektrarnah porabi le manjši del za osebno in skupno porabo, je čisti osebni dohodek na zaposlenega znatno večji kot pa v rudnikih. V letu 1974 je znašal čisti osebni dohodek na delavca v termoelektrarni 3.269,00 din, v rudnikih lignita pa 2.769,00

din, torej za 19 % več. V letu 1975 je čisti osebni dohodek na zaposlenega v termoelektrarnah večji za 11 %; 1976 za 12 %, a v I. polletju 1977 je čisti osebni dohodek v elektrogospodarstvu večji za 22 % v odnosu na čisti osebni dohodek v proizvodnji premoga.

V takšni situaciji se moramo spomniti, da se sindikat zavzema, da se v okviru samoupravne interesne skupnosti energetike, ki bo oblikovana, v njej pa bodo predstavniki vseh treh panog (tudi nafta), s samoupravnim sporazumom zgradili takšni odnosi, v katerih bodo imeli rudarji večje osebne dohodke. To pa zaradi tega, ker so pogoji dela v jamski eksploataciji in tudi na površinskih kopih (vročina, deževje, ipd.) neprimerno težji, kot pa v termoelektrarnah. Samo pod pogoji, da se ustvarijo takšni odnosi, bo mogoče zmanjšati stopnjo fluktuacije in zagotoviti delovne moči, ki jih sedaj premogovnikom primanjkuje.

To je kratka osvetlitev problemov, s katerimi se srečujejo premogovniki v ostalih republikah in pokrajinah. Na posvetovanju je bil podan tudi še referat »položaj premogovnikov v ekonomskem sistemu združenega elektrogospodarstva«, ki se nanaša na ekonomski položaj premogovnika Kolubara in poročilo sindikatov iz Slovenije, o urejevanju družbenoekonomskih odnosov elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije.

Tako uvodni referat kot konferenci in razprava so pokazali, da je položaj premogovništva v težki situaciji v vseh republikah in pokrajinah in da zahteva enotno razreševanje ne samo tistega dela, ki je namenjen potrošnji v termoelektrarnah, temveč premogovništva kot celote.

Drago Špoljar

Delegati energetike so zborovali

Izvršni odbor zbora delegatov združenja TOZD Energetika pri Gospodarski zbornici Slovenije, je 26. oktobra 1977, pod vodstvom predsednika Slavka Janežiča, razpravljal in sklepal o predmetniku in učnem načrtu za upravljalce naprav za centralno ogrevanje, programski zasnovi srednjega usmerjenega izobraževanja, samoupravni preobrazbi bančnega in kreditnega sistema, nadaljnji aktivnosti izvršnega odbora v zvezi z realizacijo programa ukrepov za racionalizacijo pridobivanja, predelave, transporta in porabe energije. Razpravljal pa je tudi o nabavi študije »Oblikovanje modela za enotno vrednotenje delovnih nalog«.

Delegati so potrdili predmetnik in učni načrt upravljalcev naprav za centralno ogrevanje, na znanje pa je sprejel tudi informacijo o programskih zasnovah srednjega usmerjenega izobraževanja. Delegati so bili seznanjeni z vsebino elaborata za preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje ter študijo evropskih sistemov šolstva. Na tej podlagi je Zavod za šolstvo izdelal še gradivo — programske zasnove srednjega usmerjenega izobraževanja. Namen te zasnove je, da dvigne raven znanja vsem učencem, odpravi dosedanji sistem šolanja ter omogoči lažjo horizontalno in vertikalno prekvalifikacijo. Po tem predlogu se učenci v 10. razredu opredelijo v 5 primarnih programskih usmeritev, oziroma v 10 modelov ali podusmeritev primarne programske usmeritve. Prva primarna programska usmeritev je namenjena namreč učencem, ki bodo s pomočjo finalnih programov v dveletnem šolanju usposobljeni že za poklice, ki ne zahtevajo veliko tistih znanj, ki jih zahteva poklic. Da bi se lahko vključevali v druž-

bena dogajanja, bodo dobili skupno vsoto splošnih izobraževalnih znanj. Druga primarna programska usmeritev pa zadeva učence poklicnih šol. Programi bodo prirejani potrebi in ne letom šolanja za nek poklic. Pri tem je pomembno, da učenec osvoji program in se s tem usposobi za poklic. Učenci bodo v 10. letu pridobili splošna znanja, v naslednjih letih pa bo poudarek dan bolj na strokovnih predmetih. S tem bo imel vsak učenec ne glede na izbiro poklica neko skupno osnovno znanje. Problematika usmerjenega izobraževanja je seveda dokaj široka in bo o njej še precej razprav predvsem, ko se bo usmerjeno izobraževanje pričelo. Mladino bo namreč treba po njenih sposobnostih in ob upoštevanju potreb združenega dela temeljiteje usmerjati kot doslej v posamezne poklice.

K razpravi o preobrazbi kreditnega in bančnega sistema, je izvršni odbor sprejel ustrezne sklepe, ki se nanašajo na strokovno razpravo o odprtih vprašanjih zagotavljanja, funkcioniranja energetskega sistema v skladu z osnovnimi predpostavkami novega kreditnega in bančnega sistema ter da elektrogospodarstvo zato pripravi pregled temeljnih odprtih vprašanj, ki se nanašajo na novo finančno poslovanje, to je žiro račune, združevanje sredstev, interne, temeljne in združene banke. Nato pa bo izvršni odbor o usmeritvah strokovne razprave ponovno razpravljal in ocenil ustreznost nakazanih rešitev.

Varnostna vzgoja in krepitev varnostne kulture

V mnogih primerih bi lahko delovni ljudje preprečili nastanek varnostnega problema ali pa določen varnostni problem odpravili, če bi ob vsakem škodljivem pojavu ustrezno ukrepali. Izkušnje nam namreč nenehno kažejo, da se marsikdaj delavci ne zavedajo, da določen varnostni problem neposredno zadeva tudi njihove osebne interese in zaradi te nevednosti ne ukrepajo kot odgovorni nosilci družbene samozaščite.

Uresničevanje družbene samozaščite predpostavlja torej določeno raven zavesti in varnostne kulture njenih nosilcev — delovnih ljudi in občanov, to je aktivni odnos do vseh problemov varnosti in do urejanja ter izvajanja različnih opravil, s katerimi se zagotavlja varnost ljudi, premoženja in družbene ureditve.

V temeljni organizaciji imamo pomembno dolžnost razvi-

Ivan Muhič, vratar TOZD Rudnik premoga Trbovlje. Njegove delovne obveznosti so pomembne, saj gre mimo njega v obeh smereh vsak dan na stotine rudarjev in drugih delavcev.

Foto A. Bregant

jati tiste oblike in načine varnostne vzgoje, ki prispevajo h krepitvi varnostne kulture in k učinkovitosti sistema družbene samozaščite. Oblike in načini varnostne vzgoje morajo biti tudi sestavni del programa samozaščitne aktivnosti. Pri tem je pomembno zlasti:

— delovanje družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij in društev;

— seznanjanje o varnostnih razmerah;

— samozaščitno usposabljanje in varnostna vzgoja;

— usposabljanje za naloge narodne zaščite.

Zaradi kontinuitete dela na tem področju je koristno, da v odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito OZD določijo člana, ki bo zadolžen za področje varnostne vzgoje.

Srečanje borcev

XII. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade v Mariboru

V soboto, 24. 9. 1977, je bilo v Domu JLA v Mariboru, srečanje nekdanjih borcev proslavljene — legendarne XII. SNOUB, katerega so se udeležili tudi preživeli borci te enote iz Zasavja.

Pododbor te brigade iz Zasavskih revirjev, je pred tem z borci že imel dve srečanja, in sicer v Zagorju in v Trbovljah, na katerih so pripadnikom te

enote podelili knjige (istoimenske), izpopolnili evidenco sestava in se dogovorili za skupen organiziran prevoz na kraj proslave.

Pripadnike te slavne brigade je v Mariboru pozdravil njen prvi komandant Radomir BOŽOVIČ-Raco (narodni heroj)-general in jim spregovoril o njeni prehojeni poti in številnih bojih od njene ustanovitve

pa do zaključnih vojnih operacij ob osvoboditvi. Enotam te brigade so v narodnoosvobodilni vojni poveljevali tudi (naši revirčani iz Zasavja — Karl KRAUTBERGER-Gagovič in Peter KOS-Petruška kot komandanta bataljonov, Janez JESENSEK in Viktor BURKELJ kot komisar bataljonov, Anton-Čoboš KOS in Lojzko, Feliks KOŠIČ, Peter JEGLIČ in

številni drugi. Po podatkih je ob osvoboditvi v sestavi te brigade še 118 preživelih borcev iz Zasavja, pretežno rudarjev.

Vsi udeleženci so prejeli lepe spominske značke. Zato srečanje, 34. po vrsti) so bila izdelana tudi posebna vabila s programom in prostorom za podpise soborcev, bile pa so na voljo tudi posebne spominske kuverte z emblemi letošnjih spominskih medalj.

Ob zaključku slavnostnega dela, je nastalo sproščeno tovariško vzdušje s pesmijo, plesom ob spremljavi harmonike ter obujanjem spominov na slavne dni naše revolucije. Tokrat so bili zopet skupaj vsi, kot v stroju in vsi eno — čeprav od povsod: iz Dolenjske, Štajerske, Notranjske, obalnih občin, domala iz vse Slovenije; prežeti z eno mislijo, če bo treba, da znova strnjeni stopijo v bran svoje domovine — ponosni, da v svoji sredi imajo štiri generale in kar pet narodnih herojev in še mnoge hrabre borce, ki so zavestno šli v boj proti okupatorju in njegovim pomagačem ter domačim izdajalcem, iz katerega so izšli kot zmagovalci nad veliko močnejšim sovražnikom. Tudi naši udeleženci iz Zasavja, so se vrnili razpoloženi in z lepimi, nepozabnimi vtisi, obogateni za še enkratno doživetje pristnega tovarštva in pestrim programom za prihodnja srečanja,

Vsem preživelim borcem te brigade iz Zasavja — tudi mi čestitamo k njihovim bojnim uspehom in zgodovinsko opravljeni nalogi, v želji, da se počutijo srečne in zadovoljne v naši socialistični samoupravljaljski družbi.

Rudi Matko

*****

V boju za zelenje in zdravo okolje

Kakor vsako leto, smo tudi letos v REK Zasavje obnavljali in rekultivirali opustošene oziroma opuščene rudniške površine. Tako smo spomladi 1977 pogozdovali na področju TOZD Rudnik premoga Hrastnik in TOZD Rudnik premoga Zagorje. V Hrastniku smo posadili 5.000 sadik smreke in 2.000 sadik mecesna na površini 2,00 ha. Pogozdili smo del upoštevenega zemljišča na Krištandolu. V Zagorju smo pogozdovali spomladi in jeseni 1977. Posadili smo 5.000 sadik črnege in rdečega bora. Spomladi smo nadaljevali s sajenjem na jalovišču Loke, jeseni pa smo izpopolnili praznine, ki so nastale zaradi povzročene požara na plazu Korbarica. Za opravljeno delo smo porabili v Zagorju bruto 18.914,40 din, v Hrastniku pa bruto 16.000,00 din. Denar smo črpali namenško iz sklada za regeneracijo gozdov, ali kot smo včasih imenovali biološko amortizacijo. Sklad se oblikuje od 100-% realizacije prodanih lesnih sortimentov na vseh treh rudnikih in je predpisan z zakonom o gozdovih, vendar je predpisana najmanjša možna mera 10 % od prodane realizacije. V pogojih, v katerih v REK Zasavje skrbimo za obnovitev opustošenih površin, bi teh 10 % prodane vrednosti lesa ne zadoščalo niti za nakup 100 sadik na leto, ker rudniški gozdovi zaradi izredno slabe strukture ne prenesejo velikih sečenj. S tem v zvezi bi tudi denarja bilo zelo malo. Zato smo predlagali samoupravnim organom v TOZD, da bi sklad za regeneracijo gozdov oblikovali s 100-% deležem od prodanih lesnih sortimentov, saj ta denar namenško uporabljamo za nakup gozdnih sadik, obžetve in gozd-

no — negovalna dela. Zato se trudimo, da vsak les čimbolje prodamo in da s tem denarjem čimbolje gospodarimo. V okviru teh sredstev letos načrtujemo gozdarsko dejavnost, v pogledu vzgoje in nege gozdov.

Opravljeno delo v letošnjem letu je pregledal tudi medobčinski gozdarski inšpektor, ki je opravljeno delo ocenil za vzorno izvršitev.

Za redno tekoče delo v gozdovih REKZ smo po zakonu o gozdovih dolžni, da vsa dela evidentiramo in porazdelimo za dobo 10 let. Zato smo v letih 1976 in 1977 pri Biroju za gozdarsko načrtovanje iz Ljubljane naročili izdelavo gozdno-gospodarskih načrtov za gozdove na področjih Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Za te gozdove so sicer že obstajali gozdno-gospodarski načrti, vendar so bili narejeni v sklopu gozdov gozdnega gospodarstva Ljubljana in kot taki niso predstavljali za nas nobene vrednosti. Zato smo naročili izdelavo omenjenih načrtov prav za naše gozdove z vso potrebno dokumentacijo.

Naj navedem, kaj tak gozdno-gospodarski načrt vsebuje:

Uvodoma je opisano sedanje stanje gozdov, stanje lesnih zalog in tekoči prirastek sestojev ter kratek opis gospodarjenja v preteklem meritvenem razdobju. Nadalje so opisane smernice za gospodarjenje v prihodnosti in to: splošni in posebni cilji gospodarjenja, izbira gozdno gojitvene vrste obratovanja in oblikovanja gospodarskih razredov, zaželena zgradba in oblika sestojev, načrt gospodarjenja za naslednje obdobje, določitev analize eta (letnega prirastka) načrt gozdno gojitvenih del, varstvo gozdov in okolja, gozdne prometnice in evidenca gospodar-

jenja. Na koncu so opisane še ekonomske podlage za gospodarjenje z gozdovi.

Če analiziramo vse te podatke, bi za gozdove v lasti REK Zasavje sklenili naslednje:

Vsi načrti predvidevajo gospodarjenje v sedanjih težkih pogojih s poudarkom na ohranjanju sedanjih sestojev, na ozele-

nitvi devastiranih površin, ki jih je poškodovalo rudarstvo in pravilne strokovne prijeme pri gojenju teh gozdov.

Zahteve, ki jih predpisuje načrt so vezane za 10-letno obdobje, za kar tudi odgovarjamo po zakonu o gozdovih in po zakonu o rudarstvu. Vlaganja v te gozdove pa moramo stro-

kovno opredeliti, ker denar za vsa dela v gozdovih oblikujemo iz sredstev za biološka in tehnična vlaganja za naslednje desetletje, ki pa so pri REK Zasavje zelo nizka spričo nizkega poseka, ki ga prenesejo naši gozdovi.

Egon Casagrande

Človek, delo, kultura

Ljubljanski samorastniki v revirjih

V ponedeljek, 7. novembra je bila ob 18. uri odprta v tej kulturni sezoni že tretja likovna razstava del članov kluba likovnih samorastnikov iz Ljubljane, ki povezuje številne likovne ustvarjalce, in iz ljubiteljskih nagibov sodelujejo pri delu tega kluba. V tem klubu so včlanjeni nepoklicni likovni ustvarjalci, ki so dosegli v zadnjih letih neverjetno kvalitetni vzpon, imajo pa že vrsto let zelo dobre odnose z likovno sekcijo RELIK pri Svobodi Center v Trbovljah.

Otvoritve se je udeležilo poleg sedmih avtorjev, ki razstavljajo tu svoja dela, tudi precejšnje število občanov, med katerimi so bili tudi predstavniki javnega in političnega življenja, predvsem pa člani sekcije RELIK in predstavniki Svobode — Center. Uvodni besedi sta imela Janez Zavolovšek in Ivo Pinterič, oba člana RELIK, ki sicer nastopa tudi kot organizator ter razstave skupno z galerijskim svetom pri kulturni skupnosti Trbovlje. V krajšem kulturnem programu je sodeloval mešani pevski zbor Slavček, Svobode Center, pod vodstvom Ide Virt.

Na razstavi, ki je trajala do 18. novembra je bilo razstavljenih 60 likovnih del v različnih

tehnikah, predvsem pa v olju, akvarelu in risbi. Nekaj del od teh so predstavljale tudi plastike. Svoja dela iz zadnjega obdobja je razstavilo 20 avtorjev, in sicer: Ela Bervar, Slavica Drev, Marin Berovič, Erna Ham, Janez Kastelic, Sonja Makarovič, Jožica Komadina Drago Mehora, Miloš Mehora, Milan Herhar, Rafael Potokar, Anton Jeglič, Ladislav Riha, France Smole, Janko Šertel, Tine Veleber, Branko Weiss-

bacher, Jože Zidar, France Smole in Igor Šeter.

Vsi, ki so si razstavo ogledali, so bili zelo navdušeni nad izrednim vzponom oz. napredkom, ki so ga dosegli razstavljalci v zadnjem razdobju. Tudi pestrost motivov je izredno bogata, predvsem pa barvitost in živahnost upodobljenih del. Vsem razstavljalcem tople čestitke in najboljše želje pri njihovem nadaljnjem delu.

Kako gledamo in cenimo likovna dela

Pogosto smo priča številnim likovnim razstavam najsibo v galerijah in drugih razstavnih prostorih, deloma pa tudi že v tovarnah in delovnih prostorih, čakalnicah, itd., pogostokrat pa smo priča tudi predvajanju zakladnice likovnih del na televiziji. Če primerjamo čase, ko so bile umetnine oziroma umetniška dela v glavnem last le bogatašev in drugih premožnejših družin, za obiskovanje galerij in umetniških razstav v večjih mestih, pa ni bilo denarja, smo naredili v povojnem obdobju, posebno še v zadnjih 10 letih neverjetno velik korak naprej tudi na tem področju. Vsaka umetnina najsibo glas-

bena, likovna ali kaka druga, naj nas pomaga plemenititi, pa tudi širiti naša obzorja.

Seveda pa smo največkrat postavljeni pred številne uganke, ki se porajajo obiskovalcu razstave oziroma občudovalcu umetnine; tu mislimo likovne umetnine — slike v raznih tehnikah, kipe, itd., kako razstavljena likovna dela gledati, kako vrednotiti in ocenjevati. Šolarji imajo priložnost, da jim razne reprodukcije in fotografije umetnin razložijo učitelji likovne vzgoje. Tako se imajo že v mladih letih možnost srečati z umetninami. Kako gledati neko risbo, sliko, grafiko, kip ali stavbo, je vprašanje, ki se po-

raja mnogim v današnjem času, predvsem kadar gre za dela, ki so v glavnem »nerazumljiva«. Poraja se nam nemalokrat iz strahu pred neznanjem, iz bojazni pred nečim, česar ne razumemo, zato likovno delo velikokrat odklonimo, ga nočemo gledati, označimo ga pa večkrat tudi kot slabo. Seveda se nam to dogaja zavoljo tega, ker nismo dovolj poučeni o gledanju likovnih del, ker naše oko ni dovolj likovno prebuje, in ne likovno izobrazeno. Likovna dela so namreč ustvarjena z občutkom za črte, barve, gmote in prostor. Natančnih predpisov, kako gledati neko likovno delo ni. Kajti vsaka umetnina je izraz posameznega umetnika in ne bi prenesla navodil kako jo je treba gledati. Vsako dobro likovno delo vsebuje materialne ter miselne in čustvene sestavine. Vse te so med seboj tesno povezane, tako da ena brez drugih ne more obstajati. Materialne sestavine likovnega dela so barve za slikanje, na okvir napeta platna, ali papir, na katere bo slikar slikal, marmor, iz katerega bo kipar izklesal umetnino in moderni gradbeni materiali, ki jih uporabljajo arhitekti — gradbeniki pri postavljanju zgradb. Uporabljamo npr. tudi glino, mavec, v novejšem delu pa že tudi plastične materiale s katerimi modeliramo kipce; nadalje uporabljamo linolej iz katerega izrezujemo in tiskamo lino-

rez — grafiko, nadalje tempero, čopiči, itd. K materialu pa sodijo tudi različne tehnike za izdelavo likovnega dela. Bistveno za neko umetnino pa so sestavine, ki vsebujejo umetnikove ideje in poznavanje likovne teorije potrebne za uresničenje zamisli. To so setsavine likovnega duha, ki jih je vnesel umetnik v material iz katerega je umetnina nastala. To je likovni občutek za črte, barve, ploskve, kiparske gmote in prostornine stavb. To je izraženo s tankimi, debelimi, ravnimi in krivimi, enakomernimi in neenakomernimi črtami in z njihovimi kombinacijami na področju risbe, nadalje s pestrimi in manj pestrimi barvami, čut za

barvne odtenke, svetlobne učinke in barvna sozvočja na področju slikarstva. Prav tako odkrivamo miselne in čustvene sestavine v grafiki, kjer kompozicijsko usklajujejo črne, bele ali barvne ploskve. Poznavanje naštetih in še drugih neštetih sestavin, nam v veliki meri omogoča razumeti likovno delo in spoznati njegovo govorico.

Likovna dela so namenjena nam vsem, imamo jih pravico uživati in čuvati, likovniki pa so nekako dolžni pomagati nam vsem pri razumevanju umetnin. Ugotovljamo, da se likovno delo da naučiti gledati in razumeti. Tisti, ki se tega ne naučijo, so v življenju za marsikaj prikrasani.

TRINKAUSOV „ZRUŠEK“

Pred nekaj leti je ljubljanska televizija dvakrat predvajala dramo iz rudarskega življenja, ki jo je napisal Vinko Trinkaus, svobodni pisatelj, rojak iz Hrastnika. Požela je splošno zanimanje, pa tudi veliko priznanje, posebno s strani gledalcev iz revirjev, pa tudi drugod po Sloveniji. Prvemu predvajanju je namreč sledilo na željo gledalcev še drugo predvajanje. Žal pa te drame na RTV Ljubljana niso ohranili na magnetoskopskem traku, čeravno je bila nanj posneta izvirna drama iz delavskega oziroma rudarskega življenja. Znano je, da so večino posnetkov napravili v prostorih rudnika Trbovlje, nekaj pa tudi v ateljeju v Ljubljani. Zasedba vlog je bila zelo dobra, saj so dramo pripravili najboljši slovenski igralci.

Kot smo že navedli, posnete ga traku niso ohranili, ker so ob zadnjih smučarskih poletih v Planici potrebovali rezervne magnetoskopske trakove za televizijo. Med drugim so demagnetizirali tudi trak, na katerem je bil posnet Trinkausov »Zrušek«. Velika škoda, ki jo skorajda ni mogoče popraviti.

Glede na to, da drama Zrušek ni izšla v knjižni obliki, se je pisatelj odločil, da bo napisal roman pod istim naslovom. Polovica romana lahko rečemo, je v rokopisu že napisanega, preostali del pa bo pisatelj napisal do konca t.l. Ko bo knjiga dotiskana bo obsegala okrog 150 tiskanih strani. Pisatelj nam je poslal začetek tega romana na vpogled s tem, da bi dali nanj svoje mnenje. Soglašal je s tem, da začetek romana objavimo v našem glasilu Srečno, tako da bi člani kolektiva oziroma bralce iz revirjev že sedaj opozorili na roman Zrušek, ki bo izšel predvidoma v prvih mesecih naslednjega leta, nanaša se pa na življenje in delo rudarjev v revirjih. Prvi del oziroma začetek tega romana objavljamo v našem glasilu v naslednjih vrsticah. Prepričani smo, da bo sleherni član našega kolektiva z zanimanjem prebral uvodno poglavje in se kasneje navdušil za roman kot celoto. Naša želja je, da bi roman v celoti uspel in da bi tudi sicer dosegel v celoti svoj namen.

T. L.

Franc PRINC

OČKA SE KMALU NAM VRNE

Mamica kam je šel očka,
da doma ga zopet ni?
Vpraša mala Lučka mamo,
ko iz sanj se prebudi.
Brez skrbi bodi in nič se ne boj,
očka se kmalu nam vrne.
Črno v globini on koplje zlato,
očke zapri in še sanjaj sladko.
Pa se očka res je vrnil,
nasmehan, zdrav in vesel,
jo v naročje je posadil
jo poujškal in zapel.

Vinko Trinkaus

Zrušek

I.

Korak iz skodele, ki jo je strojnik mehko postavil na četrto obzorje, je za nadzornika Anzo pomenil srečen prehod v podzemni svet rovov, jaškov in odkopov. Ta korak ga je navdal s posebnim razburjanjem. Saj je bil rad na soncu, pogosto se je zamaknil v Reber in z višine pogledoval v kotlasto knapovsko dolino, kolonijo in sanjaril. Vendar, dolina je bila mirna, nekam zaspana, v jami pa se je srečeval z znanim in neznanim, nikoli ni mogel zatrdno vedeti, kaj mu bo prinesel šiht. Prav ta pričakovanja novega, presenetljivega, so ga burila, da je z veseljem hodil v jamo. Še kot jamski kopač — seveda je bilo takrat manj razburljivo, vse v mejah odkopa — je rad hodil na šiht. Odkar pa je bil postavljen za nadzornika, ga je grabila tiha strast; rad bi tekal po odkopih, rovih, vpadnikih, ukazoval, kaj morajo opraviti, preverjal, se veselil pod glavnim jaškom, ko bi potihoma štel vozičke in ugotavljal, da ima boljše storitev kot nadzornika na drugih dveh tretjinah.

Anza je videl, kako se Jerše, najmlajši od trojice nadzornikov že ozira kam bi sedel. Ni bil toliko len, kot naveličan, da mora opravljati delo, ki ga je dolgočasilo. Bister (če bi se potrudil, bi bil prvi, ki lahko računata na mesto višjega nadzornika) ni v nadzorovanju našel pravega veselja. Drugače Kunc, suh, koščen, nemiren možak, ki se je bližal petdesetim letom. Anza je videl, kako je postal nemiren, kako s pogledom spremlja vozača, ki je mrk, komaj čakal, da se nadzorniki poberejo na odkope. Rad bi odkril napako, da bi lahko oštel vozača. Ko se mu to ni posrečilo, je Kunc zavpil:

»Glejta, da ne bô zatikanja. Danes jih moramo izvoziti tristo...«

»To čvekaš vsak šiht«, je užaljen revsknil vozač, nizek čokat fant z veliko glavo. Zanj so rekli, če muho pograbi, da mu obleti glavo, še pred koncem upehana cepne na tla. »Izmisli si že kaj novega.«

»Ponavljam«, je še bolj zavzeto naročal Kunc, »ker ne zaleže. Nista jih še izvozila tristo. Upravnik Robač je danes posebej naročil...«

»Bo prišel pomagat, ko bo najboljši gosto?« je s posebno togoto jezljal vozač. »Čvekati je lahko. Vsako številko si lahko izmisliš. Tudi jaz lahko rečem tebi, Kunc, izvozite jih štiristo. Pa jih boste?«

»Ti si, zadrta bušak«, je užaljen zapihal Kunc in preteče mahal s koščenimi rokami. Živčno je trzal z glavo. »Zoper tako pa ni pomoči.«

»Seveda sem bušak, zato potiskam vozičke. Drugače bi bil nadzornik«, se je gromko zakrohotal vozač.

Jerše, ki je bil doslej povsem miren, se je po zadnjih očitkih razživel. Počasi, napet, kot bi se pripravljajal na skok, se je bližal vozaču. Nekaj trenutkov je poudarjeno odmajeval z glavo, kar je vozača vse bolj dražilo.

»Pa res veliko čvekaš. Neumno. Prvo, kar si zapomni za zmerom: mi trije smo bili vozači, učni kopači, kopači. Boljši od tebe. Povprašaj. Kar zadeva mene, sem bil v šoli. Tudi ti lahko greš. Mene je ta čas živela babnica. Zdaj opravljam delo, ki ga ti ne znaš. Jaz pa tvoje znam. Tako ti je odprta pot, kot vsakomur. Ti je delo vozača pretežko?« je ostro, izzivalno vprašal Jerše.

»Teško je; potiskaš vozičke kot bik. Nekateri vozički imajo tako zaribane osi, da se kolesa ne vrtijo. Vi pa kar naprej: tristo, tristo... Kdo bo to poslušal?«

Jeršeta je posilil smeh. Zavzeto je kimal vozaču.

»V redu, se bomo pogovorili. S prvim te dodelim na odkop. Dvajset jih boš naložil in zapeljal do jaška, nič več. In to

ti obljubim, kolesa na garah se bodo vrtela. Sem, pod glavni jašek pa dodelim vozača, ki mu potiskanje ne bo pretežko. Velja? S prvim?« je izzival Jerše.

Vozač je divje zaklel, se uprl v prazen voziček, ga potisnil, da sta prednja kolesa zapeljala po zemlji. Se huje je zabentil, potiskal, da sta se kolesa pri križanju z novimi tirnicami spet znašla na tračnicah.

»Zakaj me motite, zakaj ta starina ravsko nad mano«, je s solzami v očeh divji, ko bi najraje udaril, kričal vozač. »Sedite ali se poberite. Pustite me, da delam po svoje. Nisem slabši od drugih.«

»Če ti je prehudo, ti le povej. Prestavili te bomo drugam«, je še vzkliknil Jerše in pomignil nadzornikoma, da bi odšli naprej.

Veliki, obokani rov, v katerem so bili trije tiri, se je kmalu zožil. Od zunaj je močno vleklo svež zrak, bilo je še prijetno in nekaj časa so hodili tiho.

»Nekaj bo treba napraviti s tem vozačem«, se je užaljen jezil Kunc. »Misli, da lahko nadzorniku blekne vse, kar mu slina prinese na jezik. Prav si mu povedal, Jerše. Na odkop ga prestavi, nekam na vroče, da ga bo minilo gobcanje. Še kotalo se mu bo po jašku.«

»Precej bi zahvalil za delo in vzlet obračun«, je odvrnil Jerše. »Pri jašku bo še ostal. Videl sem, ima punco, knapovsko, ta ga priveže na dolino. Odkop, ne bi zdržal. Posebej še, če bi ga prestavili na vroče.«

»Če hoče ostati knap, mora poskusiti vse. Tudi najhujše«, je trmoglavo gnal svojo misel Kunc. »Mi nismo delali na vročem, ožemali gate. Pa smo zdržali.«

Jerše je zdražen zavzdihnil. Tak pogovor mu je bil očitno že odveč. Hanza se je napel in radoveden čakal, kako ga bo Jerše zaključil.

»Kunc, kakšno izbiro si pa imel? Vsa tvoja družina, ti pa najbolj, ste vriskali, ker si dobil delo. Si pozabil, da so včasih knapovski sinovi, ki so si nabrali nekaj neopravičenih, po

dolga leta čakali, da so jih sprejeli na delo. Danes pa vsak, ki nima dveh levih rok, dobi povsod delo. Knapa pa tudi ne plačajo tako dobro, da bi se drugi topli za jamski kruh. Zato moraš biti po mojem, z novimi, ki niso iz doline, zelo obziren. Nahruješ ga že lahko, kadar zasluži. Staviva, Kunc, da bo vozač takoj zahvalil za delo, če ga prestavimo na odkop. Samo, staviva visoko, da se bo splačalo«.

Izziv k stavi, je Kunca bolj ohladil kot primeri, ki jih je povedal Jerše. O zvit, je bister, se je potihoma hahljal Anza. Kako ugane, kje koga čevelj žuli. In tudi Robaču ni tiho. Redek med nadzorniki. Škoda, da ni bolj zagnan. Ali pa je tak, ravno zato, ker je samo še z eno nogo v knapovščini. Ne čuti se privezanega v te jame pa upa povedati, kar misli.

Tudi Anza bi včasih rad odkrito povedal, kaj misli. Tako višjemu nadzorniku Megliču, še raje upravniku Robaču. Pa premolči, zgrize besedo, ki bi jo rad zabrusil. On je privezan na jamo. Ker jo ima rad in ker nima nadzorniške šole. To bi se mu utegnilo opletati. Zato se kroti, se včasih kaže drugačnega kot v resnici je. Bolj je možat, ponosen, trdno knapovski, kot Jerše. Le te preklete šole nima. Zato mora pač poprpeti.

Prišli so do izogibališča, kjer se je obokani rov znova razširil. Tu se njihove poti ločujejo. Kunc, ki bi rad ujel knape nad zvrčalnimi jaškom, ko se slečeni pogovarjajo in odlašajo, da bi šli na odkope, se je precej odpravil na Južno obzorje, kjer je bila večina odkopov. Anzo je mikalo, da bi odšel in pregledal, kako so vozači pripravljene na izvoz, je postal zaradi Jeršeta, ki se mu ni mudilo.

»Ovsec mi ni povedal, kako je na odkopih«, je potrto zategnih Anza in napeto gledal Jeršeta, če bo pokazal kak znak, da bi lahko odšel.

»Še bolje, boš sam ugotovil, kako ti je pustil. Ovsec, kakor se driska peha, v glavi se mu vse zameša. Od prevroče želje,

da bi nadzorovanje opravil boljše od drugih, zaplete najbolj preproste stvari. Gulež, itak se v knapovščini ne obnese«, je posmehljivo, s trdnim prepričanjem povedal Jerše. Posilil ga je pokašljujoč smeh. »Kolje me radovednost, kako dolgo bo ostal v jami?«

»Upravnik ga ceni«, je z neprikrito užaljenostjo odvrnil Anza. »Njega nikoli ne ošteje. Mene pa pogosto«.

»Ker ve, da bi Ovsec zajokal, če bi ga trdo prijel. In še to imata skupno, oba sta prisiljena odličnjaka, oba imata bele, predivnate lase. Nista prava knapa. To čutita in se trudita, da bi drugim prikrila. Sicer pa tudi jaz nisem pravi knap. Vidva z Megličem sta prava«.

»O, če bi imel tvojo pamet«, je začuden vzkljikal Anza.

»Nič ne bi zaleglo. Pravo knapovsko je nekaj drugega. Hudičeva zagnanost, veselje, ponos. Mene pa mika, da bi nekam odšel. Nisem človek, ki bi lahko nekam prirasel. Tako malo mi je mar, kaj je v dolini. Mene, Anza, zanima, kaj je za hribom. Zmerom me je zanimalo, kar je naprej, v drugi, tretji dolini. Težko sem pri tem rudniku, kot bi bil težko kjerkoli. Niamam obstanka, to je narobe. Anza, pojdi. Vidim, kako te mika, da bi ugotovil, kako je na odkopih«.

Anzi je bilo nerodno, da je Jerše tako natanko ugotovil, kaj ga tišči. Začudil se je tudi odkritemu priznanju. Rad bi še povprašal to in ono, vendar vleklo ga je na odkope, pa je zavzeto pokimal Jeršetu, mu zaželel srečo in se odpravil proti kopi D, kjer je imel najtežje odkope.

Tako ti je to na svetu, je premišljeval Anza. Nihče nima vsega, kar bi rad. Če že nekaj doseže bi rad še več. On bi zdaj, ko je nadzornik, rad imel še šolo, višji nadzornik Meglič si najbrž želi, da bi imel fakulteto, Robač bi na fakulteti predaval, postal univerzitetni profesor, kar je po njegovem največ, kar lahko človek doseže. Tako se vsi z nečem grizemo, pehamo in čas teče. To je še naj-

lepše, da se čas ne ustavi. Drugače, hudičevo zamotano bi bilo. Vrten bi s v krogu, podoben psu, ki zaman lovi svoj rep.

Anza je hitel po vpadniku navzdol, proti kopi D, najnižji na njegovem oddelku. Zrak je postajal vse bolj sparinast, vroč. Na vznožju vpadnika je močno kloktala voda, ki je tekla v zbirni vodnjak, odkoder so jo z močnimi električnimi črpalkami, potiskali iz jame. Tudi pritisk je bil na kopi D najmočnejši. Zato so bili rovi vijugasti, oporje je lomilo, zaradi mokrote je tudi tire dvigovalo, tako da so morali dodeliti k izvozu najboljše vozače. S posebej izurjenim občutkom v rokah, so krmarili vozičke, da so kolesa spretno preskakovala presledke med tračnicami, slabimi vezavami. Če vozač ni na pamet vedel, kje je tir slab, če ni potisnil prave strani vozička, je iztiril. Potlej je bilo v ozkem rovu težko spraviti kolesa nazaj na tračnice.

Dvakrat je Anza pomagal dvigovati. Jerše tega ne bi napravil, ker se ni pritaknil nobenega težkega dela, čeprav je s tem tvegala slabšo storitev. Kunc bi le bantil, grozil, ker je bil prešibak, da bi lahko kaj prida pomagal. Anza pa je lahko sam, na nižji strani dvignil voziček, če sta se le na drugi strani, vozača dovolj spretno obesila na ročice in odbijače. Priučil se je sunkovitemu, silovitemu dvigu, s katerim so tudi šibkejši motoristi dvigovali vozičke, bolje od močnejših kopačev. Anza je oštel vozače, bolj iz navade, saj je vedel, da nihče nalašč ne iztiri vozička. Neprevidnost se mu je tako maščevala z nepotrebnim, dodatnim naporom.

Kopač Lindič se ni začeval. Bil je zagnan knap, eden tistih, ki bi najraje predal drugemu kopaču lopato kar na odkopu. Anza ga je zalotil, kako se duša, preklinja kopača iz prejšnje izmene, ki je naložil ves premog. Ni mu pustil kupa, na katerem bi lahko stal in tako lažje zavrtal luknjo v premog. Lindič si je nameščal majhno

lestev, brez potrebe vpil nad vozačem, ki še ni bil dolgo na odkopu in ni tako že vnaprej uganil, kako naj pomaga Lindiču. Ko je Lindič zagledal Anzo, je položil vrtni strojček na

tla, potem pa začel z dolgimi rokami mahati proti plasti pre-moga, ki se je v soju treh električnih svetilk bleščeče svetila. Premog je bil v tej svetlobi videti črnkast, gladek, lep.

vrnil, je zagledal v kletki mrtvega. Ko sem jaz prišla iz šole sem takoj opazila, da je nekaj narobe. Očka mi je ves žalosten povedal, kaj se je zgodilo. Šla sem še enkrat pogledat kaj je s Kokijem. Šlo mi je na jok, saj je umrl moj najboljši prijatelj. Od takrat naprej imam še rajši ptičke. Sklenila sem, da bom lepo skrbela tudi za zunanje ptice.

Urška Kokalj
4. b razred
oddelki A. Hohkraut

Obisk muzeja v Jajcu

Po dolgem in napornem dnevu smo zvečer prišli v Jajce. Naslednji dan po zajtrku smo si šli ogledat spomenik padlim borcem na ŠEHETLUCI. V Jajcu smo si nato ogledali dvorano drugega zasedanja AVNOJ, kjer se je 29. novembra 1943 rodila nova Jugoslavija. Vstopili smo v dvorano. Zelo sem bil presenečen, da je tako velika. Najprej sem opazil napisa »SREČNO!« in »SMRT FAŠIZMU, SVOBODA NARODU!«. Na odru je slavnostna miza in govorniški oder ter zastava. Namesto stolov, kjer so sedeli delegati, je sedaj muzejska zbir-

ka. Razstavljeni so dokumenti, fotografije in oglasi. Vodič nam je razložil potek tega zgodovinskega zasedanja.

Zapustili smo muzej in si ogledali slapove Plive. Po ogledu slapov smo obiskali pravo bosansko hišo. Hiša je lesena, ima več prostorov in je opremljena s starinskim pohištvo.

Ko smo zapuščali Jajce, sem razmišljal, kako se je lahko v tako majhnem mestu zgodil tako pomemben dogodek.

Darko BLAŽIČ, 4. H
Pionirski odred Ivan Cankar
TRBOVLJE

Kdaj sem srečen?

Srečen sem, kadar se pričnejo počitnice. Srečen sem takrat, kadar je mama ponosna na moje delo.

(Radovan Krneta 7. b.)

Srečen otrok si takrat, ko ozdraviš in se spet srečaš s sošolci ter se z njimi pogovoriš.

(Ivan Stušek 7. b.)

Srečen sem takrat, kadar mammo razveselim s pomladanskim cvetjem.

(Aleš Štefane 7. c.)

Najbolj srečna sem bila takrat, ko sem dobila bratca.

(Romana Poljšak 7. c.)

Jaz sem srečna, kadar ozdravim, po hudi bolezni.

(Cvetka Dolinšek 7. c.)

Srečen sem bil, ko se je rodil moj brat Tomaž.

(Mitja Biderman 7. b.)

Srečen sem takrat, ko naredim vse naloge in grem lahko ven.

(Mičo Petrovič 7. b.)

Srečna sem, če se rešim hude bolezni, če dobim lepo oceno in če me kdo pohvali.

(Ksenija Vrbnik 7. b.)

Srečna sem, kadar gremo vsi skupaj na izlet.

(Rosana Jošt 8. c.)

Obisk pri rejcih ptic

Učenci naše šole smo bili povabljeni v društvo za varstvo ptic. Ko nam je tovarišica učiteljica povedala za ta razgovor sem bila zelo vesela in sem se takoj javila. Ker imam zelo rada ptičke, bom napisala spis o njih.

Ko sem prišla tja, sem nape-to poslušala, kaj bosta povedala tovariša. Naštela sta veliko ptic in naštela vse njihove lastnosti. Najbolj pa mi je bilo všeč, ko je tovariš govoril o kosu. Čeprav mi je kos znan, sem bila vesela, ker je povedal toliko zanimivega o njem. Naredila sem si veliko zapiskov o pti-

cah, ker sem imela s seboj zvezek in svinčnik.

Ptice sem vzljubila pred novim letom. Očeta in mamico sem naprosila, naj mi kupita papigo ali kanarčka. Ker očka nima rad, da se ptica preveč dere, sta mi kupila kanarčka. Ime sem mu dala Koki. Ko sem ga dobila, sem bila zelo vesela. Vsi smo ga lepo gojili in skrbeli zanj.

Nekega dne zjutraj, ko je oče vstal pa je bil Koki debel in je komaj še dihal. Očka se je zelo ustrašil. Pogledal ga je od blizu, ga še enkrat napojil in se odpravil v službo. Ko se je

Srečen sem takrat, kadar mi oče zaupa avto za poskusno vožnjo, da ga speljem iz garaže, ga operem in se odpeljem do vrha ceste in nazaj.

(Stanko Avguštin)

Zame je sreča, kadar vidim srečne otroke, ki se brezskrbno igrajo. Srečna sem, če je v naši družini mir, če se ati in mami ne kregata, kot se v nekaterih družinah in da se imamo radi.

(Mojca Greben 8. c.)

Zame je sreča takrat, kadar vidim otroke poleg mene, ki se igrajo in so zdravi kakor jaz.

(Sonja Klenovšek 8. c.)

Kadar razveselim mamu in očeta, takrat sem srečna.

(Tatajna Pokrajac 8. c.)

Srečna sem, če so tudi drugi ljudje srečni. Sreča je, če se ti uresniči tisto, kar si si zaželel.

(Lora Barič 8. c.)

Srečna sem, kadar v toplem družinskem pogovoru ob večerih vsi skupaj, oče, mama in jaz posedimo pred televizijo. Srečna sem, ker je teh večerov zelo malo, saj očeta največkrat ni doma. (Mojca Teržan 8. c.)

Srečna sem takrat, kadar je doma mir in se mi vsi veselimo, se smejimo. Tudi takrat sem srečna, kadar dobim v šoli dobro oceno in so doma zadovoljni. (Varja Janežič 8. c.)

Zame je sreča, če v nogometni tekmi dam lep gol. Potem mi pa gledalci, ki so gledali tekmo čestitajo. (Zoran Drolc 8. c.) Srečen sem takrat, kadar napravim neko koristno delo in dobim zanj pohvalo. Zame je sreča to, da dobim pozitivno oceno kadar se nič ne učim.

(Igor Velikonja 8. c.)

Zelo bi bil srečen takrat, ko se ljudje ne bi med seboj prepirali ampak veselili.

(Miro Kirič 8. c.)

(Osnovna šola N. H. R. Hrastnik)

Nekaj pomembnejših dogodkov 1941–1945

Ob letošnjem dnevu republike je prav, da se spomnimo tudi nekaj najpomembnejših dogodkov iz narodnoosvobodilnega boja v razdobju od 1941 do 1945. Navajamo jih na kratko, da si osvežimo nekoliko naš spomin, kako so potekale priprave na vstaje in potek oblikovanja in vodenja bojev, nastajanja nove države in zmagovitega konca v letu 1945:

6. aprila 1941 — fašistična Nemčija je napadla Jugoslavijo;

10. aprila 1941 — ustanovljen vojni komite pri centralnem komiteju KPJ;

17. aprila 1941 — podpisana kapitulacija stare jugoslovanske vojske;

začetek maja 1941 — v Zagrebu je potekalo majsko posvetovanje KPJ, na katerem je bil sprejet sklep o ustanovitvi vojnih komitejev pri področnih partijskih vodstvih;

22. junija 1941 — fašistična Nemčija je napadla Sovjetsko Zvezo;

27. junija 1941 — politbiro CK KPJ je ustanovil glavni štab NO partizanskih odredov Jugoslavije;

4. julija 1941 — politbiro CK KPJ je sprejel sklep o začetku oboroženega boja proti okupatorjem;

7. julija 1941 — dan vstaje srbskega naroda;

13. julija 1941 — dan vstaje črnogorskega naroda;

22. julija 1941 — dan vstaje slovenskega naroda;

27. julija 1941 — dan vstaje narodov Bosne in Hercegovine in hrvaškega naroda;

10. avgusta 1941 — glavni štab NO POJ je izdal navodilo o organiziranju partizanskih odredov, vodenju in izobraževanju vojaških kadrov;

16. septembra 1941 — v Sloveniji vrhovni plenum OF se je konstituiral v slovenski narodnoosvobodilni odbor;

16. september 1941 — začela se je prva sovražna ofenziva na območju zahodne Srbije in je trajala do konca leta;

11. oktobra 1941 — dan vstaje makedonskega naroda;

22. decembra 1941 — v vasi Ruden je bila ustanovljena Prva proletarska brigada NOV; ta dan se smatra kot ustanovitev Jugoslovanske ljudske armade;

15. januarja 1942 — začetek druge sovražne ofenzive na območju vzhodne Bosne;

3. februarja 1942 — vrhovni štab je v Foči sprejel sklep in navodilo o nalogah, organizaciji in delu narodnoosvobodilnih odborov;

aprila 1942 — začetek tretje sovražne ofenzive na območju vzhodne Bosne, Črne gore, Sandžaka in Hercegovine; trajala je do junija;

10. junija 1942 — začetek ofenzive na Kozari;

10. septembra 1942 — ustanovljen pomorski vod kot prva enota za boj na morju. Ta dan se smatra kot ustanovni dan jugoslovanske mornarice;

1. novembra 1942 — ustanovljeni sta bili prva in druga proletarska divizija NOV in POJ;

20. novembra 1942 — oborožene sile narodov Jugoslavije so dobile naziv NOV in POJ;

26. novembra 1942 — v Bihaču je potekalo prvo zasedanje AVNOJ;

6. decembra 1942 — v Bosanskem Petrovcu je bila ustanovljena skupščina Antifašistične fronte žensk — AFŽ;

27. decembra 1942 — v Bihaču je bil prvi kongres Antifašistične mladine Jugoslavije;

20. januarja 1943 — začetek četrte sovražne ofenzive na področju Korduna, Banije, Like in Bosanske Krajine ter v izlivu reke Neretve (bitka na Neretvi);

15. marca 1943 — prebit je bil sovražni obroč na Neretvi;

15. maja 1943 — začetek pete sovražne ofenzive na območju Bosne in Hercegovine, Črne gore in Sandaka (Zelen gora, Sutjeska, Tjentište, Vučevo);

15. junija 1943 — končana peta sovražna ofenziva s pre-

bitjem sovražnikovega obroča na Sutjeski;

septembra 1943 — začetek sovražne ofenzive na področju Slovenije, Hrvatske, Bosne in Hercegovine, Črne gore in Makedonije, ki je trajala do konca januarja 1944;

29. novembra 1943 — v Jajcu je bilo II. zasedanje AVNOJ — rojstvo nove Jugoslavije;

2. do 5. maja 1944 — v Drvarju je potekal II. kongres zedinjene zveze Antifašistične zveze Jugoslavije;

25. maja 1944 — nemške okupacijske sile so opravile desant na Drvar (sedma sovražna ofenziva);

16. junija 1944 — podpisan sporazum Tito — Šubašić;

21. septembra 1944 — tovariš Tito odpotoval v Moskvo zaradi dogovora o skupnih ope-

racijah NOV in POJ ter Rdeče armade;

20. oktobra 1944 — osvobojen Beograd;

23.—25. januarja 1945 — v Beogradu je bila I. splošna državna sindikalna konferenca, na kateri je bil sprejet prvi statut enotnih sindikatov Jugoslavije;

7. marca 1945 — ustanovljena nova začasna vlada Jugoslavije na čelu z maršalom Titom;

20. marca 1945 — začetek ključnih operacij za osvoboditev države;

11. in 12. aprila 1945 — prebita je bila sremska fronta na liniji reka Donava—Bosut;

9. maja 1945 — dan zmage nad fašizmom.

Rударstvo in energetika doma in po svetu

KOLUBARA — MILIJON TON PREMOGA V OKTOBRU

Rudarsko elektroindustrijski kombinat Kolubara — Vreoci, je v oktobru dosegel rekordno proizvodnjo premoga. Proizvedli so 1,045.000 ton premoga, kar je 15% nad načrtom. Prav tako so tudi prekoračili načrt proizvodnje električne energije, sušenega premoga in odrivke — jalovine. Polje D je že izpolnilo svoj letošnji načrt. Služba za koordinacijo proizvodnje premoga in električne energije v kombinatu je seznanila javnost, da bosta načrt proizvodnje premoga in električne energije v letošnjem letu presežena.

Ni kaj — dosegli so lepe rezultate!

TERMOELEKTRARNA TUZLA PRIČNE V DECEMBRU

Sredi decembra t.l. bodo, tako predvidevajo, pričeli s poskusnim obratovanjem bloka 5, moči 215 MW v termoelektrarni Tuzla. Blok so montirale skupine delavcev in strokovnjakov TOZD Termoelektromontaža beograjskega podjetja Minel, deloma pa je pri montaži sodelovalo tudi podjetje Remont — Montaža iz Tuzle. S pričetkom obratovanja bloka 5 TE Tuzla, se bo moč tuzlanske termoelektrarne povečala od 544 na 780

MW. Letno bodo porabili za proizvodnjo te energije 4,5 milijona ton premoga iz tuzlanskega bazena. TE Tuzla bo potem proizvajala skupno 5,5 milijard kWh električne energije letno in bo druga po velikosti v Jugoslaviji. V gradnjo bloka 5 je tudi naša republika vložila 200 milijonov din s tem, da bo dobivala iz te TE 600 milijonov kWh električne energije letno.

V načrtu pa imajo povečanje termoelektrarne v Tuzli, za kar že pripravljajo potrebno dokumentacijo. Za proizvodnjo 15 milijard kWh bodo potrebovali 15 milijonov ton premoga iz tuzlanskega bazena. Zato so tu-

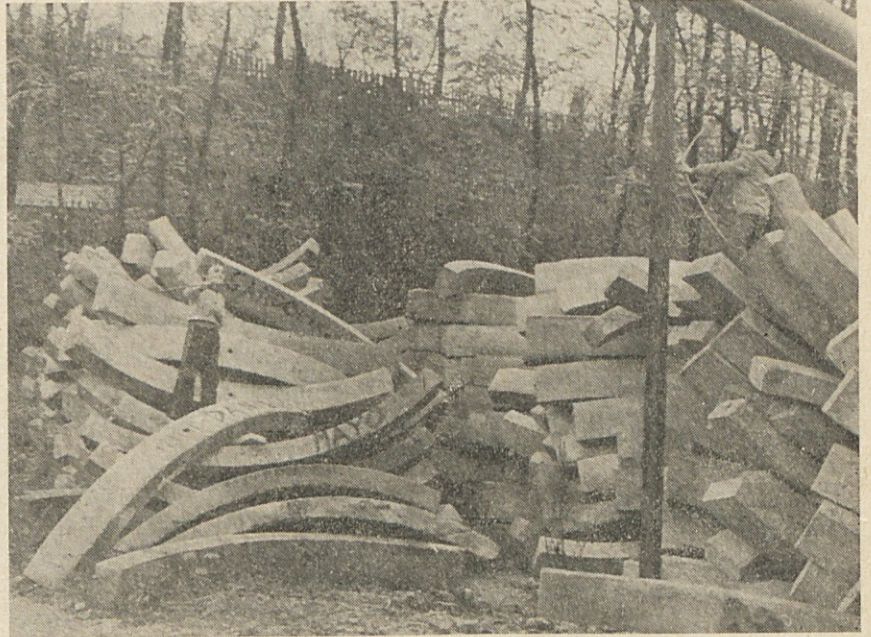
di rudarji pripravili investicijske projekte za odpiranje novih premogovnikov v okolici Tuzle. Gre za bodoče površinske kope.

SODELOVANJE VZHODNOEVROPSKIH DRŽAV V ENERGETIKI

Po podatkih SEV v Moskvi, je Sovjetska zveza v zadnjih petih letih podvojila izvoz električne energije v ostale vzhodnoevropske države, oziroma ostale države SEV. Električno energijo prenašajo preko skupnega energetskega sistema MIR. Ta sistem zajema državna elektro mrežja Bolgarije, Madžarske, DR Nemčije, Poljske, Romunije in Čehoslovaške. Dispečerski center v Pragi usmerja tok energije, ki jo proizvajajo naštete države. Trenutno 87 % elektroenergije v državah SEV proizvedejo termoelektrarne. Njihova vodilna vloga v proizvodnji električne energije bo ostala vse do leta 1990. Vzporedno s tem, pa skupno načrtujejo razvoj jedrske energetike.

RACIONALNEJŠE IZKORIŠČANJE ENERGIJE V SLOVENIJI

Dosedanji energetski potencial v naši republici smo doslej v glavnem trošili neracionalno. Okoli 65 % odpadne toplote v termoelektrarnah se običajno izgubi, kar predstavlja veliko bogastvo. Če primerjamo to s količinskimi podatki pomeni, da od 3.300.000 ton premoga, kolikor ga je doslej letno zgorelo v TE Šoštanj, je za preko 2 milijona ton odpadne toplote, ki jo ne koristijo. Podatki pa kažejo, da bi lahko odpadno toploto iz termoelektrarn s pridom izkoristili za ogrevanje. Vse to bi omogočilo med drugim tudi zmanjševanje uvoza nafte in plina, ki ju sedaj uporabljamo za ogrevanje v gospodarstvu in gospodinjstvih. V programu za racionalnejšo porabo vseh vrst energije so zajete določene prognoze tudi v dolgo-

Panelni bloki za permanizacijo jamskih prostorov, izdelani v betonarni TOZD Rudnik premoga Hrastnik, čakajo na manipulacijskem prostoru TOZD Rudnik premoga Trbovlje na vgraditev.

(Foto A. Bregant)

ročni energetski bilanci Slovenije do leta 2000. Racionalnost v skupni proizvodnji in porabi vseh virov energije do leta 1990 bi se letno povečevala za 2 %, do leta 2000 pa za 3 % povprečno letno. Na ta način bi dosegli, da bi zmanjšali potrebne količine primarne energije za 7 %. Po cenah iz letošnjega leta bi na ta način v Sloveniji privarčevali letno okoli 500 milijonov dinarjev, pri čemer pa niso vračunani še stroški za zaščito človekovega okolja in drugi učinki.

ZMOGLJIVOST ELEKTRARN NA POLJSKEM

Po podatkih, ki izvirajo iz Poljske, se Poljska nahaja na 10. mestu v svetu, v Evropi pa na 6. mestu, v pogledu proizvodnje električne energije. Instalirane zmogljivosti elektrarn v letošnjem letu so 8-krat večje kot v letu 1960, proizvodnja električne energije pa je 12-krat večja kot v letu 1960. Letos bodo proizvedli okoli 100 milijard kWh električne energije.

PREMOGOVNIKI NA RAZPOTJU

Koncem oktobra t.l. so na seji zveznega komiteja za energetiko in industrijo razpravljali o predlogu oziroma osnovah energetske bilance za obdobje do leta 1980. Zmoglјivost premogovnikov v Jugoslaviji je namreč večja, kakor znaša trenutna poraba. V naslednjem letu bi bilo možno proizvesti do 43 milijonov ton premoga vseh vrst. Letos pa ga bomo proizvedli v najboljšem primeru do konca leta do 39 milijonov ton. Varen korak naprej v proizvodnji premoga in zagotovitve porabe ni bil torej še napravljen.

PRIČETEK DEL PRI GRADNJI TE KOSOVO B

Pred kratkim so pričeli z deli na zgraditvi dveh novih kosovskih termoelektrarn, ki bosta imeli po 339 MW. To bo največji investicijski objekt, ki je v gradnji v tej pokrajini. Zgradi-

tev teh dveh termoelektrarn bo omogočilo intenzivnejše izkoriščanje ogromnih zalog premoga na Kosovem, ki jih cenijo na preko 10 milijard ton.

HE DJERDAP IZPOLNILA LETNI NAČRT

HE Djerdap je izpolnila dva in pol meseca pred koncem leta svoj letošnji proizvodni načrt. Do srede oktobra je proizvedla skupno 4,82 milijard kWh električne energije. Ker je hidrološka situacija reke Donave razmeroma ugodna, računajo na to, da bo Djerdap do konca leta proizvedel še milijardo kWh električne energije. Sicer pa znaša v tem času dnevna proizvodnja okrog 12 milijonov kWh.

SITUACIJA V ITALIJANSKI ENERGETIKI

Italijani imajo velik deficit v trgovini z energijo. 80% vseh virov energije morajo namreč uvažati (nafto, plin, premog). Italijani so skupno uvozili doslej 118,1 milijonov ton nafte od tega pa so jo uporabili na domačem tržišču skoraj 100 milijonov ton. Poraba se je letos povečala napram lanskemu letu za 3,1%.

GRADNJA TERMOELEKTRARNE IN RUDNIKA OSLOMEJ

V neposredni bližini Kičeva — Makedonija, so v teku pospešena dela pri gradnji nove termoelektrarne Oslomej z močjo 120 MW. Rudnik premoga, ki bo imel letno zmogljivost 1,2 milijona ton premoga, je že pripravljen za pričetek eksploatacije. Trenutno montirajo opremo v termoelektrarno, ki so jo nabavili v SSSR, ČSSR in na Poljskem. Objekt bo dokončan koncem prihodnjega leta in bo mnogo pripomogel k zadovoljevanju po energiji v Makedoniji. Skupno s TE Bitolj, se uvršča

med največje objekte te vrste v SR Makedoniji. Hkrati montirajo tudi več rudniških naprav — novih bagerjev, transporterjev za premog in druge opreme. Gradijo tudi drobilnico za premog, transportni sistem in deponijo, hkrati pa regulirajo reko Temnico.

380 kV MREŽA DO KONCA PRIHODNJEGA LETA

V skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva cenijo, da bo do konca leta 1978 v celoti dokončana izgradnja prvega dela osnovne tristoosemdeset kV mreže. Posebno pomembno je dokončanje magistralnega dela tega omrežja na relaciji Obrenovac — Ernestinovo — Zagreb — Ljubljana in na relaciji Ernestinovo — Tuzla. Poleg vključitve nove daljnovidne mreže bodo pričele obratovati tudi nekatere nove hidro in termoelektrarne. Sicer pa letošnji plan dograditev nekaterih novih elektroenergetskih zmogljivosti najbrž ne bo izpolnjen. Pričetek obratovanja termoelektrarne Negotino z 210 MW, ki naj bi pričela obratovati letos, bo po vsej verjetnosti šele februarja 1978. Prav tako kasni tudi izgradnja TE Nikola Tesla. V prihodnjem letu pa bi morala biti končana dela še na TE Reka 320 MW, TE Tuzla 200 MW, TE Kolubara IV 110 MW, TE-TO Zagreb II 120 MW, poleg tega pa računajo na to, da bodo končana dela še na HE Plomin, HE Peručica, HE Moste, HE Fala in HE Čapljina.

RAZISKAVE NA PODROČJU TEHNOLOGIJE PREDELAVE PREMOMA

Pred kratkim sta odgovorna ministra za raziskave in energetiko vlad ZDA in ZR Nemčije podpisala sporazum o razširitvi dvostranskega sodelovanja pri dokončevanju nove tehnologije za predelavo premoga. Gre namreč za postavitev rafinerije

v ZDA v kateri bodo proizvajali premog v tekočem stanju, ki bo zamenjal nafto. Ta rafinerija bo postavljena v mestu Takoma v državi Washington; druga naprava za vplinjavanje premoga pa bo v ZR Nemčiji.

LOV ZA STABILNEJŠIM GOSPODARJENJEM

Proizvodnja premoga v srbskih premogovnikih z jamskim kopom še nadalje upada. Ta padec zaznamujejo zadnjih 10 let. Zato so se sestali v Aleksincu, v rudarsko industrijskem kombinatu, predstavniki srbskih premogovnikov, kjer so ob navzočnosti predsednika gospodarske zbornice Srbije, razpravljali o tem, kako dolgoročno rešiti vprašanje stabilnejšega gospodarjenja srbskih premogovnikov z jamskim kopom. Ti premogovniki poslujejo pod zelo težkimi pogoji. Sprejeli so ustrezna stališča.

SONCE NAJ BI OGREVALO DOMOVE

Znana energetska kriza iz leta 1973, ko so proizvajalci nafte za večkrat podražili nafto, konkretno za 4-krat, je povzročila, da so se predvsem v razvitih državah resno lotili iskanja novih virov energije. Zavedali so se, da je konec obdobja, ko so nabavljali poceni nafto, po drugi strani pa da je treba z vsemi viri energije tudi smotrno gospodariti in tudi varčevati. Izračuni so kazali, da bi pri 7-0 letni rasti, porabe energije v svetu že v 28 letih porabili 7-krat več energije, kot jo danes. Ob takšni rasti porabe bi znane zaloge fosilnih energetskega virov (premog, nafta in zemeljski plin) izčrpali že v 35 do 50 letih.

Številne države so se obrnile po pomoč »tudi na sonce«. Povsod po svetu iščejo najidealnejše rešitve, da bi sončno energijo vpregli v ogrevanje stanovanj, poganjanje termoelektrarn, itd. Sončna energija

je praktično neizčrpen vir energije. Med državami, ki so se lotile raznih postopkov in naprav za izkoriščanje sončne energije, je tudi naša država, oziroma tudi naša republika. Večji izkoristek sončne energije je možno doseči z njenim neposrednim pretvarjanjem v električno energijo s pomočjo sončnih celic. Ta sistem že uporabljajo pri oskrbovanju satelitov v vesolju, vendar je tovrstna energija še predraga.

V Sloveniji so se resneje lotili dela pri izkoriščanju sončne energije v Loških tovarnah hladilnikov — LTH Škofja Loka, Cevovod v Mariboru, EMO Celje, Jelovica Škofja Loka, Tovarna glinice in aluminija Kidričevo, Gorenje Velenje in Marles Maribor. Nekateri od teh so že pripravili podrobnejše razvojne programe.

V bodoče bomo o tem še mnogo slišali. Prepričani smo, da premoga ne bodo v celoti izrinili iz ogrevanja v stanovanjskih hišah, poslovnih zgradbah, itd., čeravno bo imela uporaba sončne energije v tovrstne namene, tudi določene prednosti, predvsem v pogledu varstva okolja oziroma zraka.

OBRAČANJE K PREMOGU

Večkrat smo že omenili, da so v preteklih letih marsikdaj že podcenjevali premog, vendar je nastopilo streznenje v zadnjem obdobju. Malo je namreč ljudi, posebno strokovnjakov, ki bi podcenjevali premog, predvsem za proizvodnjo električne energije. Ni mogoče namreč trditi, da bodo nafta in plin pa tudi uran v celoti nadomestili dobri stari premog. Pokazalo se je, da bo premog še dolgo dragocen vir energije, čedalje pogosteje pa tudi dragocen vir za kemijsko predelavo. To vedo tudi v ZR Nemčiji. Zato nemški sindikati pravijo, da bi z odpiranjem novih in moderno opremljenih premogovnikov zagotovili zanesljiv vir energije, ne da bi škodovali delovnemu okolju. Energetski program zahodnonemške vlade

predvideva, da bi 38 milijonov ton črnega premoga vsako leto porabili za električno energijo. Seveda tudi tam ne gre vse gladko in se marsikod upirajo odpiranju novih premogovnikov, pri čemer predvsem mahajo s parolo, da gre za zaščito okolja oziroma ogrožanje človekovega zdravja. Tako se je dogodilo, da s to parolo zavirajo nadaljnjo odpiranje desetih novih premogovnikov. Pri tem so imele največ besed lokalne oblasti. Sindikati v Porurju so sklenili zbrati podpise za odpiranje novih premogovnikov. Rudarjem so dali množično podporo ne le delavci drugih panog, predvsem kovinske in kemične industrije, pač pa tudi mnogo prebivalcev. S tem pa so izpodbili prepričljive govornice nekaterih krogov, češ da prebivalci temu nasprotujejo. V novih premogovnikih s sodobnimi napravami se bo količina prahu zmanjšala za 75 %, zato bo tudi onesnaženost na delovnem mestu in v širšem okolju precej manjša. S tem pa bo omogočena tudi večja humanizacija dela, pa tudi delovnega okolja. Z manj prahu in onesnaženosti, bodo imeli več premoga in električne energije.

IZGUBA V ISTRSKIH PREMGOVNIKIHI RAŠA

Kolektiv Istrskih premogovnikov Raša je letošnje polletno poslovanje končal z izgubo. Vzrok za izgubo je v tem, da niso izpolnili načrta proizvodnje, pa tudi ne finančnega načrta, čemer je botrovalo v dobršni meri tudi stalno naraščanje proizvodnih stroškov in drugih obveznosti. Zavrlo tega so v skladu z določili zakona o pogojih in postopku sanacije (Ur. list SFRJ 58/76) sprejeli program ukrepov za odpravo vzrokov izgube po periodičnem obračunu za letošnje I. polletje.

V tem okviru so ugotovili tudi, da imajo izpolnjene pogoje po programu razvoja elektrogospodarstva od leta 1976—

1980 v zvezi z gradnjo TE Plomin II. Tako elektrarna kakor tudi rudnik se pripravljata na izvedbo programa, po katerem naj bi imela TE Plomin II instalirano moč 150 MW, z možno letno proizvodnjo okoli 900 milijonov kWh in stroške gradnje v višini okoli 960 milijonov din. Posebna komisija odbora za razvoj elektrogospodarstva na Hrvaškem je ugotovila, da je na področju Ripenda, Plomina in Pičana dovolj rezerv premoga, ki jih je možno eksploatirati 25 let pri letni proizvodnji 550.000 ton. Lahko ugotovimo, da imajo rezerv premoga na tem območju okoli 13 milijonov ton. Pristojni organi so jim odobrili povečanje cen premoga.

FINSKA BO GRADILA NOVO JEDRSKO ELEKTRARNO

Finska družba Imatran Voima se pogaja s SZ o dobavi novega jedrskega reaktorja s kapaciteto 1.000 MW. Naročilo bo družba dala prihodnje leto, elektrarna pa naj bi začela z obratovanjem leta 1980. Elektrarno bodo zgradili v bližini jedrskih elektrarn, ki jih že sedaj gradijo na Finskem.

NADALJNI PORAST POTROŠNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE V EGS

V prvem polletju 1977 se je v primerjavi z istim razdobjem 1976, potrošnja električne energije na področju devetih držav EGS povečala za 4,6 %. Porast je bil v posameznih državah zelo različen, in sicer znaša kot sledi: Luxemburg + 0,6 %, ZRN + 2,6 %, Nizozemska + 2,9 %, Velika Britanija + 3,8 %, Italija + 5,7 %, Belgija + 6,7 %, Danska + 7,4 %, Francija + 7,7 %, Irska + 9,4 %. Povečana potrošnja je pogojena z naraščajočo potrošnjo v gospodinjstvih držav EGS.

VARČEVANJE Z GORIVOM

Stalno naraščanje cen tekočega goriva v svetu je prisililo mnoge voznike avtomobilov pa tudi razne druge institucije ter avtomobilske tovarne, da zmanjšajo porabo tekočega goriva na najmanjšo možno mero. Prav tako je tudi s pritiskanjem na ročico za plin v slehernem avtomobilu, traktorju in drugem avtomobilu. Britanska firma Smith industries LTD je med največjimi proizvajalci instrumentov za motorna vozila v svetu. Pred kratkim je dala na britanski trg indikator porabe goriva, s katerimi so dosegli tolikšen uspeh, da komaj zmagujejo naročila z vsega sveta. Nov instrument je direktno povezan z razvodnikom goriva karboratorjem. Spremembe v vakuumskem pritisku se namreč neprestano registrirajo na merilcu montiranem na plošči za instrumente. Merilec ima jasno zabeleženo skalo od znaka slabo do znaka dobro. Iz teh znakov lahko voznik takoj vidi nepotrebno porabo goriva v času vožnje.

SEJEM ENERGETSKE ELEKTRONIKE V ZAGREBU

V času od 23. do 26. maja 1978 bo v Zagrebu III. posvetovanje na temo Energetske elektronike. Predhodni posvetovanji sta bili leta 1973 in 1975 v Beogradu. Posvetovanje prihodnje leto v Zagrebu naj omogoči izmenjavo izkušenj pridobljenih na področju projektiranja, proizvodnje in koriščenja komponent, sklopov, naprav in strojev energetske elektronike. To bo ponovna priložnost, da se širša znanstvena in strokovna javnost seznanijo z najnovejšimi dosežki na tem področju, ki so bili doseženi pri nas in v svetu. Posvetovanje organizirajo najvišje znanstvene institucije iz Zagreba ter nekatere delovne organizacije.

TE — TOPLARNA V NOVEM SADU

V Novem Sadu nameravajo zgraditi novo termoelektrarno — toplarno z močjo 135 MW. Montažna dela je v ostri konkurenci dobila TOZD Termoelektro montaža beogradskega podjetja Minel. Delo obsega kompletno montažo dveh termoelektroenergetskih kotlov po 420 ton proizvodnje pare na uro, nekaj pomožnih toplarn in ostale termoelektroenergetske in topifikacijske opreme. Strojno opremo za ta objekt dobavlja Sovjetska Zveza in Djuro Djakovič, deloma pa tudi tovarna kotlov Minel.

REK VELENJE — ŠTUDIJA POTRJENA

Iz Informatorja REK Velenje povzemamo, da je koncem septembra t.l. strokovna komisija štirih strokovnjakov (dr. Ahčan, dr. Hrastnik, dr. Perišič in dr. Teply) pregledala študijo o načinu in vrstem redu izkoriščanja razpoložljivih odkopnih polj v jami rudnika lignita Velenje, ki so jo s sodelovanjem znanih rudarskih strokovnjakov iz Ljubljane, Zagreba, Beograda in drugod, pripravile strokovne službe REK Velenje. Strokovnjaki so ugotovili, da pregledana študija ustreza namenu. Posebno važni so pogoji za doseganje potrebne letne proizvodnje RLV in celotne šaleške baze v prihodnosti. Ti so: uresničevanje načrta za prestavitve objektov RLV v Prelogah na novo lokacijo do leta 1982; rešitev problema odvodnjavanja oziroma odkopavanja pod vodonosnimi plastmi v severnem in centralnem delu zahodnega polja jame Preloge do četke leta 1982; čimkrajši prehod na takšno razporeditev delovnega časa pri proizvodnji premoga, ki bo v okviru zakonsko določenega polnega delovnega časa omogočala 302 dneva celodnevne obratovanja rudnika na leto. Nadalje je treba izdelati še matematični model

v pregledani študiji predvidene vrstnega reda izkoriščanja odkopnih polj v jamah RLV. Ta model pa mora biti takšen, kakršnega je predlagal dr. Mirko Perišič, in sicer upoštevati mora tudi možnost, da pod peskom ne bi bilo mogoče odkopavati.

V FRANCJI SE ZAVZEMAJO ZA GRADNJO NOVIH ELEKTRARN

Zaradi zadržanega razvoja jedrskega programa predvideva EdF od leta 1982 dalje ozko grlo v proizvodnji električne energije ter zato skuša pri vladi dobiti soglasje za dodatno gradnjo jedrskih elektrarn v prihodnjih dveh letih. S pomočjo jedrske energije bi po prvotnih programih dosegli leta 1985, letno proizvodnjo 235 mlr. kWh, zaradi prepočasne izgradnje pa bo proizvodnja po najnovejših izračunih leta 1985 le 185 mlrd. kWh. Ker namerava Francija obdržati potrošnjo nafte na najnižji možni ravni, predlaga EdF dodatne investicije za jedrske elektrarne. Proizvodni stroški za eno kWh, na bazi jedrske energije so z 0,09 fr. že nižji od proizvodnih stroškov za 1 kWh, ki jih dosegajo v termoelektrarni na bazi surove nafte 0,14 fr.

VELIKE INVESTICIJE V RUDNIKU BALJEVAC

Ibarski rudnik črnega premoga in kovin Baljevac, bo do leta 1980 investiral v svoj razvoj 650 milijonov dinarjev. Ta sredstva bodo vložili v raziskovalna dela, izgradnjo tovarn, odpiranje rudnika marmorja, družbeni standard in šolanje kadrov. Dohodek tega rudnika se bo v letu 1980 povečal za 6-krat, število zaposlenih pa za 2-krat napram letu 1976. Po srednjeročnem programu razvoja bodo zgradili tovarno kovinskega pohištva po sistemu SEKO, tovarno nealkalnega vlakna v Baljevcu in tovarno kovinskih proizvodov v Ušću. Odprli bo-

do rudnik in industrijo marmorja in drugega okrasnega materiala. Vse tri tovarne bodo dokončali v nadaljnjih šestih mesecih. Eno od teh bodo odprli že za dan republike in dan osvoboditve občine Raška. Za objekte družbenega standarda bodo odobrili 50 milijonov din, to je za izgradnjo stanovanj, počitniški dom ter dijaški in študentski dom na Kopaoniku. Proizvodnjo premoga pa bodo zmanjšali za 20 %, zaradi vse manjše porabe na železnici, itd. ter vse večji uporabi nafte. Kljub temu, da rudnik še obratuje v zelo težkih pogojih, saj so ga nameravali že ukiniti, pa so v skladu s programom razvoja v letu 1976 odkrili nove rezerve premoga — 4 milijone ton, kar pomeni nadaljevanje z eksploatacijo nadaljnjih 20 let. Obstajajo pa možnosti, da bodo odkrili še nove rezerve premoga na področju Baljevca, Bele Stene in Ušča. Če pa bodo ugotovljene rezerve premoga aktivirali, pa je seveda odvisno od družbenoekonomskega razvoja SR Srbije in Jugoslavije, s posebnim ozirom na premog kot temeljni energetski potencial.

KONGRES GEOLOGOV V SARAJEVU

Leta 1978 bo v Sarajevu kongres geologov. Pričakujejo, da se bo kongresa udeležilo preko 1000 jugoslovanskih strokovnjakov, pa tudi gostov iz drugih držav. Imenovan je bil organizacijski odbor za izvedbo 9. kongresa geologov Jugoslavije. Ta je sklenil, da bo v času od 18. do 25. septembra 1978 tradicionalni zbor jugoslovanskih geologov, ki ga običajno organizirajo vsaka 4 leta. Že sedaj je prijavljenih preko 200 referatov in obvestil. Udeleženci kongresa se bodo seznanili z najpomembnejšimi pojavi in ležišči mineralnih surovin v Bosni in Hercegovini.

MANJŠA PROIZVODNJA PREMOGA V EGS V PRVIH DEVETIH MESECIH

Dežele EGS so zabeležile v prvih devetih mesecih t.l. znižanje proizvodnje premoga za 2,9 %. V obdobju januar—september 1977 so nakopale 176,867 milij. ton premoga proti 182,238 milij. ton v istem obdobju lani. Največji proizvajalec je bila Velika Britanija s 87,790 milij. ton napram 89,103 milij. ton lani (—1,5 %). Sledi ZRN, ki je znižala proizvodnjo od 71,233 milij. ton na 67,840 milij. ton letos (—4,6 %). Zaloge premoga so letos porasle za 9,8 in dosegle konec avgusta 32,341 milij. ton.

SRI LANKA S POVEČANO INDUSTRIJSKO PROIZVODNJO

Industrijska proizvodnja Sri Lanke se je leta 1976 nominalno povečala za 9,01 %, realno pa za 1,2 %. Vrednost proizvodnje je dosegla 6.061 milij. slr., rahlo izboljšanje industrijske konjunktore se odraža v povečanem koriščenju industrijskih kapacitet; stopnja koriščenja se je povečala od 54 % v letu 1975 na 64 % lani. Tudi število zaposlenih v industriji je poraslo za 5 %.

NAJVEČJI HIDROENERGETSKI PROJEKT NA SVETU GRADI BRAZILIJA

Na tromeji med Paragvajem, Argentino in Brazilijo (provincio Parana) nastaja velik projekt. 18-generatorska hidrocentrala bo v končni fazi imela kapaciteto 12,6 milij. kW in bo letno proizvajala 72 mlrd. kWh električne energije. Skupni stroški izgradnje dosegajo 5,1 mlrd. Hidroelektrarna bo zgrajena do leta 1988. Energija je predvidena predvsem za preskrbo hitro se razvijajoče južne in jugovzhodne regije Bra-

zilije. Brazilija bo prispevala v skladu s svojimi potrebami 80 do 84 % kapitala iz lastnih sredstev, 16 do 20 % investicij pa bodo pridobili z mednarodnimi posojili. Stroški za 1000 kWh dosejajo 10 do 17 \$, leta 1977 bodo investicije znašale 500 milij. \$, leta 1978 — 850 milij. \$ in leta 1979 in 1980 po 800 milij. \$. Po letu 1981 se bodo postopno zmanjševali, leta 1988 bodo obratovalni stroški znašali 16 milij. \$.

PROIZVODNJA PREMOGA V JUGOSLAVIJI V LETU 1977

Rudniki črnega in rjavega premoga ter lignita v Jugoslaviji, so v razdobju januar—september 1977, proizvedli naslednje količine premoga:

	ton
— celokupna proizvodnja	28,827.726
od tega:	
	ton
— črni premog	376.085
— rjavi premog	6.633.490
— lignit	21.818.151

Posamezni premogovniki so dosegli v devetmesečnem letošnjem obdobju naslednjo proizvodnjo:

	ton
— Istrski premogovniki	
Raša	210.372
— Ibarski rudniki	134.566
— Vrška čuka	30.787
— Banoviči	1.268.891
— Djurdjevik	639.952
— REK Zasavje	1.068.000
— Kakanj	865.438
— Resavsko	
Moravski bazen	332.610
— Bogovina	148.406
— Aleksinac	133.929
— Soko	53.134
— Zenica	568.138
— Breza	476.322
— Kamengrad	208.382
— Mostar	184.088
— Miljevina	134.284
— Ugljevik	147.506
— Senovo	96.270
— Ivograd	51.006
— Laško	42.350

— Kočevje	134.127
— Kanižarica	11.200
— Kolubara	6.684.978
— Kosovo	6.152.610
— Dobernja— Lukavac	2.451.171
— Bukinj—Luknica	1.789.652
— REK Velenje	3.192.000
— Kostolac	863.751
— Pevlja	334.214
— Gračanica	119.084

Gornje podatke smo povzeli po Informacijah o proizvodnji premoga — Rudarski institut Beograd.

TEMELJI ZA NOVE TERMoeLEKTRARNE

Nedaleč od Obiliča je postavljen temeljni kamen za gradnjo dveh novih termoelektrarn z zmogljivostjo po 339 MW, ki spadata v program Kosovo B. Po predvidevanjih bo gradnja dokončana do leta 1980. Temelji za novi termoelektrarni so postavljeni v neposredni bližini površinskega kopa. Na tej ugodni lokaciji naj bi po načrtih do leta 1985 zgradili še večje termoelektrarne z močjo od 300 do 600 MW. Te naj bi se oskrbovale z vodo iz vodnega sistema Ibar Lepenac, ki je že v gradnji. Upošteva se dejstvo, da se kosovske elektrarne napajajo z lignitom, je potrebno za naprej razširiti odkop v Belačevcu od 5,5 na 10,5 milijona ton premoga letno. Obenem z razširitvijo tega kopa pa bo potrebno začeti z odkopom v Sibovcu in Metohiji in razširitvijo odkopnih zmogljivosti v Dobrem Selu.

HE SREDNJA DRAVA II — FORMIN, ZAMUJA

Dravske elektrarne Maribor že nekaj časa grade novo hidroelektrarno z imenom Srednja

Drava II v Forminu. To bo zadnja hidroelektrarna na Dravi na slovenskem delu Drave. Doslej so opravili že veliko dela, vendar pa beležijo določene zamude najsibo pri gradbenih delih, dobavah opreme, v projektih, ipd. Prvi agregat naj bi se po zadnjem dogovoru pričel vrteti v decembru 1977, drugi pa maja 1978. Ti datumi pa so temeljili na predpostavkah, da ne bo prišlo do nikakršnega ponovnega zastoja pri gradbenih delih, dobavah opreme, projektantih pa tudi pri drugih kooperantih. Tako je pričetek obratovanja 1. agregata odložen. Zamude ocenjujejo na okoli 4 do 5 mesecev, sicer pa bo vega hidroenergetskega objekta mo o pričetku obratovanja no v Sloveniji še poročali.

BRITANSKI ENERGETSKI PLAN ZA OBDOBJE DO LETA 1982

CEGB namerava v Veliki Britaniji do leta 1982 zgraditi 3 nove jedrske elektrarne in eno termoelektrarno na bazi premoga. Skupni stroški 4 projektov znašajo po tekočih cenah 2,5 mlrd. t. V začetku leta 1978 bo CEGB začela z gradnjo jedrske elektrarne na bazi plinsko hlajenega reaktorja s kapaciteto 1.300 MW. Podoben reaktor bo v obdobju po letu 1980 zgrajen tudi na Škotskem. Poleg tega pa bo po ameriškem »Westinghouse« postopku zgrajen v tem času tudi reaktor s kapaciteto 1.300 MW. Kapaciteta planirane termoelektrarne bo 2.000 MW.

V nekaj vrstah

USKLAJEVANJE POKOJNIN

Skupščina skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije je 14. oktobra t.l. sprejela sklep, da se z veljavnostjo od 1. avgusta 1977 dalje uskladijo starostne, invalidske in družinske pokojnine z določili samoupravnega sporazuma o temeljih plana skupnosti za obdobje 1976 do 1980, v povprečju za 6,13 %. Po tem sklepu so se povečale starostne in invalidske pokojnine za 4 % in za enotni znesek 60,00 din, družinske pokojnine pa za 4 % in za enotni znesek 42,00 din, 48,00 din, 54,00 din ali 60,00 din glede na to, ali uživa družinsko pokojnino, eden, dva, trije, štirje ali več družinskih članov. Podobno velja tudi za pokojnine borcev NOB in pokojnine z varstvenim dodatkom. Po tem

sklepu so uskladili vse pokojnine razen tistih, pri katerih so bili vzeti osebni dohodki zavarovalne osnove iz leta 1977 kot zadnjega leta zavarovanja. Pokojnine so uskladili uradoma. Povečanje pokojnin se šteje za akontacijo uskladitve za leto 1978 in se bo upoštevalo pri končni uskladitvi.

Ista skupnost je na isti skupščini sprejela sklep, da se s 1. januarjem 1978 povečajo za 10 % starostne, invalidske in družinske pokojnine, razen pokojnin, pri katerih je leto 1977 pomenilo zadnje leto zavarovanja, iz katerega so bili osebni dohodki oziroma osnova zavarovanja v celoti ali deloma všteti v pokojninsko osnovo. Povečanje velja tudi za vse pokojnine borcev NOB in pokojnine z varstvenim dodatkom. Pokojnine se povečajo na temelju zneskov, ki gredo upokojenem za december 1977.

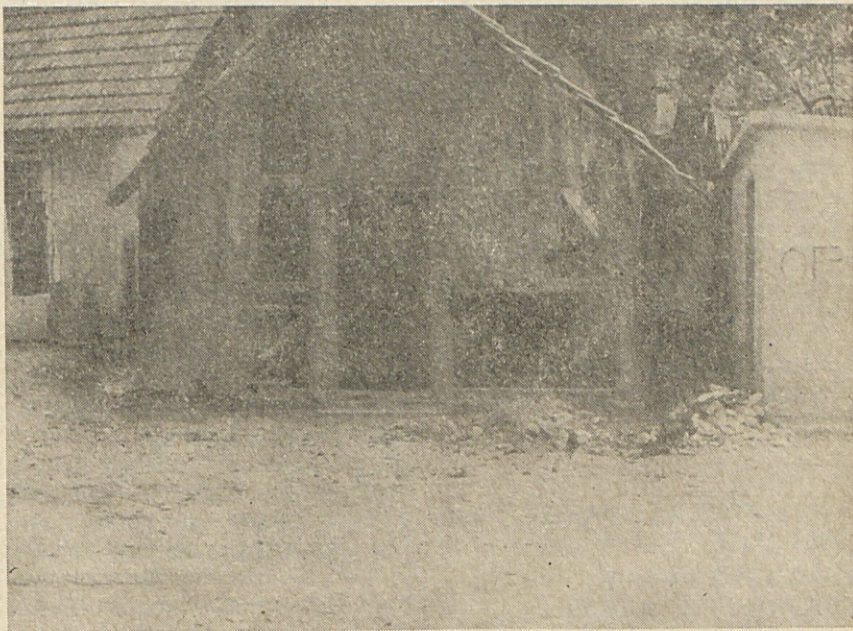
PRISPEVEK SOLIDARNOSTI

Pri konferenci osnovnih organizacij sindikata TOZD in DS SS REKZ že nekaj časa obstaja sklad za pomoč otrokom smrtno ponesrečenih članov kolektiva. Vsi člani kolektiva prispevamo enkratno letno v ta sklad po 10,00 din, iz teh sredstev pa se financira razne akcije, ki gredo v korist nepreskrbljenim otrokom smrtno ponesrečenih članov našega kolektiva. Tako so letos otroci 5 dni letovali v počitniškem domu na Rabu, na stroške tega sklada, pomoč pa prejmejo ob raznih prilikah, tudi v kakršnikoli drugi obliki.

Dne 31. oktobra je občinski sindikalni svet Trbovlje na svoji seji odobril v ta sklad enkratni prispevek v znesku 10.000,00 din oziroma milijon starih din. Občinski sindikati so s tem pokazali tudi tokrat svojo stalno pripravljenost pri reševanju najrazličnejših socialnih in drugih problemov. Po vsej verjetnosti bodo v ta sklad prispevali določena sredstva tudi občinski sindikat iz Hrastnika in Zagorja. Lepa gesta, ki naj bi našla še mnoge druge posnemalce.

POMANJKANJE VODE V TRBOVLJAH

Spomladi prihodnjega leta bo poteklo obdobje plačevanja drugega samoprispevka, ki ga plačujejo delavci in delovni ljudje ter temeljne in druge organizacije združenega dela v korist dograditve osnovne šole v Trbovljah, zgraditve dodatnega poslopja za srednje šolstvo pri gimnaziji oziroma ekonomski šoli, nadalje za gradnjo zdravstvenega doma predvsem pa za razširitev in okrepitev vodovodnega omrežja v Trbovljah. S samoprispevkom so bila doslej v glavnem končana le dela pri dograditvi osnovne šole na Leninovem trgu, medtem ko so druga dela, ki jih financiramo iz samoprispevka v teku izvajanja. Vse kaže, da se bo

V rudarskih kolonijah so bile včasih postavljene številne peči za peko kruha, kar je bila posebna značilnost za rudarske kraje, oziroma rudarska naselja. Del teh peči je bil porušen, nekaj so jih preuredili v garaže, nekatere od teh starih peči za peko kruha pa so zelo dotrajane in jih prebivalci več ne uporabljajo. Eno takih kaže naša fotografija na Posetju v Trbovljah. (Foto A. Bola)

mo spomladi prihodnje leto na področju Trbovelj vnovič odločali o nadaljnjem samoprispevku občanov, pa tudi prispevku v temeljnih in drugih organizacij združenega dela. O tem bomo v naslednjih številkah še pisali. Najhujši problem v Trbovljah, je problem vode. Dnevno jo porabijo občani in delovne organizacije 3.150 m³ pitne vode, obstoječi zbiralniki pa jo lahko sprejmejo le 840 m³. V Trbovljah so zajetja pitne vode v Knezdolu, Rovtah, v Planinski vasi pod Partizanskim vrhom ter pri Mitovšku. Vseh 14 zajetij pa ne zadošča naraščajočim potrebam. Najhuje je seveda v sušnih obdobjih, ko dalje časa ni padavin. Velike so tudi izgube v dotrajanem vodovodnem omrežju, posebno še zato, ker je večina vodovodnega omrežja zgrajena z direktnimi priključki oziroma direktnim odjemom iz potisnih cevovodov. Da bi lahko mesto redno oskrbovali z vodo, je z dolgoročnim programom do leta 2000 predvidena izgradnja šestih zbiralnikov s skupno zmogljivostjo 3.400 m³, tako da bi v

bodoče znašala skupna zmogljivost vseh zbiralnikov 4.250 m³.

Vse pa kaže, da bo treba spričo ugotovitev pristojnih organov v bodoče nameniti del sredstev in skrbi tudi sprotnemu popraviljanju cevovodov pitne vode, da bi na ta način onemogočili nekoristno odtekanje pitne vode v zemljo, ko po drugi strani vlagamo milijardna sredstva za zgraditev novih zajetij in zbiralnikov.

VEČERNA RUDARSKA ŠOLA

TOZD Rudarski šolski center namerava odpreti oddelke večerne rudarske šole za pridobitev naziva »pomočnik kopača«. Pouk bo trajal v popoldanskem in dopoldanskem času glede na število prijavljenih kandidatov in to dvakrat tedensko. Po končanih predavanjih bodo kandidati opravili iz posameznih predmetov izpit za pomočnika kopača. Šola bo trajala vsaj 10 mesecev. Vodstva TOZD oziroma kadrovske službe

TOZD sprejemajo prijave kandidatov do 30. novembra oziroma 1. decembra.

ODSLEJ 10. OKTOBER DAN KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

Slavnostna konferenca sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije je bila 10. oktobra. Sklenila je, da bo odslej 10. oktober vsako leto dan kovinarjev Jugoslavije. Ta sklep so sprejeli v spomin na dan, ko je tovariš Tito leta 1910 postal član zveze kovinarskih delavcev Hrvatske in Slavonije. Kovinarji Jugoslavije so z radostjo in ponosom izrazili željo, da proglasijo ta dan za svoj praznik in s tem pokažejo globoko spoštovanje osebnosti, življenju in delu tovariša Tita, ki je vdeleno v zgodovinski zmagi delavskega razreda in samoupravne neuvrščene socialistične Jugoslavije. Proslava je bila letos prvokrat, v bodoče pa jo bodo, kot smo že navedli, slavili 10. oktobra. Na ta dan bodo pregledali dosežene rezultate in sprejeli naloge za bodoče, pri čemer se bodo posluževali tudi delovnih tekmovanj, pregledov dela in izumiteljstva, kulturnih, športnih in ostalih aktivnosti, ki se bodo preko leta aktivirale kot najširša akcija kovinarjev. Vsako leto bo tudi proslava s srečanjem kovinarjev iz vseh republik in pokrajin, na kateri bodo manifestirali najboljše dosežene rezultate, izmenjali informacije in utrjevali bratstvo in enotnost naših narodov.

USTANOVLJENA JE TEMELJNA BANKA ZA ZASAVJE

Dne 7. novembra je bila v Hrastniku v dvorani poslovne stavbe pri Birtiču, ustanovljena iz podružnice Ljubljanske banke v Trbovljah, nova temeljna banka Zasavje s sedežem v Tr-

bovljah. Ta sklep so sprejeli na rednem zboru upravljalcev Ljubljanske banke podružnice Trbovlje. Vsi brez izjeme so pokazali in potrdili interes celotnega Zasavja, tako gospodarstva, kakor tudi negospodarstva ter družbenopolitične skupnosti, da se podružnica Ljubljanske banke v Trbovljah preoblikuje v temeljno banko Zasavja.

Zbor je verificiral predlog samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko — temeljno banko Zasavje in predlog statuta. Oboje je zbor dal v sprejem vsem članicam. Prav tako so delegati soglašali s predlogom samoupravnega sporazuma o združitvi v združeno banko, Ljubljansko banko, s sedežem v Ljubljani.

30 LET SVOBOD

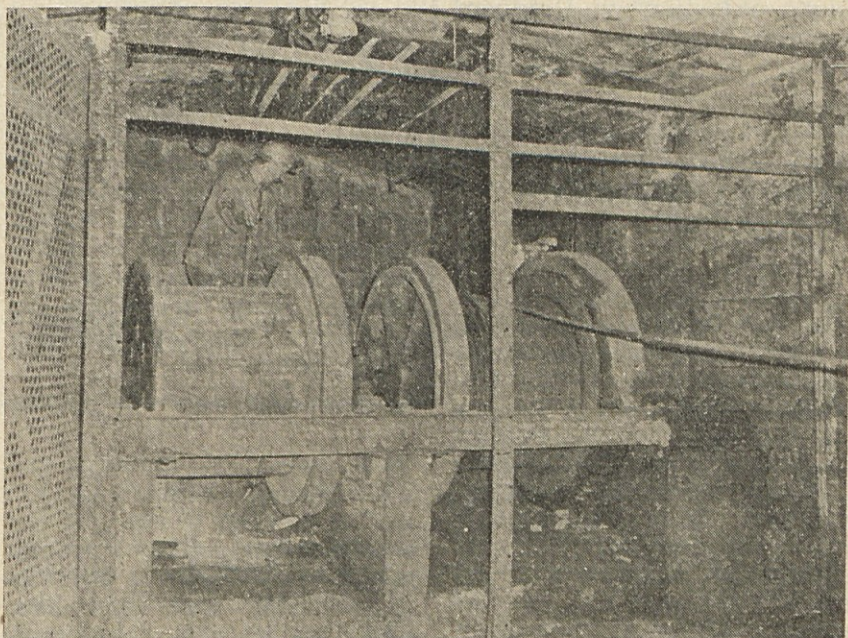
V času od 27. do 29. oktobra je potekala v Murski Soboti vrsta proslav v znamenju 30-letnice Svobod Slovenije. Na proslavi so sodelovali v imenu RK SZDL Slovenije Mitja Rotovnik ter predsednik zveze kulturnih or-

ganizacij Slovenije Jože Humar. Ta je prebral poslanico o jubileju Svobode, nato pa so podelili plakete in odličja sodelujočim iz Slovenije in zamejstva.

V zgradbi občinske skupščine v Murski Soboti so slovesno podelili odličja Svobod za leto 1977. Iz Zasavja odličja Svobode z zlatim vencem ni prejel nihče, pač pa so prejeli odličja Svobode s srebrnim vencem Vinko Kovačič iz Trbovelj in Nande Razboršek iz Zagorja. Obema tudi naše najboljše želje in čestitke!

V HRASTNIKU SPREJELI ODLOK O JAVNEM REDU IN MIRU

Skupščina občine Hrastnik je na zasedanju zbora združenega dela in zbora krajevene skupnosti, dne 25. oktobra t.l., sprejela odlok o javnem redu in miru v občini Hrastnik, ki je usklajen z republiškim zakonom o prekrških. Osnutek predloga je bil v javni razpravi od 10. julija od 25. septembra 1977, z namenom, da dajo občani nanj svoje pripombe in predloge.

Drago Potušek upravlja motalo na I. obzoru (podkopni) v jami Ojstro. (Foto A. Bregant)

Vsebina sprememb novega odloka o javnem redu in miru v Hrastniku, pomeni predvsem valorizacijo denarnih kazni. Dosedanje denarne kazni za kršitve niso bile več učinkovite ker so bile prenzike, zato so jih uskladili z novimi predpisi. Tako je novo sprejeti odlok nadomestil odlok podobne vsebine iz leta 1967. Po drugi strani pa je bilo treba vsebino odloka prilagoditi večjemu prometu, sodobno urejenim cestam, parkirnim prostorom, parkom, zelenicam, itd. Čutili smo potrebo, da je treba pristopiti k ureditvi nekaterih odprtih vprašanj, pa tudi omejevanju nastajajočih pojavov. »Luknje« v dosedanjem odloku so povzročile včasih pri nekaterih ljudeh določena nezadovoljstva in obrekovanja, zato je bilo nujno z novim odlokom zajeti čimveč dejanj, ki so v nasprotju s človekovo moralo.

Odlok o javnem redu in miru zajema poglavja o varstvu in miru in družbene discipline, varstvo ljudi in premoženja, varstvo zdravja in čistoče, varstvo zunanega videza kraja, zelenih površin in živali ter kazenske in končne določbe. Za kršitev posameznih določb tega odloka so predvidene različne denarne kazni, ki se gibajo od 50,00 pa do 5.000,00 din. Odlok bo v celoti objavljen v Uradnem vestniku Zasavja.

SESTANEK SINDIKATOV V LAZAREVCU

Dne 27. oktobra t.l. so se sestali v prostorih REIK Kolubara v Lazarevcu, predstavniki sindikata energetike in premogovništva iz vseh republik, in sicer na povabilo zveznega odbora sindikata energetike in premogovništva. Tema razgovora je bila problematika družbeno-ekonomskih odnosov med proizvajalci premoga in električne energije. Slovensko delegacijo je vodil Jože Leskovar, inž., sekretar republiškega odbora

Umrl je Aleksej Stahanov

Dne 5. novembra t.l. je umrl 72 let star Aleksej Stahanov, znani sovjetski novator in pobudnik socialističnega tekmovanja za višjo produktivnost dela v prvih petletkah SSSR. Bil je živa legenda, pobudnik udarniškega gibanja v letih okrog 1930. Po njem se imenuje tudi »Stahanovsko gibanje«, to je gibanje za višjo produktivnost dela z udarniškim delom.

Stahanov se je proslavil, ko je v noči med 30. in 31. avgustom 1935 izkopal 102 toni premoga v nekem sovjetskem premogovniku in tako za 14-krat presegel normo. Dobil je največja sovjetska priznanja in odlikovanja, o njem so pisali knjige in snemali filme. Umrl je kot upokojenec »zveznega ranga«, kar je še posebno priznanje njemu kot rudarju, začetniku gibanja za večjo produktivnost in posebno priznanje njegovim podvigom.

Vplivi tega gibanja so se poznali tudi pri nas v povojnem obdobju, ko smo v prvi petletki pospeševali gibanje za večjo produktivnost tudi v Jugoslaviji z udarniškim delom. Tudi naši rudarji so dosegali izredno velike uspehe, ne le v našem domačem merilu, pač pa tudi v merilu Slovenije, Jugoslavije in Evrope. Samo spomnimo se udarnikov Zagoriška, Magistra, Petka, Kmeta, itd.

sindikata energetike in premogovništva, ki je podal poročilo za območje naše republike, REKZ pa je zastopal Drago Špoljar. Njegovo poročilo posebej objavljamo v tej številki.

ZELENI TELEFON V TRBOVLJAH

Dne 25. oktobra je organiziralo uredništvo Ljubljanskega dnevnika s sodelovanjem občinske skupščine Trbovlje in družbenopolitičnih organizacij »zeleni telefon«. Občani so imeli ta dan v času od 10. do 12. ure možnost vprašati odgovorne tovariše v trboveljski občini o katerikoli zadevi, za katero so smatrali, da bi morali biti občani obveščeni. V tem času so bila stavljena po telefonu, pa tudi osebno številna vprašanja, ki so se nanašala predvsem na ceste, vodovod, kanalizacijo, stanovanjsko izgradnjo in na številna druga vprašanja. Vsi, ki so karkoli vprašali, so dobili ustrezne odgovore. Na vprašanja so odgovarjali predsednik skupščine občine Trbovlje Janez Ocepek, predsednik izvršnega sveta občine Trbovlje Jože Krevl, načelniki oddelkov, nadalje sekretar komiteja občinske konference ZK Karel Vukovič, predstavniki SZDL, sindikata, komunale, javnega in družbenega pravobranilstva, in drugi. Skupno je odgovarjalo 12 tovarišev. Lahko rečemo, da je akcija v celoti uspela in dosegla svoj namen.

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

Zbori občinske skupščine Hrastnik so zasedali 24. in 25. oktobra t.l. Med drugim so sprejeli poročilo o delu upravnih organov skupščine občine Hrastnik za leto 1976 ter program dela upravnih organov za leto 1977. Pri tem poročilu je bila posebej omenjena težava, ki nastopa zaradi poslovanja občinskih upravnih organov v dveh zgradbah. Mnenja so bili, da bo treba pospešiti delo na preselitvi celotne občinske uprave v prostore rudniškega samskega doma. Žgoč problem je tudi vprašanje izboljšanja kadrovske strukture zaposlenih in pa nekatera nezasedena delovna mesta. Delegati pa so

imeli tudi pripombe na delo občinskih upravnih organov, vzrok pa je iskati v slabi kadrovski strukturi zaposlenih. Priporočali so, da naj bi v bodoče zaposlovali strokovno ustrezne kadre, hkrati pa tudi zaostri disciplino, da bodo jasno ločene zadolžitve za strokovne zadeve in za vodenje oziroma usmerjanje politike. Delegati so nadalje predlagali, da pristojni organ v najkrajšem možnem času pripravi poročilo o delu davčne uprave s posebnim ozirom na upravičenost sedanje organizacije in zasedbe tega organa. Mnenja so tudi bili, da bi morali praviloma takšno poročilo obravnavati v začetku leta.

Nadalje so delegati bili seznanjeni z delom komisije za prošnje in pritožbe občine Hrastnik, za razdobje od 1. 6. 1975 do 31. 8. 1977. Komisija je v tem času prejela 23 vlog, od tega pa jih je ugodno rešila 11. Vloge se največ nanašajo na stanovanjska vprašanja. Pritožb pa je na področju občine precej več, kot jih je obravnavala komisija. Občani se namreč neposredno obračajo na predsednika občinske skupščine, izvršnega sveta in na predstavnike družbenopolitičnih organizacij, deloma pa tudi na republiko in federacijo. Sprejeli so priporočilo, da naj bi stanovanjska skupnost čimpreje opravila potrebna investicijska adaptacijska dela na bivši Menihovi hiši, ki jo je poškodovalo letošnje neurje. Obravnavali so še poročilo o delu medobčinske inšpekcijske službe Trbovlje za leto 1976. Delegati z delom teh služb niso bili v celoti zadovoljni. Del težav je objektivnega značaja, ker tudi te inšpekcijske službe niso ustrezno zasedene. Premalo jih je tudi čutiti kot inšpekcijski organ. Delegati so imeli pomisleke tudi pri raznih odločitvah inšpekcijskih služb. Vsi pa so bili mnenja, da naj bo poročilo v bodoče bolj zgoščeno in pripravljeno za inšpekcijske službe kot celoto.

Iz ocene teh poročil so delegati povzeli, da samoupravne interesne skupnosti niso reali-

zirale polletnega načrta oziroma so ga izpolnile različno. Razlog je v tem, ker je bil v času od januarja do julija začasen način financiranja z lanskoletnimi stopnjami, od 1. avgusta t.l. pa poteka združevanje sredstev na podlagi meril in instrumentov dogovorjenimi s samoupravnimi sporazumi. Sredstva skupne porabe so naraščala za 4,9% počasneje od postavljenega načrta. Prav tako na področju občine Hrastnik, niso prekoračili ali kršili resolucijskih načel. Izpolnitev proračuna občine Hrastnik za obdobje 8. mesecev letošnjega leta ni v skladu z načrtom in se je nabralo premalo sredstev. Največji je bil izpad pri prometnih davkih, pa tudi pri davkih od alkoholnih pijač. Občina Hrastnik spada med občine, katerih sredstva dopolnjujejo iz republiškega proračuna in so v tem času prejeli 30,6% dohodkov iz republike. Sprejet je bil odlok o javnem redu in miru, pa tudi odlok o posesti psov. Sprejeli so tudi osnutek predloga sprememb in dopolnitev družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Sloveniji, v besedilu kakšnega je pripravil zbor podpisnikov družbenega dogovora. Delegati so prejeli ustrezna pojasnila in odgovore na stavljena vprašanja. Nanašala so se na popravilo odseka ceste med stanovanjskima hišama Ravnikar—Urbajs. Podano je bilo obširno pojasnilo.

V GRADNJI JE NOV OTROŠKI VRTEC

Samoupravna interesna skupnost za otroško varstvo v Trbovljah, ima že več let v načrtu zgraditev novih otroških vrtcev oziroma vzgojno-varstvenih ustanov na področju Trbovelj. Tako je bila v načrtu tudi zgraditev novega vrtca zadaj objektov splošne bolnišnice, in sicer

na bivših Fortejevih njivah, pod cesto, ki pelje od K-4 na Klek. Pred nedavnim so po številnih zaprekah končno z gradnjo le pričeli. 21. oktobra t.l. so delavci TOZD Operativa Zasavje pričeli s prvimi pripravljalnimi in zemeljskimi deli za zgraditev novega objekta. Kot investitor nastopa SIS za otroško varstvo Trbovlje. Izvajalci del pa so strokovne službe samoupravne stanovanjske skupnosti Trbovlje, ki jo je SIS OV pooblastila za izvedbo del s strani GIP Beton Zasavje, TOZD Operativa Zasavje, Trbovlje.

Načrt za novo ustanovo je izdelal IBT — TOZD Projektiva Trbovlje. Objekt pa nosi naziv Vzgojno-varstvena ustanova za dojenčke in predšolske otroke. Predvidevajo, da bodo z deli v celoti končali 31. oktobra 1978. Potem bo našlo v novo zgrajenih prostorih svoje prostore 60 dojenčkov in 70 predšolskih otrok, skupno 130. V objektu pa bodo tudi upravni prostori zavoda in kuhinja za vse otroške vrtce v Trbovljah. Predračunska vrednost objekta znaša 11 milijonov 950.000,00 din, kar pa velja seveda samo za gradbena in obrtniška dela, brez opreme. Konstrukcija financiranja predstavlja lastna sredstva, kredit Ljubljanske banke, podružnice Trbovlje in del samoprispjevka občanov v letu 1978.

Za gradnjo novih otroških vrtcev oziroma vzgojno-varstvenih zavodov se kažejo iz dneva v dan večje potrebe. Le majhen del od teh potreb pa je možno pokriti z obstoječimi zmogljivostmi. Zato ostaja veliko število mest nepokritih oziroma prosilcem ni možno zagotoviti sprejetja otrok v vrtce. Poseben problem predstavlja varstvo dojenčkov. Naša želja je, da bi gradnja potekala nemoteno, da bi objekt zgradili v dogovorjenem roku, da ne bi prekoračevali pogodbenih vrednosti in da bi SIS za otroško varstvo čimpreje pričel z gradnjo novih otroških vrtcev tudi na drugih območjih, npr. v Bevkem, Vreskovem in drugod.

GRADNJA KULTURNEGA CENTRA IVAN CANKAR V LJUBLJANI

Še letos bodo pričeli graditi v Ljubljani, na Trgu revolucije, zadaj trioglatih stolpnic Ljubljanske banke in Iskre, nov kulturni center, ki ga bodo imenovali po našem največjem slovenskem pisatelju Ivanu Cankarju. Otvoritev tega velikega kulturnega centra bo na dan zmage, 9. maja 1979.

Nov objekt bo imel številne prostore med njimi tudi štiri dvorane. Ena od teh bo namenjena za različne prireditve: zborovske, operne predstave, koncerte, pa tudi največja družbenopolitična srečanja. V največji dvorani bodo nastopala gledališča, balet, folklor, filmski festivali, kulturno-zabavne prireditve. Štela bo 1.600 sedežev. Vsi prostori bodo večnamenskega značaja, v domu pa ne bo stacionirana nobena kulturna ustanova. Vsi ansambli bodo v prostoru le gostovali in plačevali ustrezno odškodnino za uporabo. Gradnjo vodi posebni gradbeni odbor, ki ga sestavljajo družbenopolitični in javni delavci ter strokovnjaki iz raznih področij.

OBDARITEV OTROK OB NOVEM LETU

Občinska zveza prijateljev mladine Trbovlje, je imenovala posebni odbor za pripravo novoletnih prireditev. Ta se je odločil, da bo tudi letos pripravil enotno obdaritev otrok koncem t.l. Praznovanje v taki obliki naj pomaga k vzgoji in razvedrilo otrok. V decembru bodo predvajali otroške in mladinske filme v vseh kino dvoranah. Od 18. decembra dalje pa bodo v Delavskem domu kulturne prireditve. Tako tudi lutkovne, za najmlajše. Otroci bodo Dedka mraza pričakali na Trgu revolucije, nato pa bodo vsi skupaj odšli v Delavski dom, kjer bo Dedek mraz, po določenem programu obdaroval vse otro-

ke iz Trbovelj, ki bodo prejeli posebna vabila. Obdaritev otrok bo za vse enotna, tako predvideva ta odbor. Seveda pa bo organizator potreboval določena sredstva za izvedbo programa in obdaritev. Računa na pomoč združenega dela.

RAZVOJ GOSPODARSTVA V ZASAVSKI REGIJI

Dne 28. septembra je potekal v domu družbenih organizacij v Trbovljah razgovor predsednika Gospodarske zbornice Slovenije Andreja Verbiča, s predstavniki družbenopolitičnih skupnosti ter družbenopolitičnih organizacij in predstavniki združenega dela iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja. Razgovora so se udeležili tudi podpredsednik GZS dr. Rudi Babič, tajnik medobčinskega odbora GZS Peter Kovač in predstavnik GZS Drago Železnik. V imenu REKZ je sodeloval Janko Lapornik.

Tema razgovora je bila problematika nadaljnega razvoja gospodarstva zasavske regije, namen razgovora pa je bil sklenitev dogovora o izdelavi skupnega programa za poživitev in prestrukturiranje gospodarstva Zasavja, ocena realizacije sanacijskih programov v delovnih organizacijah, ki so v preteklem letu poslovale z izgubo ter dogovor o medsebojnem sodelovanju pri realizaciji že sprejetih in novih programov v OZD.

Iz ocene gospodarjenja v OZD s področja gospodarstva šteje mnogo večja gospodarska aktivnost, hitrejše naraščanje dohodka od naraščanja skupnega prihodka, izboljšanje delitvenega razmerja v korist gospodarstva, delitev čistega dohodka se spreminja v korist tistega dela, ki je namenjen za razširitev materialne osnove združenega dela, izgube pa so za polovico manjše kot v enakem obdobju preteklega leta. Večji je tudi izvoz. Posebna ocena gibanja in gospodarjenja je bila podana za tiste TOZD, ki so le-

to 1976 končale z izgubo. Med temi so obravnavali tudi REK Zasavje, čeravno v zaključnem računu ni bila prikazana izguba. V razpravi, ki je sledila danemu poročilu so navzoči predstavniki iz Zasavja predlagali, da naj bi GZS pomagala pri iskanju novih razvojnih poti, ker je jasno, da razvoj gospodarstva v revirjih stagnira in obstaja možnost, da bi se revirji lahko znašli med nerazvitimi območji. Pri sedanjem tempu odkopavanja premoga naj bi bile zaloge izčrpane okrog leta 2000. V razpravi so precej govorili o situaciji v REK Zasavju. Kombinatski namreč leži na območju vseh treh občin, problematika pa izvira iz različnih pogojev proizvodnje in različnih perspektiv. Problem je prekvalifikacija zaposlenih. Izgube, ki se pojavljajo izvirajo iz nerešenega sistema cen dobavljenega premoga za elektrogospodarstvo. So pa še nekateri drugi vzroki, ki so povzročili izgubo kot posledica manjše proizvodnje. Zaradi zmanjšane obsega investicijskih sredstev, zaostaja tudi izvajanje investicijskih programov, katerih realizacija bi omogočila boljše tehnologijo oziroma boljše opremljenost. K temu prispeva vsak svoj delež razni ukrepi in stališča. Večkrat smo že omenili, da na najvišjih ravneh govorimo o pomembnosti domačih virov energije, po drugi strani pa se v praksi obnašamo drugače, povečuje se uvoz nafte in plina, pa tudi nekaterih drugih virov energije. Navzoči pa so v razpravi dali nekatere sugestije za odpravo težav v REKZ. V nadaljevanju razgovora so obravnavali tudi problematiko nekaterih drugih organizacij iz Zasavja.

PROSLAVA OKTOBRSCHE REVOLUCIJE

Dne 11. novembra je v večernih urah potekala v gledališki dvorani Delavskega doma proslava

ob 60-letnici oktobrske revolucije. Na proslavi je govoril o pomembnosti oktobrske revolucije sekretar komiteja občinske konference ZKS Trbovlje Karel Vukovič, pri izvedbi programa pa so sodelovali Delavska godba Trbovlje, moški in mešani pevski zbor Svobode Center in Svobode II, ter recitatorji Svobode Center. Režijo proslave je imel na skrbi Janez Kužnik. Proslava je lepo uspela.

se pojavlja pri brušenju. Zato uporabljajo razne osebne maske in respiratorje pa tudi posebne ventilatorje in aspiratorje; vendar so vsa ta sredstva velika, pa tudi draga. Zdaj so razvili vrsto brusilnic z vgrajenimi napravami za odpravo prahu in to neposredno na mestu, kjer se pojavlja. Orodje je opremljeno s sesalnimi kapami

istega premera kot je brusilno kolo. Zato ni nikakršnih sesalnih ščitnikov in podobno, ki bi zmanjševali vidljivost ali oteževali pristop do materiala, ki ga obdelujejo. Opremo je razvila firma Atlas Copco, vključno z vakuumskih ventilom, cevovodom, filtrom in vakuumsko napravo. Ventil se odpira samo kadar brusilnica dela.

Zaščita človekovega okolja

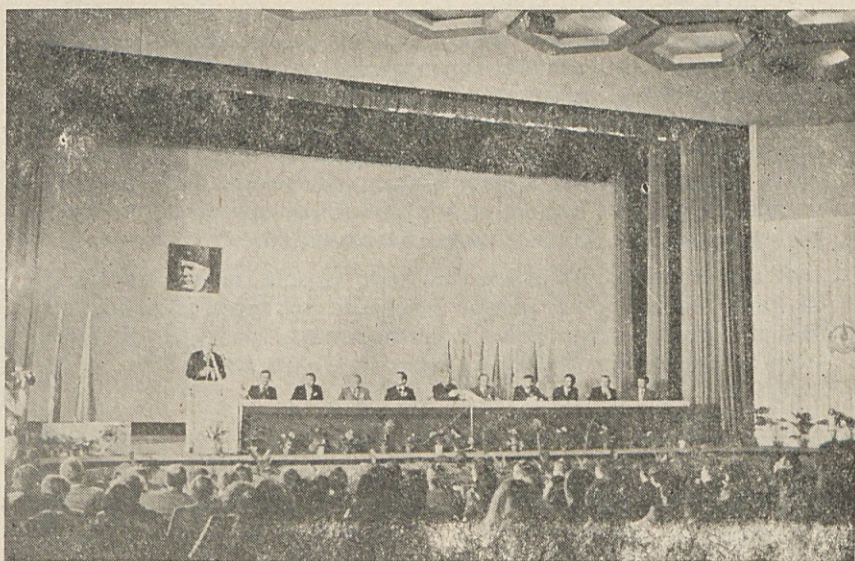
Ukrepi proti kadilcem v Franciji

Francoska vlada je storila nov korak v boju proti kajenju. Ministrstvo za zdravje je sprejelo sklep, s katerim je prepovedalo kajenje v navzočnosti otrok na javnih mestih in ustanovah. kot so npr. šole, internati, mladinski klubi, bolnice ipd. Prav tako je prepovedala kajenje v prostorih, kjer pripravljajo hrano. Kajenje je prav tako že od prej prepovedano v avtobusih, podzemeljskih železnicah, v kinomatografih in gledališčih. Ankete kažejo, da 58 % Francozov ne kadi. Prav tako so v veljavi še prejšnji odloki njihove vlade o prepovedi reklame za cigarete na radiu, televiziji in v francoskem tisku.

Odprava prahu pri brušenju

Eden najpomembnejših problemov zaščite delovnega okolja v industriji je odprava prahu, ki

30 let tovarniškega tiska v Jugoslaviji

V dneh 2. in 3. novembra t.l. je bila v tovarni Borovo v Borovu, zvezna proslava ob 30-letnici tovarniškega tiska. Pokrovitelj in slavnostni govornik na tej proslavi je bil Mika Špiljak, predsednik zveze sindikatov Jugoslavije. (Foto J. Gerhard)

V dneh 2. in 3. novembra t.l. je potekala v Borovu zvezna proslava ob 30-letnici izhajanja glasil v organizacijah združenega dela. Slavje je organiziral kolektiv OZD Borovo, v počastitev 30-letnice odkar je prav v tem kolektivu izšla prva številka njihovega glasila. Tisk je pa hkrati slavil v jubilejnem letu tudi 40-letnico Titovega prihoda na vodstvo partije ter njegov 85-letni rojstni dan.

Slavja v Borovu so se udeležili predstavniki glasil združenega dela iz vseh republik in pokrajin. Iz Slovenije se jih je udeležilo 35. Proslava je trajala 2 dni. Prvi dan so si predstavniki glasil izmenjali izkušnje v širšem pogovoru,

zvečer istega dne pa je bila v domu kulture otvoritev razstave glasil združenega dela. Tudi naše glasilo je bilo razstavljeno na panoju, vključno z 940 drugimi glasili iz vse Jugoslavije. Naslednji dan je bila slavnostna seja na kateri sta govorila Mika Špiljak, predsednik zveze sindikatov Jugoslavije in Milutin Milenkovič, predsednik zveze novinarjev Jugoslavije. Po pogovoru obeh govornikov so bila podeljena priznanja glasilom, ki izhajajo najdlje. Iz Slovenije je prešlo glasilo Zelezar, ki ga izdaja delovni kolektiv železarne Jesenice, to je nastarejše tovarniško glasilo v Sloveniji.

Mika Špiljak je v svojem govoru poudaril, da dileme ne more biti več — glasila združenega dela so sestavni del informativnega sistema pri nas in če še kdo dvomi v to, je preozko in tehnokratsko zazrt zgolj v probleme znotraj svoje organizacije združenega dela. Zakon o združenem delu je nedvoumen, svobodna menjava dela je ena temeljnih in neodtujljivih pravic delavcev, ki svobodno združujejo svoje delo in po dogovoru z drugimi delavci svobodno razporejajo sredstva, ki jih mi vsi ustvarjamo za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb.

V Jugoslaviji izhaja približno 1.500 glasil organizacij združenega dela, ki jih natisnejo v nakladi 3,5 milijonov izvodov vsake številke, od tega je samo v naši republiki tretjino, to je okrog 500 glasil. Gre za dejansko sedmo silo, ki ne izziva samo začudenja in občudovanja, ampak nas vse predvsem družbenopolitično zavezuje.

Tovariš Tito je ob priliki dejal: »Nemogoče si je zamišljati pravilno in dobro funkcioniranje delegatskega sistema, niti krepitve in razvoja samoupravljanja brez močnih in dobrih sredstev informiranja. Njim, tako glavnim, kakor tudi vsem ostalim: tovarniškim, lokalnim in pokrajinskim, moramo posvetiti največjo pozornost.« Te misli je posredoval v svojem govoru Djura Stefanovič, predsednik jugoslovanskega odbora za pripravo 30-letnice glasil organizacij združenega dela, ko je govoril na slavnostnem zborovanju.

S slovensnosti, ki je izredno lepo uspela, so vsi udeleženci poslali pozdravno pismo predsedniku republike, ki je v Borovo poslal svojo sliko z lastnoročnim posvetilom: Bralcem tovarniškega tiska Jugoslavije, Josip Broz Tito, 2. 11. 1977.

V času proslave ob 30-letnici tovarniškega tiska v Jugoslaviji, ki je potekala v Borovu, so bila razstavljena tudi glasila delovnih kolektivov, med njimi tudi naše glasilo Srečno. Žal ga ni na tem delu posnetka, ker je bil razstavljen na drugem panoju. (Foto J. Gerhard)

OCENA GLASIL IN NALOGE UREDNIŠKIH ODBOROV

Dne 10. novembra je komisija za politično propagando in informativno dejavnost pri revirskem komiteju ZKS Trbovlje, organizirala posvetovanje za urednike glasil organizacij združenega dela iz Zasavja. Potekalo je pod vodstvom predsednika te komisije Milana Vidica, v domu družbenih organizacij v Trbovljah.

Komisija je pripravila analizo in oceno glasil v združenem delu in je ugotovila, da mora biti glasilo ogledalo razmer v kolektivu. Že doslej smo pola-

gali mnogo pozornosti raznovrstnim virom informacij, vendar bomo v bodoče posebno glasilom v združenem delu posvečali še večjo pozornost. V nadaljevanju so poročali člani komisije o analizi in oceni posameznih glasil, ki izhajajo v Hrastniku, Trbovljah in Zagorju. Skupno izhaja 15 glasil in za večino je bila podana ustrežna ocena. Ugotovila je, da v glasilih nasploh premalo sodelujejo predstavniki družbenopolitičnih organizacij pa tudi premalo neposrednih delavcev. Za naše glasilo je komisija ugotovila, da je solidno, da so prispevki zelo pestri in raznovrstni, da zajemajo vsa področja

dejavnosti, da sodeluje v časopisu več sodelavcev, da je povezano s krajevnimi skupnostmi, občinami in družbenopolitičnimi organizacijami, da posega s svojimi prispevki ne le v zasavski pač pa tudi v republiški in jugoslovanski prostor, da je slikovno gradivo v redu, da pa manjka piscev iz družbenopolitičnega področja in da je premalo prispevkov objavljenih iz samoupravne prakse.

V nadaljevanju je bilo precej govora tudi o jeziku v tovarniških glasilih, da ga je treba v vsakem primeru izboljšati in da naj bi samoupravni organi ter družbenopolitične organizacije večkrat obravnavali problematiko s katero se srečujejo uredniški odbori oziroma s problematiko informiranja nasploh. Več bi morali posvečati pozornosti tudi poročanju delegatov in povratnim informacijam.

V drugem delu posvetovanja pa je bilo govora o predstoj-

čih volitvah, ki bodo v prihodnjem letu, o obeh partijskih kongresih, izvajanju določil zakona o združenem delu, Kardeļevi študiji, kritični obravnavi posameznih zadev iz našega življenja in o tem, da je treba glasilo »pripeljati« do delavca.

V razpravi je sodeloval tudi Franci Grešak, sekretar revirskega komiteja ZK in govoril o vključevanju volilnih konferenc OO ZK, delegatskem sistemu, ki je že doslej opravičil svoj obstoj in dosegel velik napredek, pri čemer je posebej poudaril, da je delegatski sistem sestavni del samoupravljanja. Težave, ki pa se pojavljajo občasno pa je treba odpravljati in jih razčlenjevati ter pojasnjevati z namenom, da jih odpravimo. Poudaril je, da morajo tudi vodstveni in samoupravni organi v združenem delu razpravljati o delegatskem sistemu in njegovem funkcioniranju prav tako, kot o delu samoupravnih organov.

Ob koncu posvetovanja so se navzoči zedinili, da je treba ustanoviti aktiv članov uredniških odborov in novinarjev tovarniških glasil. Navzoči so izrazili željo, da bi komisija večkrat organizirala podobna posvetovanja, z namenom, da bi izmenjali izkušnje. Ta posvetovanja naj bi bila vsaj vsaka dva meseca.

Invalidi v Hrastniku so delavni

Društvo invalidov v Hrastniku obstaja od leta 1973. Ustanovili smo ga na pobudo nekaterih članov, invalidov. Do takrat je namreč delovalo medobčinsko društvo invalidov Zasavje, s sedežem v Trbovljah. Ta odbor pa nikakor ni mogel zaživeti in zaradi svojega obsega tudi ni mogel. Že pri ustanovitvi last-

nega društva invalidov v Hrastniku, smo se zavedali, da ne bo šlo brez težav. Za nazaj seveda ne bi našteval uspehov in neuspehov, pač pa bi se omejil na leto 1977, ko je bilo po mojem mnenju opravljenega največ dela okrog problematike invalidov v Hrastniku. O izpolnjevanju sprejetih obveznosti in nalog pa bomo govorili na občnem zboru, ki bo 18. decembra 1977.

V svoji dejavnosti smo prirejali tudi izlete za člane in njihove svojce. Prvi izlet smo organizirali junija v Ormož in Lendavo. Tega izleta se je udeležilo 98 članov in njihovih svojcev. Organiziran pa je bil 15. 10. 1977 še izlet na Madžarsko preko Lendave. Ker je bilo precej kandidatov, smo naročili tri avtobuse. Seveda se je tudi tokrat pokazala velika hiba, saj smo že iz Hrastnika odpotovali s polurno zamudo, zaradi netočnosti nekaterih tovarišev. Zastoj pa je bil tudi na mejnem prehodu, zaradi zamenjave denarja, ki je obvezno po tamkajšnjih predpisih. Na Madžarskem naj bi si ogledali tamkajšnje zanimivosti, kar pa nam je le deloma uspelo. Vodstvo tega izleta ni bilo posebno dobro, tu mislimo na dva vodiča. Ogledali smo si po vrnitvi tudi Lendavo. Tu je bilo nekoliko bolje.

Vsakršno delo, ki ga opravlja odbor je vedno podvrženo pohvalam in grajam. Nekateri radi kritizirajo, včasih pa se tudi pohvalijo. Zato moramo stremeti za tem, da bi bilo naše delo čimboljše in čim stvarnejše ter uspešno. Na občnem zboru v decembru bomo razvili svoj društveni prapor, nabavili ga bomo z lastnimi prispevki in pomočjo sindikatov, krajevnih skupnosti in TOZD. Govorili bomo tudi o ustanovitvi aktivov invalidov, čeravno je manj zanimanja za ta predlog. Sicer pa se invalidi pridružujemo čestitkam ob 29. novembru — dnevu republike.

Andrej Primon

V spomin umrlemu zdravniku

Dne 5. decembra je minilo dve leti, odkar so na pokopališču na Dolu na njegovo željo v krogu najožjih svojcev položili k večnemu počitku zdravnika dr. Jožeta Dolanca.

Ob tej drugi obletnici njegove smrti se ga Hrastničani spominjajo ne samo kot domačina, temveč tudi njegovega zdravniškega dela v času narodnoosvobodilne borbe in po osvoboditvi.

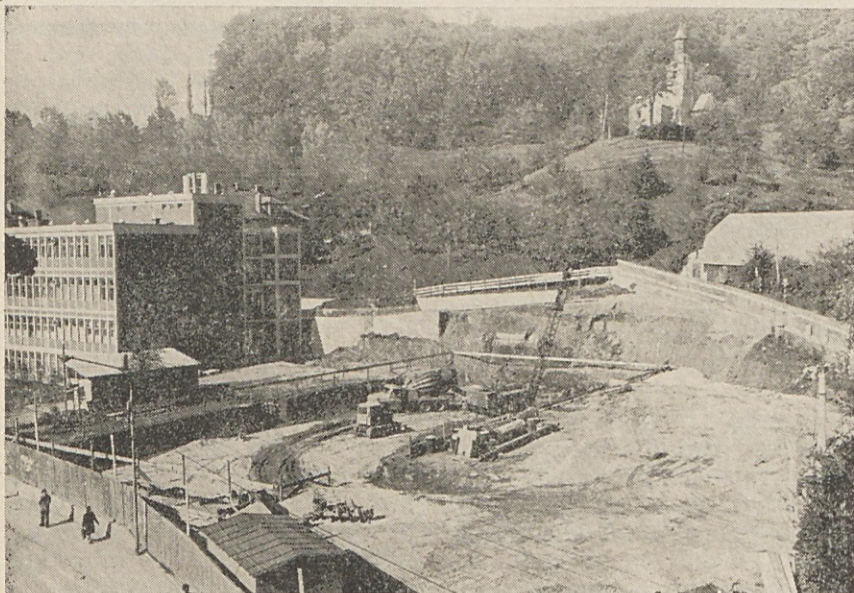
Življenska pot dr. Dolanca ni bila lahka. Spričo številne družine je le ob izredni marljivosti in ob materialnem pomanjkanju končal študij in ga je kot mladega zdravnika sprejela v službo takratna delavska občinska uprava v Hrastniku.

Tovariš Jože Dolanc je bil eden izmed tistih redkih zdravnikov, ki so že v stari Jugoslaviji, zlasti pa za časa okupacije, zdravili komuniste — ilegalce, da so ti lahko nadaljevali boj za osvoboditev slovenskega naroda. Tudi sam se je vključil v to borbo in v gozdovih skrbel za ranjence v raznih partizanskih bolnišnicah. Kot tak je postal tudi član zveze komunistov.

Njegovo delo na zdravstvenem področju po osvoboditvi v Zasavju, zlasti pa v Hrastniku, je odražalo veliko skrb in odgovornost za napredek zdravstvene službe, izredno je bil tudi dosleden v tem, da bi bili le resnično bolni deležni temeljitega zdravljenja. S tem je prihranil znatna sredstva za splošen gospodarski napredek in osebni dohodek zaposlenih. Več zdravnikov s takimi doslednimi življenjskimi principi bi za napredek zdravstvene službe in socialistične družbe sploh, potrebovali tudi sedaj, zato tovariša dr. Jožeta Dolanca danes pogrešamo in ga bomo ohranili še dolgo v spominu.

Stanko Brečko

O nosni alergiji in prehladu

Gradnja zdravstvenega doma v Trbovljah, poleg splošne bolnišnice, ob Rudarski cesti, je terjala večje izkope in utrjevanje tal. (Foto M. C.)

Često se začno težave z dihalnimi organi prav v nosu, saj je nahod značilen spremljevalec prehladnih obolenj, pa tudi preobčutljivostnih tj. alergičnih motenj. Nahod je lahko tudi posledica mehaničnih dražljajev v nosu, tujih teles kot so pečke, fižol, koruza itd., ki jih ravno otroci mnogokrat pri igranju uporabljajo.

Prvo si na kratko pogledjmo pomen nosne sluznice, ki je bogata z žilami, živčnimi končiči in žlezami. Ena prvih nalog je gotovo voh. Ta je pri prehladu zelo oslavljen, zato spremljevalni pojav izgube apetita. Druga važna naloga nosu je ogrevanje mrzlega in hlajenje ter vlaženje presuhega in pretoplega zraka. Nos, odnosno njegova sluznica je tudi čistilec vdihanega zraka, saj vemo koliko prahu in raznih delcev rastlinskega ali živalskega izvora v prahu iz ceste, v tovarni, rudniku, pa tudi pri čiščenju stanovanja ali pometanju dvori-

šča vdihamo skozi nos. Nosna sluznica s kihanjem hitro odgovarja na ostre in neprijetne vonje in pare ter nas tako obvaruje pred škodljivimi vplivi le-teh. Sluznica ima v svoji sestavi tudi celice, ki vsebujejo izredno fine dlačice, katere se kar naprej gibljejo in porivajo sluz in prašne delčke proti naravnim izhodom, kot so nos, žrelo in grlo. Mi pa izvržemo to, ko se useknemo v hraklju ali pa z izkašljevanjem.

Vse prej naštete naloge pa opravlja le zdrava nosna sluznica. Sorodna tej je tudi sluznica obnosnih votlin, takozvanih sinusov, delno pa še sluznica žrela, grla, sapnika in nižje.

Najbolj pogosto v jesensko zimskem obdobju je gotovo aktualno obolenje nosne sluznice tj. nahod, ki ga često spremlja vnetje žrela, angina, vnetje grla, včasih pa se celo komplicira z vnetjem obnosnih votlin. Precej ljudi je, ki jim stalno teče

iz nosu, kihajo, imajo vnete oči itd. Vzrok temu je lahko prehlad tj. virusna ali mikrobna infekcija, lahko pa je tudi preobčutljivost nosne sluznice na razne fizikalne spremembe, kot so spremembe temperature, vlažnosti, prepih itd. Vse te težave spremlja tudi zamašen nos, občutek polne glave, pri komplikacijah celo vročina. Pri tej, takozvani fizikalni alergiji gre za nepravilen odgovor sluznice z njenimi žilami, živci, ter žlezami na sproščanje izredno malih množin strupenih snovi, ki jih v medicini imenujemo Ha substance. Te povzročajo torej prekomerno širjenje žilic in s tem povečajo pronicanje sestavin krvi iz njih. Skupno s povečanim izločanjem žlez pa povzročajo močnejši nosni iztok. Ta vrsta alergije se loči od tiste, ki jo povzročajo posamezne snovi, kot so hrana, tobak, cvetje, seno, pijače, kemične snovi, barvila, torej snovi, ki točno določajo vrok težav.

Nekaj besed o prehladnem nahodu.

V glavnem so povzročitelji zelo majhni — imenujemo jih virusi. Veliki so do 30 tisočink milimetra, odkriti pa so bili pred več kot 50 leti. Otroci so nanje bolj občutljivi kot odrasli, saj je razumljivo, ker so sluznice nežne, občutljivejše, odpornost pa manjša. Seveda pa ni nahod vedno brez komplikacij, ker lahko pride do vnetja večjih površin dihalnih potov, do vnetja srednjega ušesa ali pa celo pljučnice.

Okužimo se ponavadi 24 ur pred izbruhom težav, ki se pokažejo v nahodu, povišani temperaturi, slabem počutju, pomanjkanju apetita, glavobolu in še drugih nelagodnosti. Posamezne osebe lahko za takim nahodom zbole 3—4krat na leto, pač odvisno od odpornosti, možnosti infekcije pa tudi let-

nega obdobja. Približno tretjina izgubljenih delovnih dni in dve tretjini zamujenih šolskih ur po svetu gredo na račun prehlada. Zdravljenje samo je redko borba proti povzročiteljem, saj je virusov, ki povzročajo nahod preko 80 vrst. Torej, zdravimo se ne vzročno, pač pa simptomatično, se pravi proti posameznim težavam, tako npr., da zmanjšamo iztok iz nosu, da preprečujemo vročino in komplikacije, da dvignemo telesno odpornost itd. V novejšem času pa so na trgu zdravila, ki lahko ublažijo, če že ne preprečijo tovrstno obolenje, kot so Arbid, Sinasec, Cosavil itd.

Druga vrsta nahodov, ki nas zanima, je pravi preobčutljivostni nahod. Poglavitni znaki so tisti, ki smo jih že prej omenili. Le nekateri znaki, kot so kihanje, so pogostejši in nastopajo 3 do 5-krat ali še večkrat zapored. Več ali manj je stalno zamašen nos, tudi zjutraj, posebno na tisti strani na kateri smo ležali. V žrelu se nam nabira hrakelj, ki ga zjutraj izpljujemo, več ali manj pa je oslABLJENA tudi sposobnost razločevati posamezne, posebno rahle vonjave.

Težave se prvenstveno pojavljajo pri že preje omenjenih fizikalnih spremembah ozračja, pri kopianju v hladni vodi, pri vožnji z motorjem, če smo bosi na hladnih tleh, v dežju, megli itd.

Težave spremlja tudi slabo počutje, srbenje ali pa pekoči občutek v očeh, v nosu, včasih celo komplikacije kot so vnetja v obnosnih votlinah. Pri določenem številu pacientov pa najdemo tudi polipe v nosu, ki jih moramo operativno odstraniti. Pri vsem tem ni čudno, da se pojavi živčnost, razburjenost, nespečnost, kar še pospešuje ta začarani krog. Tudi spomladi, ko bohoti cvetje na vrtu, na polju, žita, zelenijo travniki in drevje, pa tudi delo na vrtu, žetev, obiranje hmelja, košnja, mlačev, pogojujejo sorodne težave. Neredko je to povezano s splošnim alergičnim stanjem telesa in so težave v nosu le

del težav, ki jih ima na isti osnovi tudi človek s prebavnimi motnjami, kožnimi izpuščaji, vnetji oči, astmatičnimi napadi in drugo.

V glavnem ločimo pri nosni alergiji tri vrste:

1. Težave, ki nastopajo v zvezi s preobčutljivostjo na posamezne snovi;

2. Težave zavoljo hitrih, raznih fizikalnih sprememb v okolici kot so: vlažnost, zračni pritisk. Tudi živčno stanje prizadetega je važno, saj je znano, da so ravno tovrstne tegobe v tesni zvezi z razdraženim živčnim sistemom, tj. nervozo, ki je včasih neodvisna od naše volje;

3. Senski nahod, ki nastopa sezonsko, to je spomladi, poleti ali jeseni, pač takrat, ko imamo opravka s košnjo, sušenjem sena, cvetjem itd. Nekateri strokovnjaki trde, da je ravno ta vrsta prisotna skoraj v dveh tretjinah vseh nahodov, ki niso prehladnega značaja.

Alergični nahod nastopa, kot trde, pri ženskah redkeje kot pri moških. Tudi pri otrokih je pri dečkih češči, kot pri deklicah. Kot smo dejali so težave v nosu mnogokrat v zvezi s splošno preobčutljivostjo. Tako spremlja astma nosno alergijo v 8 %, eni pa trde celo, da v 65 %. Tudi senski nahod nastopa skupno s sensko astmo do 36 % primerov. Številke pa so dokaj različne, kar govori, da je treba še mnogo raziskovanj v tej sodobni in nadležni bolezni. Pogostnost posameznih oblik bolezni pa je različna tudi zato, ker preiskovanci živijo v različnih pogojih in okolju. Saj ni vseeno, ali so v slabem ozračju s kemičnimi izparinami, izpušnimi plini, s hitrim nervoznim tempom življenja ali pa v okolici, kjer so v stiku z zemljo, cvetjem, drevjem, živino, žitom, senom. Seveda so pogoji zopet drugačni v brezvetrju, čistem gorskem zraku ter blažji obmorski klimi.

Še nekaj besed o preprečevanju in zdravljenju tovrstnih obolenj. Najbolje je, če se lah-

ko umaknemo vzrokom ali jih čimbolj omejimo. Vendar je vsakodnevno življenje in udeleževanje izpostavljeno neštetim vplivom, včasih nehote pa tudi hote. Vemo kaj nam škoduje pa smo primorani, da gremo mimo tega. Važno je opazovanje, da bomo zdravniku lahko natančno povedali kdaj, kje in na kakšen način težave nastopajo. S tem zelo pomagamo pri postavljanju diagnoze in kasnejšem zdravljenju. Velikokrat se pa zgodi, da ravno takrat, ko smo se odločili iti k zdravniku težave niso izražene, ali pa spremembe vidne, da bi se na osnovi le-teh dalo postaviti diagnozo na katero snov, v našem primeru alergen, smo preobčutljivi. To moramo šele dognati na podlagi vseh mogočih preiskav krvi, telesnih izločkov, preiskav želodca, drugih prebavil, pljuč itd., pa do kožnih preiskav, pri katerih nanašamo po različnih metodah snovi, ki jih smatramo za povzročitelje na kožo in odčitavamo spremembe na mestu kontakta. Obstajajo še druge metode, vendar bi posegali pregloboko v dejavnost, ki se tiče že tako specializiranih medicinskih vej, pa tudi konkretno zdravljenje prepustimo raje zdravniku.

Pri teh takozvanih alergičnih pojavih v nosu bomo jemali preparate proti preobčutljivosti kot so Tavegyl, Sinopen, Sando-sten Kalcij, Lentostamin in podobno po strogem navodilu, v nos pa bomo dajali odgovarjajoče kapljice večkrat na dan kot so Antistin — Privin, Otrikorten, Rinidol itd. Skratka, skupno z zdravili, ter malo potrpežljivosti bomo kar najhitreje prekinili tudi tovrstne alergične pojave.

Dr. sc. mgr. dr. Janez Kraševc
specialist otorinolaringolog

Kadrovske vesti

V času od 1. oktobra do 31. oktobra 1977 ima kadrovski sektor evidentirane naslednje spremembe:

TOZD RUDNIK PREMOGA HRASTNIK

Sprejeti:

Trailovič Tomislav — vozač, Šarkezi Milan — vozač, Šarkezi Viktor — vozač, Mašič Nijaz — vozač, Bajrič Rifat — vozač, Bošnjaković Fikrit — vozač, Muratović Osman — vozač, Radovanović Ljubomir — vozač, Omeršič Saban — vozač, Bilajac Đevad — vozač, Husić Jakub — kopač, Junuzović Bajram — kopač, Fajič Enez — vozač, Filipin Đuro — vozač, Glavaš Ivan — vozač, Moni Džabir — vozač.

Odšli:

Lenič Ivan, kopač — upokojen; Babič Ivan, kopač — upokojen; Vezovišek Ivan, električar — samovoljna prekinitev; Bjelič Miralem, vozač — samovoljna prekinitev; Perc Jožef, vozač — samovoljna prekinitev; Jarič Slobodan, vozač — samovoljna prekinitev; Lamovšek Alfonz, kopač — samovoljna prekinitev; Blagotinšek Cveto — strojni tehnik — v JLA; Anič Mladen, kopaški pomočnik — v JLA; Holešek Milan, učnik v j. (elektrotehnik) — v JLA; Kranjc Milan, vozač — samovoljna prekinitev; Marko Rudolf, vozač — v JLA; Maserko Franc, vozač — v JLA; Fajič Emsad, kopaški pomočnik — v JLA; Brečko Ivan, vozač — umrl; Doberšek Stanko, kopač — upokojen.

TOZD RUDNIK PREMOGA TRBOVLJE

Sprejeti:

Sajovec Stanislav — vozač, Kantužar Franc — vozač, Blažič Drago — zunanji delavec, Cerovšek Nevenka — referent obračun. OD, Halilović Salko — kopač, Kranjc Samo — vozač, Bajc Božo — vozač, Sevo Milan — kopač, Sever Borut — vozač.

Odšli:

Gnedič Olga, servirka — sporazumna prekinitev; Džukanović Branko, kopač — v JLA; Blažič Drago, zunanji delavec — prek. v pos. dobi s strani delavca.

TOZD RUDNIK PREMOGA ZAGORJE

Sprejeti:

Rakita Ana — strežnica, Žbanič Mehmed — kopač, Jurca Stane — kovinar, Kadič Nuriya — vozač, Grabnar Ljudmila — snailka, Grabnar Marija — snailka, Pavlin Marija — pom. kuharica, Mujič Omer — vozač, Đombić Novalija — vozač, Brvar Ivan — kurjač.

Odšli:

Joger Davorin, zavirač — sporazumna prekinitev; Markovič Ivan, kopač — upokojen; Lebeničnik Ivan, kopač — sporazumna prekinitev; Strajnar Stane, poslovodja sep. — upokojen; Lipjankič Zijad, vozač (električar) — samovoljna prekinitev; Laznik Ivan, strežnik polk. sita — umrl; Urbanija Miha, električar (elektrotehnik)

— za določen čas; Imširovič Esad, vozač (kovinar) — samovoljna prekinitev; Junuzović Hidajet, vozač — v JLA; Rizman Marin, vozač — samovoljna prekinitev; Mumelj Bogomir, električar (elektrotehnik) — v JLA; Salkanović Hajrudin, kopač — v JLA; Razboršek Leopold, vozač — v JLA; Halilović Muhamed, kovinar — v JLA; Malič Zoran, vozač (električar) — v JLA; Ejubović Ferid, vozač — v JLA.

TOZD SEPARACIJA PREMOGA TRBOVLJE

Odšli:

Blatnik Ema, delavka — upokojena; Murn Anton, kovinar — umrl; Sotenšek Danilo, delavec — v JLA; Raščijič Miodrag, delavec — v JLA; Pavlič Rozalija, delavka — upokojena.

TOZD TEROMELEKTRARNA TRBOVLJE

Sprejeti:

Železnik Janko — kovinar, Štrlak Marjan — pomočnik stikalca (elektrotehnik), Baloh Stojan — strojni inženir, Fabjan Marija — kuharica.

Odšli:

Podbevšek Branko, kovinar — v JLA.

TOZD RUDARSKO GRADBENA DEJAVNOST

Sprejeti:

Dejanović Ivica — vozač, Ostojič Drago — vozač, Benko Milan — kovinar.

Odšli:

Govejšek Ernest, SVD tehnik — upokojen; Ostojič Drago, vozač — sporazumna prekinitev.

tev; Sedeljšek Leopold, vozač — v JLA; Duranovič Asim, tesar — samovoljna prekinitev; Poljan Franjo, vozač — sporazumna prekinitev; Kirič August, vozač — v JLA; Prosenč Alojz, vozač — samovoljna prekinitev.

TOZD ELEKTROSTROJNE DELAVNICE

Sprejeti:

Leskovšek Boris — električar.

Odšli:

Jagodiš Ivan, električar — smrtna nezgoda.

TOZD GRAMAT

Odšli:

Volaj Ivan, opekarniški delavec — v zapor; Pavlič Anton, opekar — invalidsko upokojen.

TOZD RUDARSKI ŠOLSKI CENTER

Odšli:

Brvar Alojz, instruktor vajencev — potek pogodbe za določen čas; Čevka Dominik, kopač — v JLA.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Sprejeti:

Bratanič Jože — elektrotehnik — pripravnik.

Odšli:

Skubic Stane, strojni tehnik — sporazumna prekinitev.

Marija Vidmar

Rudarske športne igre Jugoslavije

Plezalec v steni Nad Šitam glave v Julijcih. Pot, ki jo je treba krčiti ni lahka in terja mnogo naporov, veščin, korajže pa tudi drugih vrlin, ki se zahtevajo od dobrega alpinista.

(Foto Matevž L.)

Dne 18. septembra t.l. so se sestali v Velenju, na REK Velenje, predstavniki nekaterih jugoslovanskih premogovnikov. Na sestanku so razpravljali o organiziranju rudarskih športnih iger rudnikov Jugoslavije. Tovrstnih tekmovanj v zveznem merilu doslej ni bilo. Ime-

novan je bil tričlanski iniciativni odbor, ki ga vodi predsednik Svetoljub Janić iz REIK Kolubara. Predvideno je, da bo prihodnje leto srečanje športnikov iz jugoslovanskih premogovnikov v Kolubari. Delegati so na seji sprejeli tudi naloge iniciativnega odbora.

Namizni tenis

Namiznoteniški klub Partizan, Trbovlje, tudi letos organizira ekipna prvenstva v namiznem tenisu. Glede na število prijav so prijavitelje razdelili v dve skupini A in B. Skupina A šteje 9 ekip, skupina B pa 11 ekip. V obeh skupinah tekmujejo tudi ekipe iz TOZD REKZ. Skupina A je pričela s tekmovanjem 21. novembra in bo trajalo do 9. decembra. Skupina B pa bo pričela s tekmovanjem

10. decembra in se bodo odvijalo nato do konca vsak dan. Tekmovanja bodo potekala v mali dvorani TVD Partizan v Trbovljah. NTK Partizan predvideva, da bi po končanem tekmovanju izvedli rekreacijsko igranje namiznega tenisa, in sicer za člane vseh kolektivov. Ta rekreacijska tekmovanja pa bi bila organizirana vsak dan razen sobote in nedelje, od 19. ure dalje. Upajmo na dober uspeh naših ekip.

NAGRADNA KRIŽANKA OB DNEVU REPUBLIKE

Med reševalce s pravilnimi rešitvami nagradne križanke ob dnevu republike, objavljene v tej številki našega glasila, bomo z žrebom razdelili tri knjižne nagrade.

Izrezek iz časopisa z rešitvijo pošljite na naslov: REK Zasavje, Uredništvo glasila Srečno, 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12.

Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki bodo prispele v uredništvo do vključno 7. decembra 1977.

Krvodajalska akcija

V času od 4. oktobra do 15. oktobra 1977 so darovali kri naslednji naši sodelavci:

7. oktobra 1977

TOZD Rudnik premoga Trbovlje

Cestnik Jože

14. oktobra 1977

TOZD Rudnik premoga Trbovlje

Fejzić Šaban, Ramšak Ivan, Ejupović Kadir, Husamović Kasim, Mazič Ismet, Tamažič Silvo, Kos Herman, Obrovnik Srečko, Hanžič Slavko, Kobal Jože, Borovšak Anton, Rožič Božo, Lesar Srečko, Rabuzin Rudi, Unger Milan, Magaš Marjan, Laporšek Mirko, Krnič Jazdimir, Žibret Mihael, Sušnik Milan, Kurtič Mohorem.

TOZD Rudnik premoga Zagorje Korimšek Valentin.

Tovariši darovalci krvi — hvala vam!

Zahvala

V septembru 1977 se je pri prenosu kuvert z osebnimi dohodki iz računske pisarne v blagajno, iz izplačilne kuverte tov. Alojza GACNIKARJA, izgubilo 2.000.— din.

Ko smo izgubo denarja objavili po zvočniku, se je javil član kolektiva tov. Darko UMEK, ki je denar našel na hodniku pred blagajno in nam ga vrnil.

Zato se preko glasila SREČNO javno zahvaljujemo Darko UMEKU za njegovo poštenost.

Delavke računske pisarne
TOZD Rudnik

»Moj sinek stalno grize žeblice«, je potožila mlada mamica zdravniku. »No, to je pa zelo nevarno, rajši mu dajte, kake nove koruzne vijake« ji je svetoval zdravnik.

□ ■ □

»Joj, kaj se je zgodilo«, je pridrvela gospodinja v hišo, »nobenega mošta ni več v kleti«. »Kaj, so ga pokradli?« je zavpil gospodar. »I, nič takega, danes je Martinovo, pa je iz mošta postalo vino«.

□ ■ □

Francelj je bil večni »žicar«. Srečal je Lojza. »Lojz mi daš cigareto?« »Nimam nobene«. »No prav. Bom pa svojo pokadil, toda glej, da mi jo boš kasneje vrnil«.

□ ■ □

Teta je vprašala Janeza, ki je prišel k njej na obisk: »Boš kaj popil?« Janez: »Bom en šnops, medtem ko bosta kuhali kavo bom pa vino pil«.

□ □ □

Pogovarjali sta se dve ženski nogi. Ena je dejala drugi: »Nocoj bomo pa lahko spale, če kaj vmes ne pride«!

humor in anekdote

Mali Jakec je videl, kako je sedel mazal kolesa od voza s kolomazom. »Stric, kaj delate?« je bil radoveden. »Kolesa bom namazal, da bodo hitreje tekla«. Ko je prišel zvečer Jakec domov je imel obe nogi namazani s kolomazom. »Ja, moj bog kaj si pa počenjal«, je bila huda mati. »Ja, noge sem si namazal, da sem bolje tekkel«, je pojasnil Jakec.

Glasilo ureja uredniški odbor: Hinko Jazbec, Emil Kohne, dipl. inž. rud., Tine Lenarčič, Metod Malovrh, dipl. inž. rud., Joži Medvešek, Janez Oberžan, Anton Pikš, Anton Šum, Miro Suštar.

Odgovorni urednik: Emil Kohne, dipl. inž. rud.

Tehnični urednik: Tine Lenarčič.

Naklada 3.200 izvodov. Za člane delovne skupnosti REK Zasavje je časopis brezplačen. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Glasilo Srečno izdaja Rudarsko elektroenergetski kombinat Zasavje, n. sol. o. — 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Tisk TIKa Trbovlje.

